Հայաստանի ազգային գրադարան

Ազգ
Azg
26 ՅՈՒԼԻՍ 2008 ՇԱԲԱԹ 143 (4037)

Կհիմնադրվի «Առնո Բաբաջանյան» երգի միջազգային փառատոն

Հայաստանում ստեղծվելու է «Առնո Բաբաջանյան» երգի միջազգային փառատոն: Նրա հիմնադիր համերգը կայանալու է օգոստոսի 9-ին Ծաղկաձորի կենտրոնական հրապարակում՝ ՀՀ մշակույթի նախարարության, «Առնո Բաբաջանյանի հիշատակի միջազգային հիմնադրամի» հայկական մասնաճյուղի, Ծաղկաձորի քաղաքապետարանի եւ «Օվացիա» պրոդյուսերական կենտրոնի նախաձեռնությամբ: Ինչպես Արմենպրեսին տեղեկացրեց «Առնո Բաբաջանյանի միջազգային հիմնադրամի» հայկական մասնաճյուղի տնօրեն Ժակ Հակոբյանը, անդրանիկ համերգին մասնակցելու են հիմնականում Հայաստանի աստղերը: Կոմպոզիտոր Էդվարդ Միրզոյանն ապագա փառատոնն անվանեց «մեծ ուրախություն, կոմպոզիտորի անմահության վկայություն»: «Ուրախ եմ, որ Առնոյի երգերի կողքին հնչելու են նրա ընկերների եւ հասակակիցների՝ Կոնստանտին Օրբելյանի, Ալեքսանդր Աճեմյանի եւ Խաչատուր Ավետիսյանի երգերը, որոնց Առնոն շատ է գնահատել եւ որոնք մեծ ներդրում ունեն հայ էստրադային երգի զարգացման գործում», ասաց նա:

Սերժ Սարգսյանի երկրորդ 100 օրվան սպասելիս

ԱՐՄԵՆ ՄԱՆՎԵԼՅԱՆ

Վերջին օրերին բոլոր լրատվամիջոցների ներարկման հիմնական թեման Սերժ Սարգսյանի նախագահության առաջին 100 օրն էր: Լրատվամիջոցները, ըստ կանոնի, իրենց քաղաքական կողմնորոշումից ելնելով կամ ներադրում, կամ գովերգում էին նախագահի առաջին 100 օրերը, դրանք ներկայացնելով միմյանցից միանգամայն տարբեր գույներով: Ինչեւէ, փորձենք ինքներս վերլուծել անցած ժամանակահատվածը հասկանալու համար՝ արդյոք հաջողված էին առաջին 100 օրերը նախագահի համար: Փաստ է, որ Սերժ Սարգսյանը նախագահությունը ստանձնեց բավականին ծանր ներքաղաքական ճգնաժամի պայմաններում, հետեւաբար այդ վիճակը այսպես թե այնպես ազդեց նրա հետագա գործողությունների ու որոշումների վրա: Այսինքն՝ կարող ենք փաստել, որ նախագահի շատ որոշումներ նախօրոք ծրագրված չէին, այլ թելադրված էին ստեղծված ներքաղաքական իրավիճակով եւ այդ վիճակը շտապ հաղթահարելու ցանկությամբ: Հավանաբար սա էր պատճառներից մեկը, որ Հայաստանի վարչապետ նշանակվեց Տիգրան Սարգսյանը, այլ ոչ թե Յովիկ Աբրահամյանը կամ Արմեն Գեւորգյանը: Ինչն ավելի սպասելի էր, եթե չլիներ Լ. Տեր-Պետրոսյանի սկսած շարժումը: Այսինքն՝ ամեն դեպքում, ներքաղաքական իրավիճակը եւ ընդդիմության ճնշումը որոշակի դրական ազդեցություն ունեցան, եւ միանշանակ կարելի է պնդել, որ վարչապետի պաշտոնում Տիգրան Սարգսյանի նշանակումը Սերժ Սարգսյանի լավագույն կադրային որոշումներից մեկն է, որը գնահատվել է հասարակության լայն շերտերի կողմից: Սակայն հասկանալի է, որ միայն Տիգրան Սարգսյանով երկիրը հնարավոր չէ դուրս բերել ստեղծված ներքաղաքական ճգնաժամից, դրա համար հարկավոր է ուժեր, գումարներ, մտածելու եւ վերլուծելու ունակ թիմ, որը կհամալրի բնակչության դժգոհության հիմնական ու խորքային պատճառներն ու ձեռնամուխ կլինի դրանց լուծմանը: Անկեղծ ասած, իմ համոզմամբ, նախագահը չունի այդպիսի թիմ եւ դա արտահայտվում է նոր կառավարության կազմով, որտեղ հիմնական դերակատարները շարունակում են մնալ նախկին նախարարները: Եթե Սերժ Սարգսյանի ոեզերվը Հանրապետական կուսակցությունն է, ապա, ֆուտբոլային տերմինոլոգիայով ասած, նրա պահեստայինների նստարանը ոչ թե աղքատ է, այլ ընդհանրապես դատարկ: Սարգսյանին նման ռեսուրսով կամ, ավելի ճիշտ, այդպիսինի բացակայությամբ լուրջ քաղաքական եւ տնտեսական բարեփոխումների հասնել հնարավոր չէ: Ասածիս ապացույցն է նաեւ նախագահի վերջին ասուլիսը, որին իրենց ընդդիմադիր համարող լրատվամիջոցները հրավիրված չէին, ինչը լուրջ քաղաքական սխալ էր:

Տես էջ 2

ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

20 միավոր է գրանցվել միայն անգլերենի քննավորից

Հանրապետությունում հուլիսի 20-ից մեկնարկած բուհական ընդունելության 13 առարկաների քննություններից մինչ այժմ 20 միավոր է գրանցվել միայն անգլերենի քննավոր քննությունից՝ ընդամենը 4 դիմորդ: Ըստ Արմենպրեսի, այս քննությանը մասնակից 431 դիմորդից 18-20 միավոր է ստացել 33, անբավարար՝ 11 հոգի: Մնացած օտար լեզուներից բարձր՝ 18-19 միավոր են ստացել հատկապես ֆրանսերենի քննավոր քննությունից՝ 19 հոգի, անբավարար՝ 3, քննություն է հանձնել 84 դիմորդ: Ռուսաց լեզվի քննավոր քննության արդյունքներով 122 դիմորդներից 40-ը դրական գնահատական չի ստացել, իսկ 18-19 վաստակել է 9 հոգի: Հայոց լեզու, գրականություն քննավոր քննությունից անբավարար ստացած դիմորդներն անհամեմատ շատ են մնացած լեզուներից քննավոր քննություն հանձնողների համեմատ. 212 քննություն հանձնողից 55 հոգի չի հաղթահարել դրական միավորի շեմը, 18-19 միավոր է ստացել ընդամենը 4 դիմորդ: Բարձր միավորներ չեն գրանցվել միայն լրագրության ֆակուլտետի «ստեղծագործական մրցույթ» քննությունից. այստեղ 50 դիմորդից մինչեւ 18 միավոր է ստացել 32 հոգի, իսկ անբավարար՝ 18: Մեծ թվով անբավարարներ են ստացել հատկապես ֆիզիկայի քննությունից. 1008 դիմորդից 5 ժամյա օրերի ընթացքում քննությունից կտրվել է 276 դիմորդ, 18-19 միավոր է ստացել ընդամենը 45-ը: Անբավարարների թվի մեծությամբ հաջորդում են հայ ժողովրդի պատմության քննության արդյունքները՝ 424 հոգուց 125-ն անբավարար է ստացել, բարձր է գնահատվել ընդամենը 7 դիմորդ:

Քիմիա, կենսաբանություն առարկաներից անբավարարները 77 եւ 49 են, իսկ 18-19 միավոր ստացել են գրեթե հավասար թվով դիմորդներ: Աշխարհագրությունից անբավարարների եւ բարձր միավոր ստացողների թիվը նույնն է՝ 5-ական:

Կաթողիկոսը ԵԽԽՎ նախագահի ուշադրությունը հրավիրեց Ադրբեջանի ռազմատենչ հայտարարությունների վրա

Ընդունելով ԵԽԽՎ-ի նախագահ Լուիս Մարիա դը Պուչին, Ամենայն հայոց կաթողիկոսը նշել է, որ հասարակական լարվածության վերացումը բոլորի սպասումն է: Նորին սրբությունն ընդգծել է, որ թե իշխանության եւ թե ընդդիմության ներկայացուցիչներն ու կողմնակիցները Հայաստանյայց եկեղեցու զավակներն են, եւ Հայ եկեղեցին մտահոգում է յուրաքանչյուր հայորդու ճակատագիրը: Ըստ Մայր աթոռի հաղորդագրության, անդրադարձ է եղել նաեւ Ղարաբաղյան հիմնախնդրի խաղաղ կարգավորմանը: Նորին սրբությունը մտահոգություն է հայտնել Ադրբեջանից հնչող ռազմատենչ հայտարարությունների առնչությամբ, որ վերջին շրջանում հաճախադեպ են դարձել նաեւ Ադրբեջանի հոգեւոր առաջնորդի կողմից: Նորին սրբությունն անդրադարձել է նաեւ Ադրբեջանում հայոց հոգեւոր ու մշակութային կոթողների նկատմամբ իրականացվող բարբարոսական խաղաղականությանը՝ մասնավորապես մատնանշելով Հին Ջուղայի խաչքարերի խայտառ ոչնչացումը:

Փնտրվում են մարտի մեկի մասնակիցները

Հատուկ քննչական ծառայության լրատվական բաժինը հաղորդագրություն է տարածել, որ Երեւանի Գր. Լուսավորչի եւ հարակից փողոցներում սպանություններով զուգորդված զանգվածային անկարգություններ կազմակերպելու դեպքի առթիվ քննվող քրեական գործի շրջանակներում ձեռնարկվում են համապատասխան միջոցառումներ անկարգությունների անմիջական մասնակիցների ինքնությունը պարզելու եւ այդ անձանց հայտնաբերելու ուղղությամբ: Քրեական գործով բազմակողմանի, օբյեկտիվ եւ լրիվ քննություն կատարելու համար խնդրում ենք բոլոր նրանց, ովքեր ունեն որեւէ տեղեկություն պատկերված անձի (նկարը կարող եք տեսնել «Ազգի» կայքէջում) ինքնության եւ գտնվելու վայրի մասին, հայտնել ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն՝ 511-603 հեռախոսահամարով կամ ոստիկանության մոտակա բաժին: Տեղեկություն տրամադրած անձանց ինքնության գաղտնիությունը երաշխավորվում է:

Բիզնես միջավայրի բարելավման փոքր ճանապարհին

Քննարկում Հայաստանի բիզնես միջավայրի բարելավման նախագծի շուրջը

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Հայաստանի գործարար եւ ներդրումային միջավայրի բարելավման համազգային նախագիծը երեկ նախարարների, պետական պաշտոնյաների, գործարար կառույցների եւ հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ քննարկվեց կառավարությունում: Անդրադառնալով այդ ծրագրին, վարչապետ Տիգրան Սարգսյանը, նկատի ունենալով Հայաստանի աշխարհաքաղաքական վիճակը, նշեց, որ բիզնես միջավայրի բարելավումը ունի էական նշանակություն: Նրա համոզմամբ, մեր երկիրը պետք է ձգտի հասնել, որ բիզնես միջավայրը լինի մեր հարաբերական առավելությունը, ինչն առաջինը պետք է զգան տեղացի եւ օտարերկրյա գործարարները: «Մենք այլընտրանք չունենք: Պետք է կարողանանք այնպիսի միջավայր ստեղծել, որ բիզնեսով զբաղվելու ծախսատարությունը, վարչարարությունը փոխհատուցի այն բոլոր կողմերը, որ ունենք, մասնավորապես տրանսպորտային կոմունիկացիաները, աշխարհագրական դիրքը», ընդգծեց վարչապետը: Այս առումով նա առանձնացրեց արդեն սկսված հարկային եւ մաքսային վարչարարության բարեփոխման գործընթացը, նշելով, որ դա «շատ բարդ է», քանի որ պետք է փոխվի հարկային եւ մաքսային ծառայության աշխատակիցների եւ տասնյակ հազարավոր տնտեսություն վարողների վարքագիծը: Եվ որպեսզի հարկային եւ մաքսային մարմինների հետ շփումները լինեն ոչ ծախսատար, արդյունավետ, պարզ ու հասկանալի, ապա գործողությունները պետք է լինեն երկկողմ: Նշելով, որ նախագիծն ավելի բազմազան է եւ չի սահմանափակվում միայն հարկային եւ մաքսային վարչարարությամբ, Տիգրան Սարգսյանն ընդգծեց, որ կանոնակարգություն ու հետեւողականություն են անհրաժեշտ, որ ծրագիրը դառնա իրականություն:

Տես էջ 3

Թուրքիայի նախագահը Անիի ավերակներում

Աբդուլլահ Գյուլը հայացք նետեց դեպի Հայաստան, սակայն որեւէ դրական ուղերձ չհղեց

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Անի-Կարս

Ինչպես գրել էինք «Ազգի» երեկվա համարում, այսօր ձեր ուշադրությանն ենք ներկայացնում մեր թերթի նախկին լրագրողներից, այսօր «Արմենիան ռիփորթեր» շաբաթաթերթի մեկնաբան Թաթուլ Հակոբյանի թղթակցությունը Կարսից ու Անիի ավերակներից: Նա միակ հայ լրագրողն էր, որ տեղում հետեւել է Թուրքիայի նախագահի Կարս այցելությանը: «Ազգի» համար պատրաստած այս հրապարակման մեջ, ի տարբերություն «Ռիփորթերի» անգլերեն տարբերակի, հեղինակը որոշ հավելումներ եւ փոփոխություններ է կատարել: Լուսանկարները եւս հեղինակինն են:

Թուրքիայի նախագահ Աբդուլլահ Գյուլը հնարավորինս մոտեցավ հայկական սահմանին, նախ հայացք նետեց դեպի ներքեւի կիրճը, որով հոսում է Ախուրյանը եւ միմյանցից բաժանում ժամանակակից Թուրքիան ու Հայաստանը, ապա ուշադիր սկսեց նայել միջնադարյան կիսաավերակ կամրջին, օգնեց դեպի պատմությունների անդամները եւ թուրքերեն ինչ-որ բան ասաց: Այն պահին, երբ նա արդեն մեջքով դեպի Հայաստանն էր, ուսացի պահից եւ անգլերեն հարցրեցի՝ արդյոք Թուրքիայի նախագահը չի՞ պատրաստվում ուղերձ հղել առ Հայաստան, ինչպես ավելի վաղ նախարարել էր թուրքական մամուլը:

Տես էջ 4

Հայաստանը դարձել է օրակարգի մշտական հարց Անկարայի համար

Դրան նպաստել են Թուրքիայում բարձրագույն ղեկավարության մակարդակով արվող գրեթե ամենօրյա հայտարարությունները

Հուլիսի 23-ին Աթաթուրքի անվան մշակույթի, լեզվի եւ պատմության գերագույն խորհրդի որոշմամբ պաշտոնից ազատվել էր Թուրքական պատմական ընկերության նախագահ պրոֆ. Յուսուֆ Հալաչօղլուն: Դրանից 24 ժամ առաջ, ինչպես հուլիսի 24-ին նշել է «Ջումհուրիեթը», Նյու Յորքի «Թուրքական տանը» արտգործնախարար Ալի Բաբաջանի տված ընդունելությանը առաջին անգամ լինելով, ներկա է եղել ՄԱԿ-ում Հայաստանի մշտական ներկայացուցիչ Արմեն Մարտիրոսյանը: Նա կարճատեւ զրույց է ունեցել Բաբաջանի հետ:

Քանի որ Ալի Բաբաջանը Նյու Յորք է մեկնել ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի ոչ մշտական անդամների առաջիկա հոկտեմբերին նախատեսվող ընտրություններում Թուրքիային աջակցություն ապահովելու առաջադրանքով, ուստի Մարտիրոսյանին հարցրել են. «Անվտանգության խորհրդի ոչ մշտական անդամների ընտրություններում Հայաստանը կպաշտպանի՞ Թուրքիայի թեկնածությունը»: Նա պատասխանել է, որ Թուրքիայից աջակցության խնդրանք չեն ստացել:

Հուլիսի 24-ին թուրք լրագրողների համար կազմակերպված ճաշկերույթի ասուլիսում էլ հարցերին է պատասխանել արտգործնախարար Բաբաջանը: Դրանք սակայն վերաբերել են ոչ թե ՄԱԿ-ի ԱԽ-ի ոչ մշտական անդամների ընտրություններում Թուրքիայի թեկնածությանը, այլ «Թուրքական տանը» տրված ընդունելությանը ՄԱԿ-ում Հայաստանի մշտական ներկայացուցչի մասնակցությանը եւ Հալաչօղլուի պաշտոնազրկմանը:

Բաբաջանն ասել է, որ ՄԱԿ-ում Հայաստանի մշտական ներկայացուցիչը թուրքական կողմի հրավերով է մասնակցել ընդունելությանը եւ Թուրքիան ճանաչել է Հայաստանին, ուստի ճիշտ չէ Թուրքական պատմական ընկերության նախագահի պաշտոնից Հալաչօղլուի ազատումը պայմանավորել «Թուրքական տանը» կազմակերպված ընդունելությանը Հայաստանի ներկայացուցչի մասնակցությամբ կամ դա վերագրել Հայաստանի հետ հարաբերությունների նորմալացման եւ երկխոսության մթնոլորտի ձեւավորման ճիգերին:

Թուրքիայի արտգործնախարարը շարունակել է. «Մենք Հայաստանի հետ երկխոսության մթնոլորտ ձեւավորելու եւ հարաբերությունները նորմալացնելու ճիգում հիրավի ունենք: Որոշ հիմնարկներում կատարվող նշանակումների վրա, ինչ խոսք, տարբեր գործոններ են ազդում: Սակայն միանգամայն սխալ է այս երկուսի միջեւ կապ հաստատելը»:

Բաբաջանը թուրք լրագրողներին հիշեցրել է, որ Հայաստանի նախագահական ընտրություններից հետո Թուրքիան նախագահի, վարչապետի եւ արտգործնախարարի մակարդակով շնորհավորական ուղերձներ է հղել այդ երկրի նորընտիր իշխանություններին, ուղերձները եղել են «Հայաստանի նոր ղեկավարության հետ երկխոսության նախադրյալների ստեղծման» դրսեւորում, մեր նպատակը հարեւանների հետ խնդիրները զրոյական մակարդակի հասցնելն է: «Թեեւ, ընդգծել է նա, Հայաստանի պարագայում խնդիրների «զրոյական մակարդակի» մասին խոսելու հնարավորություն չունենք, սակայն մեր նպատակակետը դա է»:

Այնուհետեւ Բաբաջանը խոսել է երկու երկրների տարբեր քաղաքների միջեւ իրականացվող չվերթերի, Թուրքիայում աշխատող հայաստանցի տասնյակ հազարավոր քաղաքացիների, ինչպես նաեւ համախառն առեւտրի ծավալների մասին, ընդգծելով, որ դրանք անցյալ տարի կազմել են 500 մլն դոլար: Նա ավելացրել է. «Իհարկե, հակառակ կողմն էլ պետք է կոնկրետ քայլեր կատարի: Չենք կարող անտեսել նաեւ Հայաստանի հետ Ադրբեջանի խնդիրները»:

Վերջում Թուրքիայի արտգործնախարարը հավաստիացրել է, որ խնդիրները կարելի է լուծել երկխոսության ճանապարհով, վերին աստիճանի կարեւոր է համարել «1915-ի իրադարձությունների առնչությամբ պատմաբանական համատեղ հանձնաժողովի» ստեղծումը եւ հարաբերությունների կարգավորման համար ընդառաջ քայլ է պահանջել Հայաստանից:

Թուրքիայի արտգործնախարարի Հայաստանին հասցեագրած պահանջը նորությունների շարքից չէ: Կարեւորը, սակայն, սույն պահանջները չեն, այլ Հայաստանի վերաբերյալ Թուրքիայում բարձրագույն ղեկավարության մակարդակով արվող հայտարարությունների հաճախականությունը: Թուրքական մամուլը դրանց խիստ լայն արձագանքում է: Այսպիսով, կենտրոնական թերթերի էջերը գրեթե ամեն օր հեղեղվում են Հայաստանին առնչվող հրապարակումներով, ինչը եթե ոչ հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման, գոնե երկխոսության հաստատման անհրաժեշտության մասին հասարակական կարծիք է ձեւավորում երկրում: Այդ ընթացքում Հայաստանը դառնում է օրակարգի մշտական հարց պաշտոնական Անկարայի համար:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Սերժ Սարգսյանի երկրորդ 100 օրվան սպասելիս

1-ին էջից

Ինչեւէ, այսօր հայկական իրականության համար մեծագույն չարիքը կոռուպցիան է, որը սկսվում է ծննդատներից եւ մարդուն ուղեկցում ողջ կյանքի ընթացքում՝ մինչեւ գերեզմանոց: Ինչ քայլեր պետք է ձեռնարկվեն այս ուղղությամբ, նախագահի ու վարչապետի հայտարարությունները այս թեմայով եւ տեղի ունեցած մի քանի ձերբակալությունները, որոշակի հույս են տալիս, որ ինչ-որ բան անելու փորձ կատարվում է, սակայն միայն փորձ: Ասել, թե Հայաստանում իրական պայքար է սկսվել համատարած կաշառակերության եւ կոռուպցիայի դեմ, չենք կարող, չենք կարող նաեւ այն պատճառով, որ նման քաղաքականության համար հարկավոր են նոր որակի կադրեր, եթե կուզեք՝ հայի նոր տեսակ, որը չի եղել այս կամ այն պաշտոնը զբաղեցնելու հարստանալու ձգտումով: Իսկ նման տեսակի ու որակի համար հարկավոր են նոր կադրեր, իսկ ինչպես նշեցի, Սերժ Սարգսյանի պաշտոնյաների նշանակումը դասական է, ինչն առանձնապես հույս չի ներշնչում, որ կոռուպցիայի դեմ պայքարը առաջ կանցնի հայտարարությունների ու մի քանի մանր չինովնիկների ձերբակալությունների մակարդակից: Անցած 100 օրերի ընթացքի հաջող քայլերից կարելի է համարել Թուրքիայի նախագահ Աբդուլլահ Գյուլին ուղղված հրավերը Երեւան: Կարող ենք փաստել, որ սա առաջին դեպքն է, երբ հայ-թուրքական հարաբերություններում նախաձեռնությունը մեր կողմն է, եւ արդեն պաշտոնական Անկարան է ստիպված մտածել, թե ինչ անի, որ ստեղծված իրավիճակից դուրս գա՝ պահպանելով սեփական դեմքը: Կարծում եմ՝ փոքր է հավանականությունը, որ Գյուլը գա Երեւան, սակայն պարզ է, որ Երեւան-Անկարա այս հեռակա երկխոսության մեջ, անկախ դեպքերի հետագա զարգացումից, հայկական կողմը հաղթող է դուրս գալու եւ միջազգային հանրության համակրանքը մեր կողմը կլինի: Ինչեւէ, անկախ թուրքական կողմի հետագա գործողություններից, այս նախաձեռնությունը եւ իդեալական չէր, քանի որ պետք չէ պատմաբանների հանձնաժողովի ստեղծման հարցը կապել հայ-թուրքական սահմանի բացման հետ, քանի որ, անկախ ամեն ինչից, ցեղասպանության թեման չի կարող քննարկման թեմա լինել: Ինչեւէ, հայ-թուրքական սահմանային խնդիրներից բացի, կյանքը ցույց տվեց, որ մենք լուրջ խնդիրներ ունենք եվրոպական կառույցների հետ, որոնց տարբեր մակարդակի չինովնիկները Երեւանում իրենց զգում են ինչպես իրենց ծառայի տանը եւ ամեն քայլի պահանջում, որ իրենց ինքնիշխան հռչակած երկրի ղեկավարությունը հաշվետվություն ներկայացնի այս կամ այն արած քայլի համար:

Տնտեսական բարեփոխումների թեման նույնպես ուղղակիորեն կապված է Հայաստանում վերջին տարիներին ստեղծված իշխող օլիգարխիկ համակարգի հետ: Այսինքն, իշխանությունները եւ խոշոր բիզնեսն ուղղակիորեն իրար հետ սերտաճած են, ինչն էլ բերում է տնտեսության մոնոպոլացմանը: Այսօր Հայաստանում բիզնեսի զարգացման եւ գործունեություն ծավալելու համար բոլորը ձգտում են մենաշնորհ ունենալ այս կամ այն ոլորտում, իսկ նմանատիպ մենաշնորհի համար հարկավոր է իշխանության աջակցությունը: Նկատենք, որ անցած 100 օրերին այս ոլորտում էլ էական առաջընթաց չգրանցվեց, ինչը հուշում է, որ Հայաստանում դեռ շարունակում է իշխել կոռումպացված օլիգարխիկ համակարգը, ինչը դժվար թե իր դիրքերն առանց մարտի զիջի, իսկ հարկ եղած դեպքում՝ կանցնի նաեւ ծայրահեղական ընդդիմության՝ լեւոնականների կողմը, իսկ վերջիններս էլ դեմ չեն լինի նրանց գալուստին, մանավանդ որ իրենք են կանգնած ժամանակին օլիգարխիկ համակարգի ստեղծման ակունքներում: Այսինքն՝ նախագահին նախ եւ առաջ պետք է ազատվել նման օլիգարխներից, ինչը՝ նկատենք, ժամանակին արեց Վ. Պուտինը Ռուսաստանում: Նմանատիպ օլիգարխները ոչ միայն չեն նպաստում երկրի զարգացմանը, այլեւ ընդհակառակը՝ դանդաղեցնում են երկրի տնտեսության առաջընթացը, թույլ չեն տալիս նոր ներդրումների, առավել եւս նոր տեխնոլոգիաների մուտքը եւ վերջապես նման մենաշնորհ ունեցող կառույցներն ուղղակիորեն սպառնում են երկրի անվտանգությանը: Այսինքն՝ Հայաստանում առկա օլիգարխիաների դնչազրկումը, այս բառի բուն իմաստով, ուղղակիորեն բխում է մեր երկրի ու բնակչության շահերից:

Ինչեւէ, նախագահի անցած 100 օրերի եւ դրա ուժեղ ու թույլ կողմերի մասին դեռ երկար կարելի է գրել, սակայն փաստ է, որ կադրային սուղ ռեսուրսները Սերժ Սարգսյանին հետագայում էլ հնարավորություն չեն տա լուրջ քաղաքական ու տնտեսական բարեփոխումներ իրականացնել, իսկ ծայրահեղական ընդդիմությունը ծրագրված չէ կառուցողական երկխոսության ու քննադատության, այսինքն՝ ամեն սխալ կօգտագործեն իշխանություններին ու երկրին վարկաբեկելու համար: Հետեւաբար երկրորդ 100 օրերի ընթացքում պետք է քայլեր կատարվեն երկրում առկա քաղաքական լարվածության թուլացման, տնտեսական լուրջ բարեփոխումների եւ նախագահի շրջապատում առկա վարկաբեկված չինովնիկներից ազատվելու համար:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԸ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
Ֆաքս 374 10 562863
e-mail azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր [illegible] /հեռ 529221
Հաշվապահություն (գովազդ) /հեռ 582960
Լրագրողների սենյակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայություն /հեռ 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն /հեռ 529353
Համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի
Թերթի նյութերի արտատպումը թե մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսությամբ առանց խմբագրության գրավոր համաձայնության խախտում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրավունքի մասին օրենքի
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
Գ նշանով յոդվածները գովազդային են, որոնց բովանդակության համար խմբագրությունը պատասխանատվություն չի կրում:
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

(ԳՏՀԸ/GTZ) «Արտակարգ իրավիճակների կանխարգելում Հարավային Կովկասում» ծրագրի շնորհանդեսը

Երեկ «Արմենիա-Մարիոթում» տեղի ունեցավ Գերմանական տեխնիկական համագործակցության ընկերության (ԳՏՀԸ/GTZ) «Արտակարգ իրավիճակների կանխարգելում Հարավային Կովկասում» ծրագրի շնորհանդեսը:

Շնորհանդեսին ներկա էին ՀՀ-ում Գերմանիայի դեսպան տիկին Անդրեա Վիկտորինը, ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարար Մհեր Շահգելդյանը, ԱԻՆ ՀՓԾ տնօրեն, գեներալ-լեյտենանտ Էդիկ Բարսեղյանը, ինչպես նաեւ ծրագրին առնչվող նախարարությունների, դեսպանությունների եւ մի շարք միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:

Ծրագիրն օժանդակում է հեռավոր ոլորտներին՝ ռիսկերի վերլուծության, մոնիտորինգի եւ կանխատեսման, հաղորդակցության ցանցեր եւ տեղում արտակարգ իրավիճակների կանխարգելման կարողությունների ձեւավորում:

Ծրագիրը շարունակվելու է մինչեւ 2009-ի վերջը, իսկ ընդհանուր տեւողությունը հինգ տարի է՝ մինչեւ 2012-ի հոկտեմբեր ամիսը: Նպատակն է նպաստել Հարավային Կովկասի խոցելի համայնքների՝ բնական աղետների բացասական ազդեցություններից պաշտպանվելու ունակությունների բարելավմանը: Ծրագրի ֆինանսավորումը կազմում է 2 միլիոն 500 հազ. եվրո, որին իր աջակցությունն է ցուցաբերել նաեւ ՀՀ կառավարությունը:

Մհեր Շահգելդյանը նշեց, որ ծրագիրը խիստ կարեւոր նշանակություն ունի Լոռու, Տավուշի մարզերի համար, եւ ընդգծեց, որ ծրագիրը ուղղված է երեք հիմնական խնդիրների լուծմանը: Այն ներառում է վաղ նախազգուշացման համակարգ, տեխնիկական աջակցություն, պատրաստում եւ վերապատրաստում: Ըստ նախարարի, ծրագիրը համակարգային բնույթ է կրում եւ այդ կերպով համակարգային մոտեցումներ է ցուցաբերում Լոռիում եւ Տավուշում արտակարգ իրավիճակների կանխարգելմանը, ինչպես նաեւ դրանց ղեկավարման մեխանիզմների հզորացմանը: Երկրորդ կարեւոր խնդիրը, ըստ Շահգելդյանի, ծրագրի բարձր մակարդակի իրականացումն ու արդյունքների վերլուծությունն է՝ ապահովելու համար շարունակականությունը: Նախարարի ճանաչմամբ՝ ՀՀ-ն աղետավտանգության տեսանկյունից բարձր տեղ է զբաղեցնում համաշխարհային ցուցակում եւ պետք է ստեղծվի մի համակարգ, որը եւ կանխարգելման, եւ աղետների դեմ պայքարի հետեւանքների վերացման տեսանկյունից լինելու է բավականաչափ դինամիկ, զարգացող: Բոլոր աշխատանքների ջանքերը ուղղված են այդ հիմնական խնդրի իրականացմանը:

«Մեր փիլիսոփայությունը հենվում է հետեւյալի վրա. արտակարգ իրավիճակների դեմ պայքարը մեկ նախարարության խնդիր չէ: Զարգացած աշխարհում արտակարգ իրավիճակները սահմաններ չեն ճանաչում, եւ մեր համագործակցությունը միջազգային՝ կազմակերպությունների, գործընկեր երկրների հետ ուղղված է Հայաստանի պատրաստվածության բարձրացմանը, որը հնարավորություն է ընձեռելու աջակցություն եւ օժանդակություն ցուցաբերել այն պետություններին, որոնք դրա կարիքը կունենան», իր խոսքն ամփոփեց Մհեր Շահգելդյանը:

Ծրագրի թիրախային խումբ է ինչպես Հայաստանի Լոռու եւ Տավուշի, այնպես էլ Ադրբեջանի Շեքի-Զաքաթալա մարզերի 10 համայնքների բնակչությունը (շուրջ 150000 մարդ):

Տիկին Անդրեա Վիկտորինը իր հերթին նույնպես կարեւորեց վաղ նախազգուշացման համակարգերի խնդրի լուծումը եւ համաձայնություն հայտնեց նախարար Շահգելդյանի այն կարծիքին, որ աշխարհում առկա արտակարգ իրավիճակների դեմ պայքար տանելը մեկ պետության խնդիր չէ: Վերջինս ողջունեց ծրագրի ստեղծման կապակցությամբ, եւ խոստացավ, որ անպայման կայցելի Լոռու եւ Տավուշի մարզեր՝ ծրագրի իրականացմանը հետեւելու համար:

ՆՈՒՆԵ ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ

ԱԶԳ **Անցուդարձ**

«Աշխատանքի բանաձեւ»-ը աշխատանք գտնելու յուրօրինակ հնարավորություն

Համաշխարհային հայկական կոնգրեսի եւ Երիտասարդների մասնագիտական կողմնորոշման կենտրոնի համատեղ ծրագրի՝ իրականություն

Փաստացի այս տարվանից ծառայություններ մատուցող Երիտասարդների մասնագիտական կողմնորոշման կենտրոն, տնօրեն Հայկուհի Գեւորգյանի խոսքերով, ՀՀ կառավարության որոշմամբ ստեղծվել է աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարարության կազմում: Մատուցվող ծառայությունը մասնագիտական կողմնորոշման տեղեկատվությունն ու աշխատանքի խորհրդատվությունն է: Ըստ Գեւորգյանի, կենտրոնի խնդիրն է ձեւավորել դպրոցից սկսած աշխատաշուկայում հետաքրքրված երիտասարդություն: Երիտասարդների ընդհանուր գործազրկությունը զգալի է, միեւնույն ժամանակ, նրանք չեն տեղավորվում աշխատաշուկայում: Ստացվում է, մի կողմից, կրթություն ունեցող երիտասարդություն, մյուս կողմից՝ թափուր աշխատատեղեր:

Կենտրոնը ի դեմս Երիտասարդական կազմակերպությունների ասոցիացիայի, Համաշխարհային հայկական կոնգրեսի հետ այս ամռանը իրականացնում է «Աշխատանքի բանաձեւ» ծրագիրը, որին մասնակից երիտասարդները ստանում են տեղեկություն կամ ուսուցանվում է, թե որտեղից եւ ինչպես ստանալ տեղեկություններ աշխատաշուկայից հետաքրքրվելու համար:

Վերջին հետազոտությունները, ըստ Գեւորգյանի, ցույց են տալիս, որ երիտասարդների 75,5 տոկոսը տանը նստած մտածում է, թե պետությունը պետք է իր համար աշխատատեղեր ստեղծի: Մինչդեռ այս միջոցառման շնորհիվ երիտասարդին պետք է տալ մտածելու, որոնելու թեմա՝ տրամադրելով տեղեկատվություն աշխատաշուկայի, դրա պահանջարկի, գործատուի պահանջների մասին, որոշակի հմտություններ ձեւավորելով, օրինակ, թե ինչպես կազմել ինքնակենսագրություն կամ ներկայանալ հարցազրույցի եւ այլն:

Մասնակցությունը Կոնգրեսի եւ Կենտրոնի համատեղ ծրագրին իրականացվում է հայտարարությամբ, որի արդյունքում ներկա դրությամբ դասընթացին մասնակցում են 25 երիտասարդ: Օրական 3 ժամ, ամսվա ընթացքում 5 պարապմունքով տրվում է հավաստագիր, որը ծրագրի շարունակության դեպքում կդառնա ներկայացուցչական ու ճանաչելի փաստերի համար:

Ծրագրի գործընկերներն են ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության սոցիալական պաշտպանության համակարգերի հզորացման ծրագիրը, Առեւտրա-արդյունաբերական պալատը, «Զբաղվածության պետական ծառայություն» գործակալությունը, որոնք կենտրոնի հետ ապահովում են փորձագետների մասնակցությունը:

20-ամյա Մարիանա Գալոյանը սովորում է Երեւանի պետական համալսարանի քիմիական ֆակուլտետի դեղագործական բաժնի 4-րդ կուրսում: Դասընթացների մասին տեղեկացել է հայտարարությամբ եւ որոշել մասնակցել, քանի որ կարծում է, թե աշխատանքի ընդունվելու համար պետք է նախ ինֆորմացված լինել, հատկապես որ երկրորդ իսկ պարապմունքից զգալի փոփոխություններ է նկատում իր մոտեցումներում: Ըստ Մարիանայի, ներկայացվող նյութը բովանդակալից ու պրոֆեսիոնալ է եւ հույս է ներշնչում, որ աշխատանքի ընդունվելիս երիտասարդը կլինի ավելի ինքնավստահ, հմտացած կարողություններով, որ կլրացնեն ունեցած գիտելիքները: Մարիանան գտնում է, որ միջավայրի երիտասարդներին հարկավոր են նման դասընթացներ, քանի որ կարեւոր են ոչ միայն գիտելիքները, այլեւ դրանց մատուցումը: Ընդ որում, որոշակի մոտեցումների դեպքում հնարավոր է դառնում նաեւ խուսափել բարեկամ-հարազատ-ծանոթ շղթայով աշխատանքի տեղավորվելու հիվանդությունից:

20-ամյա Գայանե Անիսոնյանն էլ գերմաներեն-անգլերեն բաժնի մագիստրատուրայի ուսանող է, որ այս դասընթացներում հայտնվել է նույնպես հայտարարությամբ: Ու թեեւ զգալի գործնական շփումներ է ունեցել նաեւ Հայաստանից դուրս, այնուամենայնիվ աշխատանք գտնելու հմտությունների ու կարողությունների կարիք ունի: Գայանեն արդեն իսկ կարող է ասել, որ «Աշխատանքի բանաձեւ» ծրագրին իր մասնակցությունը ինքնահաստատման յուրօրինակ ճանապարհ է: Հատկապես որ այս ընթացքում ինքն իր մեջ կարողություն է զգում մարդկանց մեջ իրենց իսկ ներկայացնելիս չամաչելու, ճիշտ ու հասկանալի արտահայտվելու եւ այլն: Ըստ Գայանեի, այսօրինակ դասընթացների ընթացքում, իրենք տարբեր դերերով խաղեր են իրականացնում որոշակի պատկերացում կազմելով, թե ինչ պահանջներ կարող է ներկայացնել գործատուն եւ ինչպիսի մոտեցում պետք է դրսեւորի աշխատանքի համար դիմող երիտասարդը:

«Աշխատանքի բանաձեւ» ծրագրի նպատակը, Համաշխարհային հայկական կոնգրեսի Երիտասարդական կազմակերպությունների ասոցիացիայի փոխնախագահ Մարիամ Մարտիրոսյանի ներկայացմամբ, ավելի գլոբալ է, այն ուղղակի երիտասարդությանը աշխատանքի տեղավորվելու հմտությունների ու կարողությունների փոխանցումն է: Ըստ ասոցիացիայի փոխնախագահի, կոնգրեսի նպատակն է այս ծրագրով նաեւ մեկ կապ ստեղծել երիտասարդների ու հայրենիքի միջեւ, որպեսզի աշխատանքով սեփական գոյությունը ապահովելու ընդունակ երիտասարդները նախ չհեռանան հայրենիքից, իսկ նրանք, ովքեր արդեն հեռու են, մտածեն վերադարձի մասին:

Երիտասարդների հետ շփումը, ըստ Մարտիրոսյանի, ակնհայտ դարձրեց, որ նման դասընթացների կարիք կա, ընդ որում, հենց աշխատանք փնտրելու պարագայում, որ բացի տեղեկատվական մի քանի պարբերականում աշխատանքի տեղավորվելու հայտարարություններ փնտրելուց, հարկ է ինքնուրույն ու ակտիվորեն զբաղվել աշխատանքի փնտրտուքով: Իսկ «Աշխատանքի բանաձեւ» ծրագիրը հենց հնարավորություն է տեղեկանալու, սովորելու, հմտանալու, թե ինչպես, որտեղ, ինչ միջոցներով փնտրել աշխատանք, ինչպես ներկայանալ ու ինքն իրեն ներկայացնել հարցազրույցի ընթացքում եւ այլն: Առավել կարեւոր է, որ, ըստ Մարտիրոսյանի, այս ծրագիրը մեծ հավանականություն ունի դառնալու շարունակական, հատկապես եթե հաշվի առնենք, որ երիտասարդների հետաքրքրությունն անսպասելիորեն մեծ է, ավելին, քան ծրագրի ներկա մասնակիցներն են:

Ս. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Չկողմնորոշված «Ժառանգություն» կուսակցության օրակարգի առանցքային հարցերը

Հուլիսի տասնմեկին «Ժառանգություն» կուսակցության առաջին համագումարից հետո տեղի է ունեցել կուսակցության անդրանիկ վարչության նիստը, որտեղ վարչության նախագահ է ընտրվել «Ժառանգություն» խմբակցության անդամ, ԱԺ պատգամավոր Անահիտ Բախշյանը: Երեկ կուսակցության գրասենյակում նորընտիր նախագահն ու կուսակցության քարտուղար Ստյոպա Սաֆարյանը ներկայացրին կուսակցության կանոնադրական առանձնահատկություններն ու հուլիսի 24-ի վարչության նիստում ընդունած մի շարք հրատապ խնդիրների որոշումները: Ըստ Ստյոպա Սաֆարյանի, վարչության օրակարգի ամենաառանցքային հարցը «Ժառանգության» մասնակցությունն էր մարտիմեկյան իրադարձությունների ու դրանց պատճառների ուսումնասիրության ԱԺ-ի ժամանակավոր անկախ հանձնաժողովին: Հուլիսի 19-ին հանձնաժողովի նախագահ Սամվել Նիկոյանը հերթական անգամ կուսակցության նախագահին գրություն է ուղարկել՝ հանձնաժողովի աշխատանքներին մասնակցելու ակնկալիքով: Սակայն «Ժառանգությունն» առաջադրել է իր դիրքորոշումը, ըստ որի հանձնաժողովը պետք է ընդունի Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի մարդու իրավունքների հանձնակատար Թոմաս Համարբերգի Երեւան այցի ժամանակ հնչեցրած առաջարկությունները, մասնավորապես հանձնաժողովի փաստահավաք գործառույթը առանձնացնել հետաքննական եւ քաղաքական ուսումնասիրությունների գործառույթից: «Ժառանգության» մյուս առաջարկ-պահանջի համաձայն, հանձնաժողովի աշխատանքները պետք է ընթանան կոնսենսուսային սկզբունքով: «Հանձնաժողովի որոշ անդամներ բազմիցս հիշատակել են, որ հանձնաժողովը չի փոխարինում նախաքննական մարմիններին՝ հետեւաբար մարտիմեկյան իրադարձությունները պետք է քննեն նաեւ այդ մարմինները: Նշված առաջարկներն ու անորոշ խնդիրները որեւէ ձեւով ընդունելու եւ պարզաբանելու դեպքում «Ժառանգությունը» կմասնակցի հանձնաժողովի հետագա աշխատանքներին եւ թեկնածուներ կառաջադրի», ասաց Ստյոպա Սաֆարյանը:

Վարչության նիստում կայացած որոշումներից հաջորդը վերաբերում էր Արաբկիր համայնքի սեպտեմբերի վերջին կայանալիք քաղաքապետի ընտրություններին, որտեղ կուսակցությունն առաջադրել է Զոյա Թադեւոսյանի թեկնածությունը:

Երրորդ կարեւորագույն քաղաքական հարցն, ըստ Անահիտ Բախշյանի, վարչության նիստում քննարկվել է երկար ու հանգամանալից: Խնդիրը վերաբերում է Հայ ազգային կոնգրեսին (ՀԱԿ) միանալու որոշմանը: «ՀԱԿ-ը իր առջեւ դրել է հինգ լուրջ խնդիր՝ մարտիմեկյան ողբերգության բացահայտում, մամուլի ազատություն, համաներում քաղբանտարկյալներին, երկխոսություն բարեփոխումների հետ կապված: Իսկ եթե այս չորս առաջարկությունները չընդունվեն, պահանջ ներկայացնել՝ անցկացնել արտահերթ խորհրդարանական եւ նախագահական ընտրություններ: Այս խնդիրները նաեւ մերն են, եւ մենք պատրաստ ենք միմյանց աջակցել», ասաց Անահիտ Բախշյանը: Միաժամանակ նա հավելեց, որ «Ժառանգությունը» եզրակացության է եկել առայժմ պաշտոնապես չմիանալ ՀԱԿ-ին՝ մինչեւ չհստակեցվեն կոնգրեսի գործելակերպը, ծրագրերի, որոշումների ընդունման մեխանիզմն ու կանոնակարգը:

ՀԱՍՄԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Բիզնես միջավայրի բարելավման փշոտ ճանապարհին

1-ին էջից

Նախագիծը համառոտ ներկայացրեց էկոնոմիկայի նախարար Ներսես Երիցյանը: Նշելով, որ Հայաստանի բիզնես միջավայրը Համաշխարհային բանկի գնահատականներով ազատական է եւ բարենպաստ, նա ավելացրեց, որ այն ավելի պետք է բարելավել: Ծրագրի առանցքային խնդիրներից նախարարը մատնանշեց երեք կարեւոր ոլորտներ: Դրանք են՝ տեղեկատվության հասանելիությունն ու էլեկտրոնային կառավարումը, մասնավոր սեփականության պաշտպանությունը եւ սփյուռքը որպես մեկ բիզնես միջավայր դիտարկելը: Ծրագրի առաջին փուլում նախատեսված են 10 հիմնական թիրախներ եւ դրանց հասնելու գործողություններ, որոնց իրականացման դեպքում Հայաստանը պետք է լինի լավագույն բիզնես միջավայր ունեցող երկրների 10 տոկոսի մեջ:

Այս ներկայացված եւ վաղօրոք քննարկման մասնակիցներին ուղարկված փաստաթղթի վերաբերյալ հարցադրումներով հանդես եկան ներկաները: Հարցերից, խոսքերից, սակայն, այն տպավորությունն էր ստեղծվում, որ նրանք կամ անտեղյակ են, թե ինչ է նախատեսված ներկայացված նախագծում, կամ հերթական անգամ «երեւալու» առիթը բաց չէին ցանկացել թողնել: Օրինակ՝ սպառողական շահերը պաշտպանելուն կոչված կազմակերպություններից մեկի ղեկավարը խոսեց ձվերի մակնշման եւ պաղպաղակների օգտագործման ժամկետների բացակայության մասին: Կամ առաջարկ եղավ պարտադիր դարձնել կազմակերպության համար կնիքի եւ կանոնադրության առկայությունը, ինչը վերոնշյալ նախագծով պարտադիր չէ: Խորհրդատվական կազմակերպություն ներկայացնող մի տիկին էլ բացահայտեց, որ «չպետք է սահմանափակել ներմուծումը փոխարինելով, այլ պետք է զարգացնել արտահանումը»: «Հանճարեղ» եզրակացություն, որի մասին խոսվում եւ որի ուղղությամբ գործողություններ են ձեռնարկվում արդեն շուրջ 10 տարի: Ինչեւէ: Բնականաբար բազմաթիվ էին նաեւ առարկայական եւ ըստ էության դիտարկումները:

Սպառողների իրավունքների պաշտպանության ասոցիացիայի նախագահ Արզար Եղոյանը, օրինակ՝ այն կարծիքը հայտնեց, որ կորպորատիվ կառավարման համակարգ ներմուծելը ներկա ժամկետներում շատ բարդ խնդիր է: Նա նաեւ նշեց, Հայաստանում եկամտային սահմանաչափերը ներդնելը բարդ խնդիր է, եւ հարցրեց, թե ինչպե՞ս է դա կատարվելու: Ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների ձեռնարկությունների միության գործադիր տնօրեն Կարեն Վարդանյանը մտահոգություն հայտնեց, որ ձեռներեցության ցիկլը զարգացնելու փոխարեն շատ երիտասարդներ գնում են աշխատելու վերազգային կորպորացիաներում՝ բարձր աշխատավարձերով: Նրա կարծիքով, պետք է խթաններ ստեղծել, որ այդ երիտասարդները այս ոլորտում հիմնեն իրենց գործը:

Հայաստանի առեւտրաարդյունաբերական պալատի նախագահ Մարտին Սարգսյանը բարձրացրեց տրանսպորտային փոխադրումների դժվարությունը, օրենքի գերակայությունը, պետական աշխատողների աշխատավարձերի եւ այլ խնդիրներ: Կոնկրետ ոլորտների կոնկրետ թերությունների վերացման առաջարկներով հանդես եկավ ԱԺ պատգամավոր Հերմինե Նաղդալյանը: Նա մասնավորապես առաջարկեց ձեռնարկության գրանցումը եւ հարկային հաշվառումը միասնականացնել, մատնանշեց տեխնիկական անվտանգության եւ էլեկտրաէներգիայի համար ավելորդ թղթաբանության առկայությունը եւ կամայական գների սահմանման հավանականությունը: Հերմինե Նաղդալյանը նաեւ երկաթուղային փոխադրումների ձգձգումների հետ կապված դիտողություններ արեց, ասելով, որ նախկինում 5 օրում լուծվում էր արտահանվող ապրանքի համար վագոն ձեռք բերելու հարցը, այժմ դրա համար օրեր են պետք:

Եղան նաեւ այլ առաջարկներ: Օրինակ՝ առաջարկվեց մատչելի դարձնել Երեւանի գոտեւորման նախագծերը, որպեսզի յուրաքանչյուր ներդնող իմանա, թե որտե՞ղ ինչ կարելի է կառուցել: Մեկ ուրիշը տեղեկացրեց, որ մաքսային կոմիտեի կայքէջում ոչ բոլոր ապրանքների կողմնորոշիչ գներն են նշված:

Ամփոփելով քննարկումը, վարչապետ Տիգրան Սարգսյանն այն կարծիքը հայտնեց, որ անհրաժեշտություն կա եւս մեկ քննարկում կազմակերպելու Հայաստանի տնտեսության կառուցվածքի եւ ներդրումային քաղաքականության վերաբերյալ: Ինչ մնում է երեկվա քննարկմանը, ապա, ըստ վարչապետի, երկու շաբաթվա ընթացքում արված առաջարկները նկատի ունենալով, փաստաթղթի վերջնական տարբերակը կտեղադրվի կառավարության պաշտոնական ինտերնետային էջում:

ՕՐԱԿԱՐԳ

Երկուշաբթի

- 12.00-«Ուրբաթ» ակումբի հյուրն է ՀՀԿ մամուլի խոսնակ Էդուարդ Շարմազանովը:
- 12.00-«Հայացք» մամուլի ակումբի հյուրն է ԱԺ պատգամավոր, ՀՅԴ խմբակցության անդամ, մարտի 1-2-ի դեպքերի ուսումնասիրության ԱԺ ժամանակավոր հանձնաժողովի անդամ Արծվիկ Մինասյանը:
- 13.00-«Ուրբաթ» ակումբի հյուրերն են «Արմինկո», «Նեքսիս», «Ռադիոնեթ», «Վեբ» ընկերությունների տնօրենները:
- 14.00-«Նովոստի» միջազգային մամուլի կենտրոնում (Վարդանանց 7) տեղի կունենա Երեւան-Թբիլիսի տեսակամուրջ ՆԱՏՕ-ի թեմայով, որին կմասնակցեն Արմեն Աշոտյանը եւ Ալեքսանդր Իսկանդարյանը:
- 14.00-Վերաքննիչ դատարանում կլսվի Ռաֆիկ Սաթեւոսյանի վերաքննիչ բողոքը:

Սիզիփոսի քարը

Դարչյալ Նաջարյան ամուսինների եւ Հայաստանի արդարադատության մասին

Ասում են, թե մինչեւ հիմա Սիզիփոսը հսկա քարը գլորելով լեռան կատարն է հասցնում, այն ամեն անգամ ցած է գահավիժում, ու հունական դիցաբանության հերոսը ամեն ինչ նորից է սկսում:

Ութ տարի է, ինչ բոստոնցի Ջորջ եւ Թամար Նաջարյաններին անսեր սիզիփոսյան ճակատագիրն է վիճակվել: Նրանց առջեւ բարձր լեռան փոխարեն հայաստանյան արդարադատության համակարգն է, որի հաղթահարումը համբերություն, ուժ եւ կամք է պահանջում: Իհարկե, երբ 2000 թվականին Երեւանի Ձորագյուղ թաղամասում՝ Հրազդանի կիրճի ձորաբերանին, Նաջարյանները ձեռնարկեցին երկու շենքերի կառուցման աշխատանքները, չէին էլ ծանոթ հունական դիցաբանության հերոսի մասին, քանի որ լիովին հավատում ու վստահում էին երեւանաբնակ Գրիգոր Իգիթյանին: Ամեն ինչ հանձնելով վերջինիս հսկողությանը, ուրեմն նրա համար եկամտի աղբյուր, Արայկյան փողոցում հիմնելով լուսանկարչատուն, նրանք Բոստոն մեկնեցին: Միայն երեք տարի հետո Նաջարյանները տեղեկացան, որ խաբեության միջոցով Գ. Իգիթյանը դարձել է այդ երկու շենքերի սեփականատերը: Դրան զուգահեռ նա հասցրեց վաճառել շինություններից մեկը: Թվում էր, թե ոչինչ չի կարող խանգարել արդարության վերականգնմանը: Սակայն 2003-2005 թվականներին դատական ատյանները երեք որոշում էին կայացնում հօգուտ Նաջարյանների, ապա դատախազությունը ամեն անգամ կարճում էր քրեական գործը «հանցակազմի բացակայության պատճառով» հիմքով՝ չնայած Գ. Իգիթյանի մեղսակցության հարցում երեւում վկաների անհերքելի ապացույցներին: Տարօրինակ է, որ Վճռաբեկ դատարանի որոշումից հետո դատախազությունը գործը կարճելու որոշում ընդունեց:

Հինգ տարի է, ինչ հասարակական հնչեղություն ստացած այս քրեական գործը մի անբացատրելի փակուղու մեջ է հայտնվել: Հինգ տարին չի հերիքել, որպեսզի ՀՀ արդարադատության համակարգը համարձակություն ունենա պատժելու խարդախության մեջ մեղադրվող անձին եւ մեր երկրի ու սփյուռքի համակրանքը վայելող բարեգործների ունեցվածքը վերադարձնելու: Այս փակուղու պատճառներից մեկն էլ այն է, որ պատասխանող Գ. Իգիթյանն ու իր ներկայացուցիչը հաճախ չէին ներկայանում դատական նիստերին: Մի կարեւոր հանգամանք եւս. Նաջարյանները, նրանց համակիրները, որոնք քիչ չեն թե ՀՀ-ում եւ թե սփյուռքում, ուշի ուշով հետեւում են այս գործընթացին: Ասել, թե դա կարեւոր նշանակություն չունի երկրի համար, սխալ կլինի: Եվ ահա Երեւանի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ առաջին ատյանի դատարանում 2008-ի հուլիսի 11-ի դատական նիստում մեղադրանք է առաջադրվել Գ. Իգիթյանի նկատմամբ: Մեղադրողն առաջարկել է հինգ տարվա ազատազրկում եւ գույքի բռնագրավում:

Թվում է՝ վերջ, Նաջարյանները կարող են թեթեւացած շունչ քաշել ու «քարը» հանգիստ թողնել, քանի որ այն լեռան գագաթն է հասցվել ու այլեւս չի գահավիժի: Սակայն մեղադրանքի առաջադրմանը զուգահեռ պետք է խափանման միջոց կիրառվեր, որից ինչ-ինչ պատճառներով խուսափել է դատարանը:

Ու Նաջարյանները զգում են, որ «քարը» կրկին հետ է գահավիժում: Գ. Իգիթյանը, որն անցած ութ տարիներին զգացել է գործը ձգձգողների (գուցե եւ հանցակիցների) հովանավորությունը, վստահ է, որ իր նկատմամբ խափանման միջոց չեն կիրառելու: Փաստորեն պատասխանողին հնարավորություն է տրվել պատժից խուսափելու ինքնուրույն ճանապարհ գտնելու:

Մի քանի անգամ առիթ եմ ունեցել «Ազգ» թերթում անդրադառնալու այս երկարատեւ դատական գործընթացին՝ այն համարելով որպես «Քննություն երկրի իրավապահ ատյանների համար» (16 ապրիլի 2005): Ինչ խոսք, որ արդարադատության համակարգը քննությունը չի հանձնել ու շարունակում է երկնչել կոռուպցիայի, կեղծիքների, բյուրոկրատիայի առաջ:

Սակայն այս անգամ այս ծանր գործընթացը ուզում եմ կապել խնդրի արմատների հետ, քանի որ երկրում շարունակվող քաղաքական անկումը ընդգրկում է ոչ միայն արդարադատության համակարգը, այլեւ երկրի մյուս բոլոր ոլորտները: Իսկ քաղաքական անկումը տնտեսական աճի ոչ մի ցուցանիշով ու կոռուպցիայի մասին անողորմ խոսակցություններով չես քողարկի: Ասեմ, որ քաղաքականի հիմքը գրականությունն է, արվեստը, ողջ մշակույթը: Հայ ժողովուրդը հազարամյակների միջով գոյատեւել է միմիայն քաղաքական բարձր հասկացությունների շնորհիվ, այսինքն՝ միշտ կապված է եղել իր գրականության, արվեստի հետ, որի միջոցով էլ ճանաչել, գնահատել ու սիրել է իր երկիրը: Ու եթե այժմ նկատելի է դառնում ժողովրդի ու գրականության, մշակույթի միջեւ անջրպետը, որի ցուցանիշներից մեկն էլ քաղաքական անկումն է, ապա պետք է մեծ հետեւություններ անել: Քաղաքական անկման հետեւանքներից է եւ այս դատավարությունը: Ուրեմն եւ «սիզիփոսյան քար» կրողը միայն Նաջարյանները չեն: Այն համընդհանուր քար է, որը մեր հասարակությունն անընդհատ վեր է գլորում, հուսահատ իմանալով, որ ցած է գահավիժելու:

ԲԱԳՐԱՏ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

Թուրքիայի նախագահը Անիի ավերակներում

1-ին էջից

Գյուլը իրեն բնորոշ քաղաքավարությամբ բեղերի տակից լայն ժպտաց եւ թուրքերեն ասաց՝ մոտ արի: Ինձ միացավ նաեւ «Միլլիեթի» լրագրողուհին, եւ թուրք լուսանկարիչներն ու օպերատորները արձանագրեցին պահը. Գյուլը լուսանկարվում է հայ լրագրողի հետ: Եթե հայ լրագրողի հետ լուսանկարվելը դրական ուղերձ է, ինչը կտրականապես վիճարկում եմ, ապա դա նշանակում է, որ Թուրքիայի նախագահի ստացած դրական միակ ուղերձը առ Հայաստան հենց հայ լրագրողի հետ լուսանկարվելն էր:

Թուրքիայի նախագահի այցը Հայոց Բագրատունյաց Անի մայրաքաղաք համընկել էր իշխող «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության համար բարդ ժամանակների հետ: Նա երկրի առաջին նախագահն է, որ ժամանում էր միջնադարյան Հայաստանի մայրաքաղաք: Գյուլին ուղեկցող մի քանի տասնյակ թուրք եւ եվրոպացի լրագրողները մտքում էին, որ իրենց Թուրքիայի նախագահի մեկնումը Անի հայ-թուրքական ճգնաժամային հարաբերություններում շատ կարեւոր եւ դրական ցուցիչ է: Միգուցե դա միշտ է, բայց փաստ է նաեւ, որ Անիից Գյուլը Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսյանին կամ հայ ժողովրդին դրական կամ որեւէ ազդանշան չուղղեց:

Փետրվարի 19-ի նախագահական ընտրություններից հետո Սերժ Սարգսյանին առաջիններից մեկը շնորհավորեց հենց Գյուլը, ապա հետեւեցին վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի եւ արտգործնախարար Ալի Բաբաջանի շնորհավորական ուղերձները իրենց հայ գործընկերներ Տիգրան Սարգսյանին եւ Էդվարդ Նալբանդյանին: Վերջերս հայտնի դարձավ, որ հայ-թուրքական երեք փուլանոց խորհրդապահական հանդիպումներ են կայացել Շվեյցարիայում:

Հունիսի 23-ին Մոսկվայում Սերժ Սարգսյանը հայտարարեց. «Թուրքական կողմն առաջարկում է ձեւավորել մի հանձնաժողով, որը պետք է ուսումնասիրի պատմական փաստերը: Մենք դեմ չենք այդպիսի հանձնաժողովի ստեղծմանը, բայց այն ժամանակ, երբ կբացվի սահմանը մեր պետությունների միջեւ: Այլապես, այն կարող է դառնալ հարցը տարիներով երկարաձգելու եւ շահարկելու միջոց: Առաջիկայում ես մտադիր եմ նոր քայլեր ձեռնարկել հայ-թուրքական հարաբերությունները խթանելու ուղղությամբ: Ամենայն հավանականությամբ, ես կհրավիրեմ Թուրքիայի նախագահ Աբդուլլահ Գյուլին Երեւան՝ միասին դիտելու Հայաստանի եւ Թուրքիայի ֆուտբոլի հավաքականների հանդիպումը»:

Հուլիսի 9-ին ամերիկյան «Ուոլ սթրիթ ջորնըլում» Սարգսյանը գրեց. «Սեպտեմբերի 6-ին տեղի է ունենալու Հայաստանի եւ Թուրքիայի ֆուտբոլի ազգային հավաքականների աշխարհի առաջնության ընտրական փուլի հանդիպումը: Ես հրավիրում եմ իմ թուրք պաշտոնակից Աբդուլլահ Գյուլին Հայաստան եւ մարզադաշտում միասին դիտելու խաղը: Դրանով իսկ կազդարարենք մեր հարաբերությունների նոր խորհրդանշական սկիզբը»:

Հուլիսի 24-ի մայրամուտի հետ Աբդուլլահ Գյուլը ինքնաթիռով մոտեցել էր Հայաստանին: Նախագահական «Կորտեժի» եւ ուղեկցող տասնյակ թիկնապահների ու նշանավորների հետ նրա մտնելով Անիի ավերակներ, Գյուլն առաջինը կանգ առավ 1034 թվականին կառուցված եւ կիսավեր Սուրբ Փրկիչ եկեղեցու հարեւանությամբ: «Անին մեզ համար շատ կարեւոր վայր է, որովհետեւ թուրքերը Անատոլիա են եկել այստեղով», ասաց Գյուլը թուրք լրագրողի հարցին ի պատասխան:

Ապա Գյուլը մոտեցավ թուրք զինվորներին եւ հարցրեց, թե հայերը շարունակո՞ւմ են պայթեցումները դիմացի քարհանքում: «Երբեմն այո», պատասխանեցին զինվորները: Սա արդեն անուղղակի մեղադրանք էր Հայաստանի հասցեին: Թուրք պաշտոնյաները ժամանակ առ ժամանակ մեղադրում են Հայաստանին, իբր Ախուրյանի ձախ ափին քարհանքի պայթեցումներից են նաեւ ավերվում անմնացորդ Անիի կոթողները:

Թուրքիայի նախագահը բարձրացավ դեպի դարավանդի ծայրին կանգնած Տիգրան Հոնենց եկեղեցի, անխոս մի քանի վայրկյան նայեց դեպի Հայաստան, ապա ուղղվեց Մայր տաճար: Ինձ համար դժվար է ասել, թե ինչ զգացումներ են ունենում թուրքերը, երբ լինում են Անիում ու հասկանում Մայր տաճարում, լինի երկրի նախագահը, թե Անիի հարեւանությամբ գտնվող Օջաքլը գյուղի մեկ հովվի ու գեղատեսիլ տեղում բնակվող որեւէ թուրք: Թարգմանության հարցում ինձ օգնող երիտասարդ թուրքը, որ, իր ասելով, ավելի քան հարյուր անգամ մոտ է եղել Անիում, ինձ ու Փարիզի «Մոնդ» թերթի թղթակցին ասաց. «Ամեն անգամ, երբ գալիս եմ այստեղ, չգիտեմ ինչու, բայց մեղավորության զգացում է պատում ինձ»: Հետո հիշեց Հրանտ Դինքին, որն Անիում սիրում էր թափառել եւ նայել պատերի վրայով:

Մայր տաճարում թուրք պաշտոնյաները մի քանի րոպե Գյուլին ինչ-որ բան էին բացատրում, իսկ նախագահի աչքերով մաս էր գալիս եկեղեցու պատերի վրայով: Ապա պատվիրակությունը այցելեց սելջուկյան շրջանի մի կառույց ու Էմիր Մանուչեի մզկիթ:

Մութն ընկնում էր, երբ Անիից շարժվեցին դեպի Կարս: Հաջորդ առավոտյան՝ հուլիսի 24-ին, տեղի էր ունենալու մի արարողություն, որի համար էր հենց Կարս ժամանել Աբդուլլահ Գյուլը: Ադրբեջանի եւ Վրաստանի նախագահներ Իլհամ Ալիեւի ու Միխեիլ Սաակաշվիլու մասնակցությամբ կայացած արարողությամբ ազդարարվեց Կարս-Ախալքալաք-Թբիլիսի-Բաքու երկաթուղու թուրքական հատվածի շինարարության մեկնարկը: Սա Հայաստանը շրջանցող հերթական տարածաշրջանային նախագիծն է:

Կարսի քաղաքապետարանում Գյուլին հարցրել էի, թե հնարավոր չէ՞ Հայաստանի հետ վերականգնել Անիում գտնվող եւ Ախուրյանի վրայի միջնադարյան կիսավեր կամուրջը, որը ոչ միայն ցամաքով միացնող կկապեր ժամանակակից Հայաստանն ու Թուրքիան, այլեւ սկիզբը կդներ երկու երկրների միջեւ մի նոր կամրջի: Թուրքիայի նախագահին հարցրել էի նաեւ, թե պատրաստվո՞ւմ է ընդունել իր հայ գործընկերոջ հրավերը եւ սեպտեմբերի 6-ին Սերժ Սարգսյանի հետ միասին դիտել Հայաստան-Թուրքիա ֆուտբոլային հանդիպումը:

«Նախ ուզում եմ ասել, որ ես շնորհակալություն եմ հայտնել նախագահին հրավերի համար: Մենք դեռեւս որեւէ որոշում չենք ընդունել: Մեր քաղաքականությունը շատ պարզ է: Մենք ուզում ենք լավ հարեւանություն: Մենք ուզում ենք լավ համագործակցություն տարածաշրջանի բոլոր երկրների հետ: Որոշ խնդիրներ կան, այդ խնդիրները պետք է վերացվեն: Մենք ուզում ենք այս տարածաշրջանը տեսնել կայուն եւ խաղաղ: Տարածաշրջանի բոլոր երկրները կարող էին միանալ տարածաշրջանային նախագծերին, եթե ճանաչեն հարեւանների տարածքային ամբողջականությունը», ի պատասխան ասաց Գյուլը:

Թուրքիայի նախագահը հավանաբար չի գա Երեւան: Դրա համար թուրքական կողմն ունի պատրաստված ու չարդարացված մի շարք պատճառներ, որոնցից ոչ երկրորդական են Թուրքիայի այսօրվա ներքաղաքական բարդ իրավիճակը ու այն դժվարությունները, որոնց դիմագրավում է «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցությունը:

Ազգ
26 ՅՈՒԼԻՍ 2008 ԷՋ Ա

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ճշմարտության մենաշնորհը ոչ իշխանությանն է եւ ոչ էլ ընդդիմությանը

Սփյուռքն ու հայրենիքը իրար վատ գիտեն

«Ազգի» թղթակից Մարիետա Խաչատրյանի երկխոսությունը սփյուռքահայ հանրաճանաչ մտավորական, գրականագետ, հրապարակախոս, Թեքեյան մշակութային միության կենտրոնական վարչության փոխատենապետ, ՌԱԿ Միացյալ Նահանգների եւ Կանադայի վարչության համատենապետ ԵՐՎԱՆԴ ԱԶԱՏՅԱՆԻ հետ

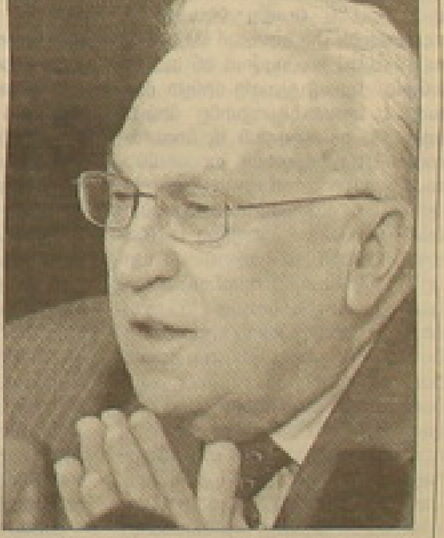

***Մ.Խ.-** Պարոն Ազատյան, մեր զրույցի գաղափարը ծնվեց միմյանց ողջունելուց հետո Ձեր կեսկատակ-կեսլուրջ դիտողության առիթով, թե՝ «բոռի բույնը ինչո՞ւ կխառնես». հետո բացատրեցիք, որ իմ ներքաղաքական վերլուծությունները միանշանակ չեն ընդունվում սփյուռքում ընդդիմությանը համակիր շերտերի կողմից, եւ իշխանության հենարանությունն էլ դժգոհների շերտ է բողոքում: Այսինքն՝ երկու կողմն էլ դժգոհ է մնում երբեմն, իսկ ինձ համար սփյուռքի կարծիքը հետաքրքրական է, քանի որ ես այստեղ ծնված՝ սփյուռքի համար գրում եմ փաստորեն («Ազգը» սփյուռքում բավական ընթերցող ունի), եւ ինձ համար անկարեւոր չեն սփյուռքի հայության կարծիքներն ու մոտեցումները:*

Ե.Ա.- Սփյուռքի դիտակետից նայողներին կարելի է բաժնել 3 տարբեր խմբերի: Առաջինը, դժբախտաբար, անտարբերներն են: Այսօր Հայաստանի իրականության մեջ շատ թեժ իրադրություն ստեղծված է, բեւեռացումը շատ ուժեղ է, մեր սահմանները տակավին անապահով են, մեր թշնամիները՝ դեռ ավելի ագրեսիվ ու անզիջող կդառնան, բայց սփյուռքի զանգվածներն այս իրականությանը այնքան հաղորդ չեն դժբախտաբար. ավելի շատ ցավալի իրողություն է: Խոսքն այն հատվածների մասին է, որոնց համար Հայաստանի գոյությունը, այսօրվա իրականությունը, Հայաստանի ապագան կենսական նշանակություն ունեն. այդպիսի հայեր կան, որոնք քիչ չեն՝ ավելի վաղ գնացածների մասին է խոսքը, եւ անոնց, ովքեր բնավ Հայաստան չեն եղած, Միջին Արեւելքից են գնացած կամ՝ Ամերիկա ծնած: Մանավանդ՝ ամերիկահայ նոր սերունդի մասին է խոսքը, որ մինչեւ չշփվին Հայաստանի հողի հետ (եւ դժբախտաբար՝ մեծ զանգվածը չէ շփված), անտարբեր կմնան:

Երկրորդ խումբն այն է, որ կմնան այստեղի ընդդիմադրության ժամուլով, մանավանդ՝ Լոս Անջելեսի մեջ, գլխավորությամբ Հայաստանեն արտագաղթածներու, բավական ուժեղ, ոտեւությունը շատ հակառակ եւ ընդդիմությանը համակիր շարժում կա, նույնիսկ ցույցեր կազմակերպած են եւ մամուլը կառուցած են զորաշարժի ենթարկել իշխանության դեմ՝ ընտրությանց բերանով, եւ հանրահավաքներուն իրենց աջակցություն: Այս խումբը Լոս Անջելեսում փոքր չէ, քանի որ արդեն հայության մեծ զանգվածը հոն է: Դա կարելի է բացատրել տարբեր պատճառներով: Կան մարդիկ, որոնք Հայաստանի հետ կապ ունին, հանրահավաքներու գացող բարեկամներ ունին, վերջիններս օր-օրին կտեղեկացնեն: Կան ուրիշներ, նաեւ՝ հայաստանցիներ, որոնք ոչ միայն այս առիթով, այլեւ ընդհանրապես, երբ-որ ծնված են այստեղեն, իրենց խիղճը հանգստացնելու համար անոնց կերպով միշտ Հայաստանը վատ տեսնեն, ուրիշներուն ալ վատ ցույց տան, արդարացնելով իրենց դուրսը լինելը:

Երրորդ խմբին կպատկանին այն մարդիկ, որ քաղաքական իրատեսությամբ կմոտենան՝ քաղաքական գործիչներ, մամուլի աշխատողներ, կուսակցական ղեկավարներ, որոնք կտեսնեն, թե այս իրադրության մեջ, այս հարաբերությունների ստորին մեջ ինչ է ընդդիմության դերը, ինչ՝ պետության, ինչ՝ մտավորականության: Դժբախտաբար այսօր պետք է նշենք, որ ոչ այստեղ, ոչ այնտեղ մտավորականությունը առողջ դեր չի կատարեր. կամ մտավորականությունը նսեմացած է, կամ ողջամտությունը կորսնցուցած է, կամ մտավորականին նոր դեր մը տված են, որ միայն արվեստով ու գրականությամբ պետք է զբաղվի, ազգային-քաղաքական հարցերու մեջ չմտնի, պատճառները չեմ գիտեր, բայց մտավորականությունը ոչ այստեղ, ոչ դուրսը, գոնե ես չեմ տեսնում, որ վճռորոշ դեր կկատարե, իր ձայնը լսելի կդարձնե: Նույնիսկ սովետական պայմաններուն տակ Սիլվա Կապուտիկյանը, Զորի Բալայանը, ուրիշներ, առաջնորդող դեր ունեին. երբ ճնշումները եւ վտանգները հեռացան՝ մեր մտավորականությունը զինաթափ կդառնա:

***Մ.Խ. -** Լոս Անջելեսում շարժում են ստեղծել, ինչպես Դուք եք ասում, եւ պայքարում են հայաստանյան այն իրողությունների դեմ, որոնց մեծ մասը ստեղծվել է առաջին նախագահի օրոք: Իսկ առաջին նախագահի օրոք հենց այնպիսի իրավիճակ էր, այնպիսի խառն, որ մարդիկ հեռանում էին երկրից, իմ շատ ընկերները, որ հիմա այնտեղ են, ասում էին.«Չենք ուզում այսպիսի Հայաստան, մնա, սատակվիր, իսկ մենք գնում ենք»: Ինչ են ուզում այսօրվանից հետո, բարոյական իրավունքի խնդիր էլ կա, չէ՞, որ ասենք հիմա շարժում են ծավալում. համաձայն եմ, մարդիկ բողոքում են անարդարության դեմ, բայց դա գոնե պիտի անի այստեղ մնացած-իր երկրի հոգսերի մեջ տառապված հայը: Գուցե տեղեկատվության պակաս կա՞ իրականության վերաբերյալ:*

Ե.Ա.- Տեղեկատվությունը, համաձայն եմ, կարեւոր է, «Ազատություն» կայան կլսեն, այստեղի ընդդիմադիր մամուլն իր դերն ունի, անոնց պիտի գամ ու շատ վերլուծական կերպով մոտենամ խնդրին: Բայց մինչ այդ ըսեմ, որ այն մարդիկ, որոնք Տեր-Պետրոսյանի օրոք մեկնած են, նույն ուժգնությամբ այն ժամանակ նույն դեմ էին: Սակավաթիվ մարդիկ էին, որ հոսանքին դեմ կթիավարեին՝ թե նոր անկախություն է, առաջին նախագահն է, անոր կառավարությունը փորձով սովորելու ընթացքին առջեւ է. այդ զանգվածին դեմ դժվար էր թիավարել: Հիմա հանկարծ կախարդական շարժումով փոխված է զանգվածին տրամադրությունը:

***Մ.Խ. -** Այդ մարդիկ բարեկեցիկ երկրում ինչ-որ բանի հասել են՝ հեշտ է հեռվից դատողություններ անելը, անցյալ կառավարման արդյունքները իրենց մաշկին չեն զգալ...*

Ե.Ա. -Բայց իրենք կուգան, կայցելեն, կտեսնեն՝ իրենց ուղարկած դոլարի արժեքին կեսը իջած է, այդ բոլորն իրենց վրա կազդե. երբ առաջ 100 դոլար էին ուղարկում, այսօր պետք է 200 ուղարկեն, որպեսզի իրենց հարազատները ապրին այստեղ:

Մամուլին անդրադարձ ընելով ասեմ, որ պետությունը դուրսը մամուլ չունի: Պատճառն այն է, որ դեռ չեն կազմակերպած դուրսի դիվանագիտությունը: Հետո օտար ազդակներ կան, օրինակ՝ օտար մամուլին մեջ ինչ-որ կտրվի՝ ընդհանրապես ժխտական դուրս կուգա, թուրքական, ազերիական լոբբին ուժեղ է. մանավանդ Ամերիկայի մեջ աջակողմյան՝ ռադիոյի շահերուն հետ զուգահեռ ընթացող մամուլի ձայնը հզոր է, այնպես որ երբ այստեղեն նույնիսկ դրական ծառայություններ եղան, դժվար է հաղթահարել: Իսկ Երեւանի մամուլը ֆոլկլոր մը ստեղծած է, ինչ է այդ ֆոլկլորը:

Պարզիկ դեպք մը, որ պատահած է Հյուսիսային պողոտայում. Արամայիս Սահակյանի տղան խմած եղեր, գացի ստեղծանակը խափեր՝ «կոլոլած» ըսեր էր: Երբ ես հասայ՝ ծեծված էր արդեն, եւ մի քիչ ծավալացնելի առաջ կըսեր, թե՝ ստեղծականը վրաս պարհեցին, իսկ Շահնազարյանն էր, թե Զոհրաբյանը, չեմ գիտեր, կիսաջահներ, թե Սերժ Սարգսյանը, ոտքը գործ չունի, այդ զինվորը ուղարկված է, որ պրովոկացիա անի: Գացի եւ ինքս տեսա, որ մարդիկ անմիջապես գրավվեցան այդ լուրով, այդ օրը «Ազատություն»-ը ատիկա ձայնասփռեց ամբողջ աշխարհով, եւ հաջորդ օրը ընդդիմադիր մամուլին մեջ այդպես ալ գրված էր: Այդ զինվորի դեմքին ուշք երկրի մեջ նշանակություն պիտի չլլար, իսկ այսօրվա թեժ մթնոլորտին մեջ արդեն քաղաքական մեծ իրադարձություն դարձավ, այս է ֆոլկլորը:

***Մ.Խ.-** Մյուս կողմից, պարոն Ազատյան, գործընթացները մեզնից եւ խորից չիմացողները գլխի չեն ընկնի, թե ինչո՞ւ է կարելի Հայաստանում ճանճից ուղտ սարքել, ո՞վ ում բարեկամն է, ամեն առածի տակ ինչ գաղտնի իմաստ կա թաքնված: Փոքրիկ երկիր է, մեկ առ մեկ բոլորը գիտեն՝ ո՞վ ում կողմնակիցն է, ինչո՞ւ է հայտնվել Հյուսիսային պողոտայում, ո՞վ եւ ինչ դրդումով է նստացույցում, ո՞վ եւ ինչ դրդումով է խանգարում նստացույց անողին, ինչը դրսից դիտողի համար համեմատ անհասկանալի է եւ կարող է ժողովրդավարության կամ ժողովրդավարությանը խանգարելու օրինակներ դիտվել:*

Ե.Ա.- Եվ այդ ուռճացվածը հաղորդվում է ռադիոյով ամբողջ աշխարհով, Լոս Անջելեսի մամուլը (կան եւ Հայաստանից եկածների հրատարակություններ, եւ տեղացի հայերի՝ մեկը հենց «Մասիսն» է) «Հայկական ժամանակ»,«Չորրորդ իշխանություն» տպագրվածը նույն օրը կտրեն. այդ բոլորն իբրեւ 100 տոկոս իրականություն կընկալեն, ըստ այդմ՝ կդիրքավորվին:

***Մ.Խ. -** Իսկ Դուք համարձակություն կունենա՞ք ինչ որ ինձ ասացիք հրապարակավ՝ հանրահավաքում ասել Լոս Անջելեսում:*

Ե.Ա. - Այնտեղի միջինում այնքան չեմ կրնար խոսիլ, որքան այստեղի միջինում, վրա կուտան, չեն լսեր, բեւեռացումը տեղ մը հասած է, որ մարդ չուզեր իր տրամաբանությունը գործածել:

***Մ.Խ.-** Ինձ զարմացնում է, որ մարդիկ իրենց բան ու գործը թողած միտինգ են անում: Ինչ-որ մեկը քշո՞ւմ է:*

Ե.Ա.- Անշուշտ, հավանաբար նյութապես օգնողներ ալ կան, որ կերթան սրճարաններում նարդի-շախմատ խաղացողները կհավաքեն ցույցի: Հետո կարգ մը կուսակցություններ շահագրգռված են եւ աշխատում են ընդդիմության հետ:

***Մ.Խ. -** Ձեր տեսած իրականությունը Երեւանում ինչ երեւույթ ունի:*

Ե.Ա.- Իրականությունը նախ այն է, որ Տեր-Պետրոսյանն իբրեւ պերճախոս մարդ, զանգվածի վրա բավական ազդեցություն ունի եւ կրցած է զանգվածը շարժել, մյուս կողմեն՝ կառավարությունը, խուժանի մասնված, բավական սխալներ է թույլ տված՝ սկսելով ընտրություններեն: Ընտրություններու մեջ ինչ էր նորությունը, որ այս անգամ այդքան տագնապալի դիպվեց. ամեն անգամ ընտրությունները խարդախությամբ եղած են՝ Տեր-Պետրոսյանի ատեն, այսօր, ու վաղն ալ խարդախությամբ պիտի շարունակվին: Երեւի ավելի վատթեւ կդառնան այդ խարդախությունները, որ օրինակ Եվրոպական Միությունը, Ամերիկան, տարբեր միջազգային կազմակերպություններն ըսին՝ ասիկա միջազգային նորմերու համապատասխան ընտրություն է: Բայց գիտենք, ես մոտեն կհետեւիմ, որ ապօրինությունները, խարդախություններն այդ ընթացքին մաս կազմած են:

***Մ.Խ. -** Որ ապօրինություններ եղած կլինեն՝ ես գուցե համաձայնեմ Ձեզ հետ, բայց որ Տեր-Պետրոսյանն իր ստացած ձայներից առավելագույնն ավելի ձայն է ստացել, դա պարզապես չի կարող լինել, սակայն նա իր դիրքին համապատասխան չի պահում իրեն, ասում է՝ ամբողջը եւ միանգամից...*

Ե.Ա.- Վիդեոները, DVD-ները ուշի-ուշով դիտած եմ, ընդդիմադիր մամուլին ալ կհետեւիմ եւ կասկած չունիմ, որ Տեր-Պետրոսյանը զանգվածին կարող է առաջնորդել, եւ նույնիսկ գինովցուցած է այդ զանգվածը, որուն հետ այսօր կարելի չէ տրամաբանել, իսկ իշխանության հետ եղածներն էլ իշխանության են սահակից, անոնց հետ էլ չի կարելի տրամաբանել՝ ամեն կողմ հակասացած է, որ ճշմարտության մենաշնորհը իր կողմն է: Հիմա մեր դիրքերը որ դուրսեն կդիտենք՝ ճշմարտության մենաշնորհը ոչ կառավարության կողմն է, ոչ էլ՝ ընդդիմության, երկուքն ալ իրենց բացթողումներն ունին. նախ՝ ընտրություններում ոչ ամբողջովին օրինավոր ըլլալը, բացի այդ՝ կարծիքի, որ մարտի 1-ի բախումը պետության խուժանի մասնակցության եւ անհամբերության հետեւանք է: Ընդդիմությունն ալ՝ կրկնեն վիդեոները, 10-20 հազար մարդ «ազատություն» կգոռան, կելլեն-կխնդայարարեն՝ իշխանությունը համբերություն ցույց տար՝ 10 օր ցույց ընեին, թող 10 օր էլ ընեին, մարտի 1-ի բախումը չստեղծեին, 10 հոգի չզոհվեր: Ատիկա դժվար պիտի մոռնա ժողովուրդը, ով ալ ըլլա հանցագործը՝ իշխանությունն է, որ ուժի վրա է, եւ անգամ համակիր մարդիկ պետք է պատասխանատվությունը վերագրեն իշխանությանը:

Սերժ Սարգսյանը կարող էր իր հեռատեսությունը ցույց տալ Քոչարյանեն, կրնա այսօր էլ ցույց տալ, եւ այն, ինչ որ Քոչարյանը ծեծեց, անոր հետեւանքները կդարմանե: Բայց խորքին մեջ ժողովուրդը դժգոհ է, ինչու է դժգոհ՝ շատ վատ է ապրում, եւ ատոր անմիջական անդրադարձը կոռուպցիան է, կաշառակերությունը, որոնց դեմ ամենը կըսեն, թե կպայքարին, պետությունը կըսե, ընդդիմությունը կըսե, բայց այդ կոռուպցիան չորիշ կրնանք վերացնել, մեր տնտեսության մաս կկազմե, մարդիկ ապրուստի բավարար միջոց չունին՝ անպայման ապօրինության կդիմեն, դուն օրենքին ուզածիդ չափ փորձե գործադրել: Նույնիսկ երբ չափազանց գիտակից քաղաքացի ունենանք, որ ըսեն՝ մենք անոթի կմնանք, մեր երեխաները պիտի զրկենք, բայց մաքուր միշտ մնանք, այդպիսի հասարակությունն իդեալական պիտի ըլլար, այդպիսին գոյություն չունի: Բայց մարդիկ պետք է գիտնան, որ փոփոխություն պետք է ըլլա, որ կըսեն ղեկավարները պիտի փոխվին՝ կըսեն ինչ եղավ, տեսանք Լեւոնի նախկին իշխանությունը:

Ե.Ա.- Ես արդեն հետ համաձայն եմ, որ ոչ մի կուսակցություն առանձին չի կարող վիճակից դուրս գալ, եւ ոչ էլ պետությունը մենակ կրնա ընել դա. հասարակության մեջ պետք է կոնսենսուս, համախոհություն մը ստեղծել, մեր երկրի փրկությունը մեր երկրի ներքին կայունության մեջ է, արդեն անեն կողմեն շրջափակված ենք: Օրինակ՝ բերման ենթարկված, կալանված մարդկանց ճակատագրությունը, ինձ թվում է, որ կեղծ է ամբաստանված, եւ անոնցմե քիչեր են, որ պետությունը պիտի տապալեին ուժով, գործնականին մեջ այդ հնարավորությունները չեն ունեցած, ես այդ համոզման եմ եկած: Այնպես որ՝ արդարի իրենց ըսել, որ դուք պետություն պիտի տապալեիք, ատիկա մի քիչ չափազանցված է: Երբ

Շարունակությունը՝ էջ Ը

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Փոխակերպումներ

Երբ կուսակցություն հայկական միջավայրում, մեկը հորառացող իր դարափոխ հնությամբ, մյուսը՝ շողշողուն թարմությամբ: Երկուսն էլ մաս են կազմում կառավարությանը, որը հուզորվում է կոալիցիոն: Գրեթե նույնորինակ գործելակերպ, ընտրություններից առաջ ասած են սոուս ու մոլեգին կրոնությամբ դասառոսում իշխանական թեկուցող ինստիտուտները՝ գագաթից առ սոորոտ: Մեկը, առավել ռադիկալը, թեստուրաբար այրելով բոլոր կամուրջները, գաղափարական առաջնավար դերասանի՝ հեղին սարերին լսելի, վաս ինասնավորված միչերով դուրս է թռչում կոալիցիայից, իր այնեղ ցանկը համարելով ճակատագրական սխալ, իսկ նրա գործունեությունը՝ շատ մոտ զրոյին: Մյուսը, փորձառու եւ շրջահայաց հինը, մնալով նրա կազմում, էլ ավելի ոչնչացնող սուսթյամբ ինձնորոշում է կառավարությանը, փոքր-ինչ խնայելով մյուսներից ոչ պակաս թեռացած այն սակարկերը, որոնց նախարարական պորտֆելները վստահված են եղել իրեն՝ դրանք, իբր, ստորին կոզակներ են եղել նեխող լճակում, ինչի հետ համուրությունն, իհարկե, կտրականապես համաձայն չէ: Ամենից հասկանալի է՝ երկուսն էլ խաղ խաղի վրա կորոնելով ձգտում են ներանցել իշխանական ողջ համակարգին՝ նախագահականից առ վարչական, ռեժիմից առ սոցիալական: Ծննդալից ինքնադասությունից ցեծած, ինչ էլ արքեցած ընտրողների մի մասը, կարծելով, թե սրանք, խոտելած նախկին սխալներից, իրոք որդեգրել են ընդդիմադիր կեցվածք, գնում է նրանց հետեւից, բայց ոչ այն չափով, որ սրանք սիրանան երազած աթոռղին: Մի առանձին հավաս չունեն նրանց նկատմամբ, մանավանդ փորձարկված են եւ մի անգամ: Եվ համոզված են եւ մի անգամ՝ կասկի վազքը մինչեւ մառազն է, կրապարագլխինը՝ մինչեւ սյուր: Անհաստության եւ նորարության եղրունթաս խոստումներով մանրեր փոշոտ այս զույգը, զգալով, որ անջատվում է իշխանական ատամնաշար մսեղիից եւ ներվում հետաքա անհայտության գիրկը, վայրկենապես դառնում է հյուս կամանդացառը «անդաստ» ննադատության մեծապատմության թիրախների՝ նրանց մասի թեթեւ կանչով: Հանձնում է հոդինականությունը հիմնավորապես սառանելու զենով մաս կազմել իշխանական բուրգին: Եվ դեռ ընտրողին հիմարի տեղ դնելով հոչակել, թե տեսել, մենք, իշխանականներս, եղել ենք ձայների մեծող մեծամասնությունը, երբ մասնավորապես իր օգտին էին են ալեյ՝ դիմադիրի ծխածածկույթով ծածկված նրա ծամարսակություններից խաբված: Էլի նույն խաղախոս հյուսվածք, նույն առասպը, անհամար տողերից տրոփորվող նույն ծովը, որի փրփուրներն այդպես էլ ոսկե ձկնիկ չեն դարձնելու, եւ դա ամենայն է եղել դեռ նախորդ կոալիցիայում: Անհավատանելի, նկատառողից դաշինք, որի համար անայում են ընտրողները եւ խոստանալ զոլը խոստացված ձայների եւ անուրջների համար, բայց ոչ այսպես ասած ընտրանքները: Մի կողմը սրանց ընկալում է որպես կերդ դասընկերից դիմանկարներով լսելով այդ, մյուսը՝ կերդ ընդդիմություն, անհենի լսելի դաստարատելով նրանց: Հաղթանակ-կորուսյալին՝ կեցցե ընդդիմության ատար գործը, դարսվել են, բայց ասցում են՝ «մենք պետականամետներ ենք»: Մի խաղի հանրահայտ նախորդ աստիճանին, հայացքներն անցնում են կուսակցությունների բոլոր ջոկերին, ախտ-քաղաքական նետված են «դաշնակցական-կառավարական» հիմնավորելու նրանց նոր, հարյուրավոր-սաստակական դարձը: Բոլորը զգաստացած են՝ հայ խաղախականության մեջ այսօր փնտրում է ոչ միայն անհատ պատեհապաշտների, այլեւ պատեհապաշտ կուսակցությունների առկայությունը: Կուրծքին վառազին, որը միայն բացառական ազդեցություն կարող է ունենալ ակյալ կուսակցության շարքերի, նրանց միջոցով էլ՝ ողջ հասարակության քաղաքական դիմադրայների վրա: Առաջնորդվողը առաջնորդողին, վարը վերին, ենթական դեկավարին մեծենապար նմանվելու հակում ունի իրենից անկախ՝ դարեհավաս հիացած դեկավարներով, երբեմն դա դիտելով վարքի բնականոն նորմ, երբեմն հարկադրված, ինչպես, ասենք, Ստալինի օրոք համընդհանուր էր լայնածավալ վարքից ստալինյանպարի սարքերի մեջ դնելը ԽՍՀՄ-ում, Մաոյի օրոք՝ մաոյավարի հովհարավոր անտուս գլխարկը ճակատին խաբելը Չինաստանում: Երբեմն էլ մեջուղ է վեր մագլցելու: Հեշտ: Հետո Ստալինը միլիոնների հարկադրվեց հավասալ, որ կյանքը կանգ կառնի առանց իրեն եւ երբ մահացավ, փոխանակ բնականի անվանանը գոնե լուռ ողջունելու, կույր հավասացյալները, այդ թվում հայ գրող Գեւորգ Կոռունին, անսասովերցին Մոսկվա եւ իրենց մասաղ բերին «բոլոր ժամանակների հանճարեղ առաջնորդին»՝ իրենց նմանների ոտքերի տակ ճզմվեցին Կարմիր Հրապարակում: Հետո այն, որ Մաոն ձեռավորեց մասսայական մի ողջ բանակ՝ խունվեյբինների, որոնք հարկադրում էին անցնել անել իրենց կուռք «մեծ նավավարի» ցանցկայի ասույթները ու ոտանավորները, եւ սովորում էին դրանում որպես իսկ թեկուցողին: Բնութագրական է սա: Համաշխարհների սխալ բեռնվող խաղախականություն ներխուժած երեւույթի մի երիտասարդ զինվորագրվել էր ՀՀՇ-ին, խոսում էր իր կուռքի ոճով ու շարժուձեւով՝ առանց ամաչելու բառ առ բառ կրկնելով նրան: Այդ հարեց հայր Դեմիրճյանին եւ դարձավ նրա նմանակը, հետո ասես որդի Դեմիրճյանի դերակատարը լինելու բառով ու ժեստով՝ մինչեւ զզվեցրեց բոլորին, մաշվեց, չքացավ անհետ: Հնարավոր է, որ սխալվում եմ՝ այդ մինիմինները մինչ մահու բեռան ծառայություն են առաջարկում եւ, այո, զսնում գնող:

Երեկվա հերոսին
Պասում է երկրում,
Ու նետում նկուղ:
Առուծախի դաշտ
Չի մառում խաճառ
Հարմարվողի անկեզ:
Արծաթում է ծայնակաղը,
Որ վերուցին իջնի
Ստի ատաղաղ՝
Բնույթին գերի
Թունոտ ըեոշերից
Հիմա էլ անցնի մեղոտ հանգերի:

Պարտադիր չէ, որ համոզված դասը դավորները մեռնեն ֆիզիկապես, ինչպես Ցիցերոնը, նա ոսկե էր, իսկ սրանք ձեռնասուն կենդանի խաղալիքներ, ինչպես ասես կարող են մնալ սիրողի բռում: Սակայն սրանք էլ, անուղս, ունեն մահ, որն ավելի սարսափելի, ավելի անդուլ ու դժվարին է, քան բուն մահը: Սրանք բարոյապես մեռածներ են, որոնց գերեզմանը նոր է փռվում «ժողովրդավարական» Հայաստանում եւ ընդլայնվելու մեծ հեռանկար կունենա, եթե նրա առաջին հանգուցյալները խորություն կունենան հառնելու եւ կոկորդով մեկ ծխալու՝ կանգ առեք, եղբայրներ, մի կրկնեք մեր սխալը, մենք մեր չորին կարծրացին եւ նյութապաշտական նկրտումներին զոհ՝ բերինք մեր մարդկային առավելությունները, դուք հարկավոր առեք, դուք խուսափ սայրից առաջ նախ մտածեք, թե հաջորդը՞ է գործ, դում այսօր խաբելուց առաջ մտածեք, թե վաղն էլ ճարտարություն ունենալո՞ւ եք սուտը ճշտի տեղ սաղացնելու համար: Եվ ամենակարեւորը, սախտոսի համբավ ունեցողին խղճմտանքը լսելո՞ւ է ունեցողը, թե նմանվելու են հողկին, որն անընդհատ խաբում եւ ոտքի էր հանում գյուղին, թե գայլ է ընկել հոտ, ծիծաղում օգնության շտապած միամիտ հավատացողների վրա: Եվ երբ գազանն խակականից հարձակվեց հոտի վրա ու սկսեց հոշոտելը, փրկության հասնելու հովվի հուսահատ աղերսներին ոչ-ոք չանսաց, եւ նա ոչխարների հետ գայլի բաժին դարձավ:

...Ընդհանրացում, որը որքան եզոպոսյան, նույնքան էլ արիստոֆանյան, ալեքսիանական ու կռիլովական է, որովհետեւ մզված է դարավոր փորձից եւ շարադրված գրչով նրանց, ովքեր կողմն են եղերի դառն ու խրատական փորձի: Այս կեսում գրականությունն ու խաղախականությունը կարծես խաչվում են, երկուսն էլ առաջային տալիս են ցուցադրական կենսագործություններ, որոնցից մեկի տերը, եզոպոսը, հիմնադիրը եղավ համաշխարհային ճանաչում գտած «եզոպոսյան լեզվի», որով խոսող կենդանիները, բարձրանալով քանակական աստիճանի, ավելի խելոք, հեռատես, անմիջական ու հավասարվել են իրենց բնույթին, իսկ «ցիցերոնյան մերձախոսության» հիմնադիր-վարպետ Ցիցերոնից սերող «ճառասացները», որոնց անձնահարդ բանականությունն իջնում էր մինչ անկառավարելի բնազդի: Եվ այստեղ կգիտեն, իհարկե, հօգուտ գրականության է, հօգուտ նրա անկասելի օբյեկտիվության, եթե նրա կողը իսկական նկիրյալ է, այլ ոչ բարեկեցիկ միմակ փախցնող մեկ գրականությունից, մեկ խաղախականությունից, նայած նրանցից որն է ավելի մոտ իր սրտմտին: Հանուր հայ գրականության, այս պահին մենք ունենք այդպիսիների մի կայուն խումբ, որը խաբում է գրականությանը նույնքան անվարով ու անդադարժանորեն, որքան խաղախականությանը՝ իր զինանոցում ունենալով սողոսողականից մինչ, այսպես ասած, անկաշառ ինքնադասություն, որի սնվածությունները շիտակը երբեք չի ընկնում: Զինվոր դասալիքություն մինչ կուսադավություն՝ նայած որի դիմորդները սահող ժամին ավելի առատ կլինեն: Եվ սարսափով մտածում եմ՝ մի՞թե սրանք հենց այն գրչակները չեն, որոնք մի օր նույն քծնաշունչ «օբյեկտիվությամբ» աղավաղելու են հայ ժողովրդի եղեռնական սոցանդ սանձազերծած Թալեաթին: Ասված, որ առաջ փոկյա զենք սասանեցան կամքի այս սոսկերից...

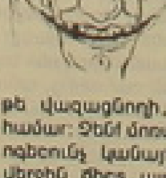

Սեւեւակի հետեւից վազելը, իրավ, վերջ է ունենում, առավելապես ողբերգական՝ թե վազացողի, թե վազողների համար: Չենք մոռացել, որ մի խումբ ռզբեռունչ կանայք անցյալ դարավերջին մեծ այդպիսի ննշանակների էին հայտնաբերել ՀՀՇ-ի եւ նրա նախորդող խոստումների խաչաղում Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի մեջ, սեռին հատուկ ընկերակցություն հայերի համար անմնարկն սարօրինակ եւ շիան ծառումներ առաջացնող «Ծաղիկան» անունով: Ծաղիկանները լուռ-լուռ խառնգում էին հավաքել, որ ԼՏՊ-ն ասպարեզ մտնելը մի հայտնություն է՝ անեսելով, թե նա ինչ-որ սոցիալ-քաղաքական, գաղափարաբովանդակային արասներ է սփռում չորս դին: Ինչպես է խաղախականությունը ու տնտեսությունը վատ հավաքված, վատ նախապատրաստված, էլ ավելի վատ իրականացված սեփականաշնորհում ու ընկերային հարաբերություններ փաթաթում օտարի թելադրած «համաշարժեքներից» ընդօրինակված հանրության վզին: Հանուն նեղ մի խմբակի՝ շահերի զոհվում է նրան հանդարտ կողմնորոշվելու, ընտրություն կատարելու, իր հասանելիից զիջակցելու եւ ստանալու նորահաս իրավունքից: Թեկնածությունն էլ ավելի խորացավ: Անձամբ ամբիոնականների համար սա կարծ ժամանակով օգտակար եղավ՝ նրանցից մի խանի հոգի թափանցեց Ազգային ժողով եւ տարիկ անկյուններում մնաց այնման, խանի դեռ իրենց հովանավորը կամենում եւ կարենում էր ընտրակեղծիքներով ապահովել այդ: Եվ երբ ասպարեզից դուրս հրավիրված մարդն Առաջինը տեւական լռությունից հետո նախասկահանձար գտավ կրկին զգացնելու իր գոյությունը, փոշիներից հառնած ըստիռամականները, ինչպես նաեւ նրա օրոք բարեբախտության, բարեկեցության եւ ապրող սիրացած մյուսները եռանդուն խառ ծափահարեցին, թե ժողովուրդ, ոտքի ելեք, շուտով կայանալու է մեսիայի երկրորդ գալուստը: Դրա ողբերգական բարձրակետը 2008-ի մարտի 1-2-ին էր եւ այնքան արյունոտ, որ խոկչերիվը տեղին կլինեն բացականչել. մարդիկ, նույն ջուրը երկրորդ անգամ չեն մտնում, խաբողին երկրորդ անգամ չեն հավատում:

Ամբողջ խնդիրը հենց նրանում է, որ մեսիայի ներքո զանգվածը տեսնում է ոչ թե կոնկրետ անձի, այլ խորհրդանիշի, որն իրեն արժե է տալիս հողմաոտ արտահիծելու զայրույթը, բողոքը, ընդվզումը՝ կուտակված ու եռ եկող իր մեջ անթիվ-անհամար անարդարություններից, արհամարհանքից՝ հանդեպ իր սարոտական իրավունքները: Բազմաթիվ կեղեքումներից, որոնց առաջն առնելու փորձ ոչ միայն չի արվում, այլ կարծես հատուկ իշխանական օղակներ կան, որոնք գիշեր-ցերեկ գլուխ են ջարդում նոր բնույթի ինչ-որ հարկեր, տուգանքներ եւ գանձումներ հորինելու, խաղախացուց փող զգելու համար՝ որ կողմն ու ինչպես էլ ընկնի գա նա: Անհասանելի է դառնում թռիչքը՝ թե բառիս բուն, թե փոխաբերական իմաստով: Ինքնաթիռից օգտվելիս նրանից տոկում են օդի վարձ այնպիսի ահռելի չափերով, որ եթե, ասենք, Ռուսաստան այդպիսի տոմս սահմաներ, ապա այլեւս անողոքաբար կանգնի չէր հանի սորողներին իր հարսնություններ, կնոսեր ու կիաշեր: Հայաստանը, որի օդում, որ էլ անտարբեր, արագընթացը մի խանի րոպեից ավել չի մնում, դառնում է սարը հազար, ինչու եւ չորրորդ հարյուր հազար, մեկ միլիոն ու ավելի. հանգի իմ օդով թռիչքը տեւում է երկարությամբ ժամեր: Նույնիսկ նախագահը խոստումներից գործի անցնելու հիմնավոր սկիզբ կարելի, եթե վայրկենապես վերացներ տարին չբերող օդահարկը: Կամ հողվադավայրով պարտություններ կամանականորեն մատնման սահմանը, որ նրանք գործավորներ կատարելիս ինչ-որ լուծումներ մեղմեն վառողը ի վեր հայտնի. վառողը ի վեր հագրությամբ ծառայող հասցեներում, դրա դիմաց կմարելով ատանիինց հազար: Բավական կլիներ ընդունելինը դրամաշրջում սանձազերծողին սանձող մի ճշգրտում: Սակայն, անճնուր որեւէ փոփոխություն նախաձեռնողն է դրա դիմաց վճարում, իսկ մեզանում բեռը միշտ ժողովրդի կռնակին է: Նախորդ երկու նախագահներն էլ ստացիոնեն մաս մասի չխփեցին լոթ տասնամյակ շարունակ խորհուրդների կողմից շահագործված, դառը դասած, դասոր նստած 40-60 տարեկանների կյանքը թեթեւացնելու համար: Ընդհակառակը, յուրացրին նրանց չնչին խնայողությունները՝ ասես միայն նրա համար, որ կուսակցությունները տարբերապար ու անհոսող տահարկեն դրանք հետ վերադարձնելու հարցը, այդ թվում հենց ներխուժեն Ազգային ժողով, որչափ որոշումով մի մասին չնչին փոխհատուցում տան՝ ի հաշիվ մյուսի նողասը կերելու: Երկուսն էլ հասարակության բարոյական անկումը հասցրին մի այնպիսի հուսահատ կեսի, երբ մարդն այլեւս հետաքրքրված չէ հոգեւորով, նա չի կարդում, չի դիտում, չի հանգստանում, չի բուժվում, այլ միայն մտածում է իր ֆիզիկական գոյությունը մի կերպ պահպանելու մասին: Ստի թռիչքը, տաղանդը, ստեղծագործելու փափագը հարգի չէ: Աներեւակայելի չափերի է հասել անտարբերությունը հասարակության բոլոր շերտերում: Նախ առեղի խորացավ հակասությունը իշխանության եւ ժողովրդի միջեւ, ժողովրդի եւ բարիների լիակատար տեր փոքրաթիվ զբաղարասների միջեւ, սրանք իրենք եւ իրենց դրածոները զավթել են իշխանական բոլոր աստիճանները՝ ընտրովիից առ նշանակովի: Բարոյական անկումը, իրավ, հասել է ծայրագույն աստիճանի, բարոյականությունն այլեւս մի երեւույթ է, որն արժեւորողն առնվազն տխմար է, իսկ ոտնահարողը՝ հերոս, եւ այս բառը չակերտելու ոչ մի կարիք չկա: Դասավորը, դասախոսը, ուսուցչանաշտեն անցնում են երկարմիջից, մանրակրկիտ ստուգում, երդումներ ուտելով՝ հաստատվում նախագահի կողմից կարծես միայն նրա համար, որ հետո հեշտությամբ դրժեն դրանք եւ արդարություն ոտնահարող հնարավորինս շատ շորթեն: Աստիճանավորն հանձնում է ոչ թե պետական ծառայություն, սովորում կառավարման հատուկ դպրոցներում կարծես միայն նրա համար, որ ծիզակիտական հնարներով դիմողին մեջ բյուրոկրատական ճանճկոտի ոլորտ, տանջի նրան, դրդի կաշառատվության: Բժիշկը հիպոկրատյան երդում է տալիս կարծես միայն նրա համար, որ խնդա այդ ազնվաբարո ծերունի միամիտ հավատքի վրա, թե կարեւորը հիվանդի բուժումն է դեղով ու խոսքով, մինչդեռ գիտելիք սանալու համար ծախսելու փոխարեն դասախոսին կաշառելով դիպլոմ ձեռք գցած մեր այս նորընձյան բուժողը դիտում է ոչինչ, հիվանդից փող կորզելը՝ միակ ու ամեն ինչ: Այս անձնաթողության պայմաններում արդյոք ձեզ չի՞ պատում զանկություն սահմանելու «Երդայրներ», ձևամ է մահանջելու, որ նախագահը հավասարին մեկ ազգն աշխատ կառավարելու իր երդմանը...»: Ահագանգիր որքան ուզում ես, միեւնույնն է, կմնա որպես «ձայն բարբառո հանապատի...»:

Իրավ, որքան կարելի է ասել ու խոսել անսահմանի, կեղծիչ երեւույթների մասին, որոնք ասես դիտավորյալ նախաձեռնվում են աստիճանավորների փոքրաքեր «գործ տալու» համար եւ փոքր-փոքր են անում բարոյականության արեն իսկ փլատակների վերածված

Շարունակությունը՝ էջ 8

ՌԱՖԱՅԵԼ ՀԱՄԲԱՐՅԱՆ

Երդումներ՝ ի սկզբանե միտված դրժելու

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՅԱՆ ԱՐԴԻ ԲԻԶՆԵՍԻ ՆՇԱՆԱՎՈՐ ՀԱՅԵՐԸ

Ազնիվ ծակլերը

ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԴԱԴԱՅԱՆ

Գոգոլն ունի մի ստեղծագործություն՝ «Պատմություն այն մասին, թե ինչպես Իվան Իվանովիչը վիճեց Իվան Նիկիֆորովիչի հետ», ու թեպետ պատմվածքն այլ բանի մասին է եւ վերի նյութն էլ՝ այլ, հարմար կլիներ սույն ակնարկը դրա նմանողությամբ վերնագրել «Ինչպես վիճեցին Միխայիլ Դմիտրիեւիչը եւ Ալեքսանդր Օլեգովիչը»: Ու թե չլիներ երկարաշունչ վերնագրից խուսափելու մտահոգությունը՝ դեռ կավելացնեինք՝ «...եւ ինչպես նրանց հաշտեցրեց Ռաֆայել Պավլովիչը»:

Ում եւ ինչի՞ մասին է խոսքը:

Ռուսաստանում կան երկու տասնյակ խոշորագույն օլիգարխներ, որոնք տիրում են երկրի տնտեսության մի շարք առանցքային ճյուղերի, եւ որոնք, բնականաբար, դասվում են աշխարհի ամենահարուստ մարդկանց կարգը: Նրանցից են Միխայիլ Դմիտրիեւիչ Պրոխորովը եւ Ալեքսանդր Օլեգովիչ Պոտանինը, ովքեր, ըստ «Ֆինանս» ամսագրի, 2007թ. Ռուսաստանի մեծահարուստների վարկանիշային աղյուսակում բաժանեցին 6-7-րդ տեղերը՝ յուրաքանչյուրը 21,5 մլրդ դոլարի անձնական ունեցվածքով: Նրանք բիզնեսն սկսել էին միասին ու երկարամյա գործընկերներ էին: Ֆինանսաննյութական արդյունքների մասին մոտավոր պատկերացում տալու համար ասենք, որ նրանց բիզնեսը բրգաձեւ մի կառույց է, որի կատարին գտնվում է «ԿԱ-Ինվեստ» ՓԲԸ-ն, եւ որին տիրում էին ֆիֆթի-ֆիֆթի՝ 50 առ 50 տոկոս: «ԿԱ-Ինվեստին» էին պատկանում «Նորիլսկի նիկել» լեռնամետալուրգիական կոմբինատի 8,1%-ը, «Պոլյուս Զոլոտո» ԲԲԸ-ի 8,1%-ը, «Ռոսբանկի» 30%-ը, «PM Invest Company Ltd»-ի 100%-ը, «ՕՊԻՆ» ԲԲԸ-ի 57,8%-ը, «ՌՈՍԻԱ Պեարլեում» ԲԲԸ-ի 25,8%-ը, «Ինտերռոս էսթեյթ» ՓԲԸ-ի 100 %-ը, «Ռոզա խուտոր» ՍՊԸ-ի 98,1 %-ը, «Սոգլասիե» ապահովագրական ընկերության 91,1%-ը:

Այս թվերն ինքնին ոչինչ չեն ասում, այդ իսկ պատճառով ընտրենք մեկը եւ ցույց տանք էությունը: Դիցուք, «Պոլյուս Զոլոտո» ԲԲԸ-ն ոսկու արդյունահանման ռուսաստանյան առաջատար ընկերությունն է, որը համաշխարհային պաշարներով եւ արտադրության ծավալներով համարվում է աշխարհի ոսկեխուզական խոշորագույն ֆիրմաներից մեկը: Նրան են պատկանում Կրասնոյարսկի երկրամասում, Իրկուտսկի, Մագադանի, Ամուրի մարզերում, Սախա (Յակուտիա) Հանրապետությունում գտնվող բազմաթիվ հանքավայրեր: Ընկերության կապիտալացման մակարդակը, 2008 թ. մայիս ամսվա դրությամբ, կազմել է 9 մլրդ 550 մլն 450.124 դոլար: 2006թ. «Պոլյուս Զոլոտո» ընկերության մաքուր շահույթը կազմել է 1 մլրդ 157 մլն դոլար, եւ այդ գումարի 25%-ը պատկանում էր Պրոխորովին, իսկ 23%-ը՝ Պոտանինին (մնացածը՝ այլ բաժնետերերի, այդ թվում՝ մեկ անգլիացի լորդի):

Դժվար է ասել, թե երկու օլիգարխների միջեւ ինչ սեւ կատու անցավ, բայց նրանք որոշեցին միմյանցից բաժանվել եւ «աղահարզանի» մասին հրապարակավ հայտարարեցին 2007թ. հունվարի 31-ին: Դա ցնցող նորություն էր, ռուսաստանյան լրատվամիջոցների համար՝ սենսացիա, քանզի երկրի տնտեսական հիմքերին էր առնչվում եւ հղի էր լուրջ վտանգներով:

Շուրջ մեկ տարի Պրոխորովի ու Պոտանինի միջեւ ծավալվեց փոխադարձ կշտամբանքներով, պահանջներով, խոստակցություններով ու բանակցություններով լեցուն անցուդարձ մեծ, բայց ընդհանուր հայտարարի հանգել հնարավոր չեղավ: Ի վերջո, 2007թ. դեկտեմբերի 20-ին Միխայիլ Դմիտրիեւիչը օֆերտա (այլ կերպ ասած՝ առաջարկ-վերջնագիր) ներկայացրեց Վլադիմիր Օլեգովիչին, որի իմաստը հետեւյալն էր. «ԿԱ-Ինվեստի» ակտիվները գնահատվում էին 14 մլրդ 760 մլն դոլար, եւ Պրոխորովը Պոտանինին առաջարկում էր 7 մլրդ 380 մլն դոլարով կամ գնել իր մասնաբաժինը, կամ թույլ տալ նույն գնով ձեռք բերել Պոտանինի ունեցածը: Եթե Պոտանինը չհամաձայներ, ապա գնչումը կլուծվեր իրավաբանական ճանապարհով՝ դատական ատյաններում, որի արդյունքում ակտիվները հրապարակայնորեն կվաճառվեին երրորդ անձանց, եւ ընկերությունը կլուծարվեր: Ակնհայտ, այդ դեպքում նրանք կկորցնեին շուրջ 8 մլրդ դոլար, եւ երկուսն էլ հրաշալի հասկանում էին դա:

Անհրաժեշտ էր վստահելի մեկը, ով խորամույխ կլիներ հիմնախնդրում, ազնվաբար կիրառեր բոլոր ակտիվները եւ կառաջարկեր երկու կողմերի համար ընդունելի լուծում: Այդպիսի մարդ գտնվեց. դա Ռաֆայել Պավլովի Ակոպովն էր՝ «ԿԱ-Ինվեստ» բրդի «Ինտերռոս» ընկերության կազմի մեջ մտնող «Պրոֆ-Մեդիա» ՓԼՄ-ների հոլդինգի գլխավոր տնօրենը:

Նա ծնվել է 1964թ. Թբիլիսիում: 1988թ. ավարտել է Մոսկվայի պետհամալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը, 1991-ին՝ նույն բուհի ասպիրանտուրան, պաշտպանել է իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի ատենախոսություն եւ 1993-1998թթ. դասավանդել նույն ֆակուլտետում: Ավարտել է նաեւ Շոտլանդիայի Դանդիի համալսարանը (University of Dundee), ստացել իրավագիտության մագիստրոսի կոչում եւ համարվում է կորպորատիվ իրավունքի լավագույն մասնագետներից մեկը:

ԽՍՀՄ փլուզումը Ռ.Ակոպովին դրդեց թողնել գիտամանկավարժական գործունեությունը եւ զբաղվել բիզնեսով: 90-ականների սկզբին, որպես իրավաբան, աշխատեց նավթարդյունաբերական ձեռնարկություններում, «Allen&Overy» բրիտանական իրավաբանական ֆիրմայում, դարձավ «Ռենեսանս» կապիտալ ներդրումային-բանկային խմբի իրավաբանական հարցերով փոխնախագահը (այդ խմբի նախագահը մեկ այլ թբիլիսցի է՝ Իգոր Հաքոբի Սաղրյանը), եղավ «Սոդրուժեսդիկ» ներդրումային խմբի կառավարիչ-տնօրեն, «Միդամեկ» մամլային ընկերության տնօրենների խորհրդի փոխնախագահ:

2001 թվականից Ռ.Ակոպովը կտրուկ անցում կատարեց լրատվամիջոցների բիզնեսոլորտ. դարձավ հեռուստաընկերության առաջին փոխնախագահ՝ զբաղվելով ֆինանսավորման, բիզնեսի վերակառուցման ու կադրային հարցերով: Նույն գործով զբաղվեց նաեւ «Գազպրոմ-Մեդիա»-ում՝ լինելով այդ հոլդինգի գլխավոր տնօրենի տեղակալը եւ վարչության անդամը: Ի վերջո, 2003թ. փետրվարից ձգեց «Պրոֆ-Մեդիա» հոլդինգում՝ նշանակվելով գլխավոր տնօրեն:

«Պրոֆ-Մեդիան» մի խումբ է, որը տիրում է Ռուսաստանի ՓԼՄ-ների զգալի հատվածի: Նրան են պատկանում Մոսկվայի ու Սանկտ Պետերբուրգի մի շարք FM-ռադիոկայաններ (այդ թվում՝ հանրահայտ «Ավտոռադիոն»), տպագիր մամուլ («Աֆիշա» եւ «B2B Media» հրատարակչական տներ), հեռուստաալիքներ («3», «22», «MTV », «VH1 »), «Սինեմա Պարկ» բազմադահլիճ կինոթատրոնների ցանցը, Ռուբեն Դիշդիշյանի «Ցենտրալ Պարտներշիփ» խոշորագույն կինոընկերությունը եւ, ի վերջո, «Rambler Media Ltd» հանրահայտ ինտերնետային պորտալը (Rambler.ru պորտալ), Afisha.ru եւ E-xecutive.ru պորտալները: Այս ամբողջ տնտեսության ղեկավարը եւ ռազմավարական զարգացման գաղափարախոսը Ռաֆայել Ակոպովն է:

Իսկ նրա աշխատանքի արդյունքն ունի հետեւյալ ցուցանիշները. եթե 2005թ. «Պրոֆ-Մեդիայի» համախմբված եկամուտը կազմել էր ավելի քան 240 մլն դոլար, ապա 2007-ին այն հասավ 480 միլիոնի, որից 100 միլիոնը 2008թ. կներդրվի զարգացման նոր նախագծերի մեջ:

Տեղին եմ համարում հիշատակել մի դիտարկում-զուգահեռ անցկացնել հայաստանյան ՓԼՄ-ների ոլորտի հետ: Կարող է թվալ զարմանալի, բայց ստեղծվել, թե «Պրոֆ-Մեդիան» ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն ձեւավորում է հասարակական կարծիք: Դա ամենեւին չի համապատասխանում իրականությանը, որովհետեւ սեփականատերը երբեք չի միջամտում խմբագրական քաղաքականությանը, նրան հետաքրքրում է եկամուտը, որն էլ գործունեության ցուցիչ է: Այս իմաստով Հայաստանի ՓԼՄ-ները ողբալիության աստիճանի հեռանում վիճակում են: Նախ, չէ՞ մի փակ շրջան է ստացվում, թե ով է լրատվամիջոցի իսկական սեփականատերը, որովհետեւ վերջինս ոչ միայն թելադրում է խմբագրական քաղաքականություն, այլեւ օգտվելով լսարանի փոխադարձայնությունից՝ իրականացնում քաղաքական ամրապնդություն: Դրան նպաստում է նաեւ պրոֆեսիոնալ մենեջերների չգոյությունը եւ կիրթ լրագրողների պակասը, իսկ հասկացվող վերջինները ուղղակի ֆինանսական կախման մեջ են սեփականատիրոջից, որին ավելի քան ձեռնտու է ստեղծված իրավիճակը: Այնինչ լրագրողին պետք է ֆինանսավորի մենեջերը, որը պիտի փող վաստակի թե սեփականատիրոջ, թե իր, թե գրչի մարդու համար...

Սակայն, ինչպես կասեր ֆրանսիական ասացվածքը՝ դառնանք մեր ոչխարներին եւ տեսնենք, թե ինչպես հանգուցալուծվեց օլիգարխների վեճը: Սկզբում Ռ. Ակոպովին միջնորդի դերակատարություն ստանձնել առաջարկեց Ա.Պոտանինը, բայց մեր ազգակիցը մերժեց: Որովհետեւ, նախ, Ռուսաստանում անվանապես լինել ինչ-որ մեկի աշխատող (ի տարբերություն հայաստանյան իրականության)՝ չի նշանակում լինել գործատուի հլու կամակատար, եւ դրա պատճառը ֆինանսական անկախությունն է: Երկրորդ, դա նրբանկատ եւ անկանխատեսելի վտանգներով հղի խնդիր էր: Բայց երբ անսպասելիորեն նույն խնդրանքով դիմեց Մ. Պրոխորովը, մաֆիայի բառապաշարով ասած՝ ստացվեց մի առաջարկ, որից հրաժարվել չէր կարելի:

Նման ընտրությունը թելադրված էր մի քանի հանգամանքներով. Ռ. Ակոպովն ուներ անհրաժեշտ գիտելիքներ, փորձ եւ... Ռուսերենում կա մի բառ, որը դժվար է հայերեն թարգմանել «равноудаленный», Ակոպովն, այսինքն, երկուսի հանդեպ էլ ուներ միեւնույն չափուկշռված վերաբերմունքը, հավասարապես անկողմնակալ դիրքորոշում: Բացի այդ, բոլոր փորձագիտական շրջանակներում վայելում էր «ազնիվ մակլերի» համբավ:

Ռ. Ակոպովը 2-3 ամսում փայլուն կերպով կատարեց իր առաքելությունը: «ԿԱ-Ինվեստը» մնաց Ալեքսանդր Օլեգովիչին, իսկ Միխայիլ Դմիտրիեւիչը հիմնեց ընկերությունների նոր՝ «ՕՆԷՔՍԻՄ» խումբ, եւ երկուսն էլ գոհ էին: Ճիշտ է, գործարքի գինը գաղտնի պահվեց, չհրապարակվեց նաեւ, թե որքան պարգեւավճար ստացավ Ռաֆայել Պավլովիչը... ■

Բ էջից

Երդումներ...

տաճարի կենդանի բեկորները: Երկրում չկան չյուրացված, միմյանց եւ օտարի միջեւ չբաշխված հարստություններ, մնում է գցել ընչող, թեկուզ եւ թույլ, բայց անընդհատ վերարտադրվող մարդ-արարածին, շարքային քաղաքացուն, անօգնական հային: Երեւացող այս սկեբներից անսահման շատ ու երկար կարելի է փող խաբել, լցնել սեփական ու պետական գանձարանը, շորթած հացարի դիմաց «մեծահոգաբար» ու անտանելի նվազ համախականությամբ շորթվողին որպես սեփականի հավելում տալ մեկ դրամ: Սա հետեւանքն է ֆիզիկայ քաղաքականության վասքարագույն, կեծի տարատեսակի, երբ նույնիսկ որոշների հասարակական հասկացումների ծախսերը փակելու համար շեշտը դրվում է ոչ թե արտադրության զարգացման, ընդլայնման, նրա արդյունքը արտահանելու միջոցով շուկայ փող վաստակելու, այլ ներմուծման, գների բացահայտ ու թաքուն բարձրացմամբ քաղաքացիներից հնարավորինս շատ փող կորզելու վրա: Դոլար-դրամային, զանազան այլ խաղերով, որոնց հիմնական նպատակը բաժին փախցնելն է օտար երկրներում չարխաշ վաստակից հարազատներին մասհանումներից, փողն առերեւույթ շատանում է, մինչդեռ նրա իրական գնողունակությունը՝ փոքրանում: Փող-թղթի ծավալի մեծացումը թույլ է տալիս պարծենալ, թե երկրի տնտեսական վերելք է ապրում երկանիշ թվերով: Լսեցինք մեկունակար, չտեսանք, չհամացանք, թե մեզ ինչ օգուտ դրանից: Ոչ մի: Հարուստն ավելի է հարստանում, աղքատը՝ ավելի աղքատանում: Ո՞վ կդիմանա սրան:

Երկրի պարոնայք դասախոսներից ոմանք գտնում են, որ խաղաղ ցին այս մասին բոտում հանելու իրավունք էլ չունի: Նրանք պահանջում են՝ ով նման դասում է, նա պարտավոր է կոնկրետ փաստեր եւ անձեր թվարկել, ընդհանուր, հախուռն մեղադրանքը ենթակա է քրեական պատժի իբրեւ հեղինակաւոր եւ զրպարտություն: Ինչ արած, մի անգամ էլ մի շիթ «հախուռնից». «արդարադատներ», բարի եղեք մարզաբանելու, թե ինչպե՞ս ծախսի իր խղճուկ բյուջեն թոշակառուն, երբ վարձերը վճարելուց հետո նրան հասկանալ ծնողը չոր հացի փող էլ չի մնում: Վերջապես, ե՞րբ պետք է մեջտեղ գան նվազագույն կենսամիջոցների սոցիալական զամբյուղը, եւ վճարումներն դուրս նրա: Վերջապես, ե՞րբ պետք է փոխհատուցվեն սղաճը, թանկացումները, որոնք որպես կանոն նախորդում եւ հաջորդում են սակավաթիվ հավելումներին՝ առ ոչինչ դարձնելով դրանք: Թանկանում է ամենաանհրաժեշտը՝ հացը, ջուրը, օդը, հագնելիքը, վառելիքը, բնակարանը, բուժումը, ուսումը: Գները նման են հսկա բեղեղի, վաստակը՝ նրա շուրջն անհույս պտտվող ծիտիկի: Գները սարաշավ ձի են, թոշակը՝ դանդաղաշարժ կրիա: Բարեկեցությունը, որ ի սկզբանե մի բան չէր, անընդհատ դղրդում է տեղում: Դուրս էինք առաջին նախագահի, էլ ավելի երանությամբ՝ երկրորդի օրոք: Երրորդը... Թոշակի վաքսում տոկոսանոց բարձրացումը գրեթե ի չիք է դարձել դրան նախորդած ձմեռնամուտի հերթական թանկացումներից: Այնքան էլ կոնկրետ չէ նրա կարգախոսը, թե իր կառավարմանը մենք կրկնակի լավ ենք ապրելու, քան նախորդի՞: Ե՞րբ, ինչքա՞ն ինչի՞ն հարաբերելով, համեմատելով ու հակադրելով: Չի երեւում, թե ինչ նոր ձեռնարկություններ են բացվելու, որտե՞ղ, քանի՞ աշխատատեղով, ինչ աշխատավարձով: Չի երեւում, թե մենք քեռուցում ունենալու՞ ենք, շուրջօրյա ջուր ունենալու՞ ենք, նորմալ տրանսպորտ ունենալու՞ ենք, խոստումներ, որոնք իրեն այնքան էլ չպահող հուզմունքով տալիս էր երկրորդ նախագահը եւ չարագած հեռացավ՝ դրանք երրորդին ժառանգած: Սրանք փաստեր չե՞ն: Միթե՞ իրավապահների մեջ չկան գրագետ լրագրական ժանրերին ծանոթ, հրապարակախոսությանը, ընդհանրացման նրա ուժին առնչված գիտակներ: Կան, այն էլ բավական շատ, ինչպես որ կան ոչ խղճմտոր անձեր, որոնք դասում են՝ աչքերը փակ, մեղավորն ու անմեղն իրարից զատելու մասնագիտական ու մարդկային պարտքի գիտակցմամբ: Կոնկրետացնում պահանջող սրտանշաներները թող այցելեն թոշակառու Պողոս Պողոսյանի տուն, հետո էլ տեսնեն Պետրոս Պետրոսյանի, Մարկոս Մարկոսյանի եւ տասնյակ ու տասնյակ այլոց բույսեն: Նրանցից մարթում են իր անհամար զոհակցությունների, գիտակցությունների, մասնագետների եւ, ամենակարեւորը, հասարակ քաղաքացու կարծիքին ապավինած՝ հիմնավորապես վերանայել իշխանություն-ժողովուրդ փոխհարաբերության անտանելի միակողմանի սկզբունքները, որոնք հավասարակշռելու հակումը կարծես նկատելի է նրա մոտ եւ ժողովրդին նորեն արիք է տալիս մտածել հակառակի եւ հույսի գալու մասին: Բարին ի կատար: ■

Ուղեւորություն Չինաստան.

ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ

Երբ Պեկինի «Կապիտալ» օդանավակայանում ինձ դիմավորող սիրունիկ Յոյոյին հյուրանոց գնալու ճանապարհին հարցրեցի, թե ինչ են խորհրդանշում Չինաստանի գերբի ու դրոշի վրա մեկ մեծ ու չորս փոքր աստղերը, չկարողացավ պատասխանել, միայն ասաց, որ մեծը հավանաբար խորհրդանշում է Կոմունիստական կուսակցությունը, իսկ փոքրերի համար խոստացավ բացատրություն տալ հետո։

Յոյոն շատ էր ուրախացել, որ ԱՊՀ երկրներից ժամանած լրագրողների մեջ հանդիպել էր գեթ մեկին, որ գիտեր անգլերեն։ Այսուհետեւ անգլերենս սպասարկում էր։ Ինձ ուղեկցողը չգիտեր, ինչպես առաջ ժամանած մյուս լրագրողների հետ չէր կարողացել զրուցել, բայց շատ էր ուզում լավ կատարել իր պարտականությունը։ Ոչ, ինձ մեջ հյուրընկալող արտգործնախարարության ախոսակիցը չէր, այլ որպես մասնավոր տուրիստական ֆիրմայի վարիչ վարձվել էր նախարարության կողմից։ Նոր էր ֆիրման, եւ ինքը, մյուս աշխատակիցների հետ, բոլորն էլ իր նման ջահել, շատ էր ուզում ամեն գնով գոհ թողնել պատվիրատուին, մանավանդ որ դիմացը օլիմպիական խաղերն են, լավ պատվերներ կարող է ընդունել։

Իսկ Չինաստանի մայրաքաղաքը ոչ թե արդեն, այլ տասնամյակներ շնչում է օլիմպիական հեւքով։ Արդեն ժամանակից շատ, ավարտվել են շինարարական աշխատանքները, մնում է հարդարման, կանաչապատման, «փայլեցման» գործը։ Նաեւ՝ բազմաստղ ու բազմախմբակ թեքերը։ 1.5 միլիոն երիտասարդ է դիմել կամավորական աշխատանքների համար։ Նրանցից պետք է ընտրել ընդամենը 10 հազարին՝ մարզիկներին, մարզասերներին ու հյուրերին սպասարկելու, օգնելու համար։ Բոլորն էլ պետք է մի քիչ տիրապետեն անգլերենին։ Վերջինս պարտադիր է նաեւ Պեկինի տաքսիստների համար։ Եթե անգլերենի դասընթացներին չեն մասնակցել, օլիմպիադայի օրերին խաղերի համապատասխան ուղղություններով տաքսի չեն կարող վարել։

Օտար լեզվի իմացությունն իսկապես հարց է այս երկրում։ Դարեր շարունակ ինքնամփոփ եւ ինքնամեկուսացած մնալով՝ չինացիք քիչ են շփվել օտարների հետ, հատկապես երկրի հյուսիսային ու կենտրոնական շրջաններում։ Նույնիսկ ամենաբարձրակարգ հյուրանոցներում քիչ են անգլերեն, առավել եւս ֆրանսերեն խոսողները։ Եվ այժմ Չինաստանն անգլերեն է սովորեցնում իրեն իրեն։

Վերջին արտահայտությունս փոխառություն է տարիներ առաջ BBC ռադիոկայանի մի լրատվությունից՝ «Այսօր Չինաստանն սկսեց հաշվել իրեն իրեն»։ Մատչահամարի այսպես՝ անգլիական հումորով ներկայացումն անշուշտ բնավ չի մեղմում այս երկրի գլխավոր խնդիրը՝ 1 միլիարդ 300 միլիոն։ Բնակչության թվի կրճատման ամենախիստ միջոցառումները (չինացին իրավունք ունի ընդամենը 1 երեխա ունենալու) զգալի արդյունք կարող են տալ միայն 2020 թ.-ին։ Մինչ այդ... պետք է անգլերեն սովորել, այլ խոսքով՝ աշխատել անընդհատ։ Մի բան, որ չինացիք անում են հազարամյակներ ի վեր։ Բայց իմ տպավորությամբ ամենահատկանշականը ոչ թե նրանց աշխատասիրությունն է, այլ պատասխանատվության զգացողությունը։ Ինչ էլ որ անեն, փողոցը մաքրեն, հիմնարկի առաջ պահակ կանգնեն, ավտոմայրուղիներ թե երկնաքերներ կառուցեն, գործարաններում մանրաչիպեր կոցնեն, բռնեն դասերը ներկայեն, թե ԱՄՆ-ի Անվտանգության խորհրդում քվեարկեն՝ չինացիք հարցերին մոտենում են մանրամասնելի բծախնդրությամբ, պատասխանատվությամբ։ Նույնը՝ 29-րդ Օլիմպիական խաղերի կազմակերպման հարցում է, որը նրանց համար պատվի եւ արժանապատվության խնդիր է նաեւ։ Եվ արեւմտյան որոշ հակաչինական գործերը՝ Տիբեթի խնդիր, էկոլոգիական հարցեր, նույնիսկ աղետալի երկրաշարժ ու ջրհեղեղ, ավելի են ամրացրել համընդհանուր փոխըմբռնությամբ բոլոր խոչընդոտները հաղթահարելու նրանց համառությունը։

Օլիմպիական խաղերի նախապատրաստության մասին ես դեռ առիթ կունենամ գրելու։ Սակայն մինչ այդ ասեմ, որ սպասարկման ոլորտում հաղորդակցությունը, օգնելու պատրաստակամությունը, հյուրընկալ ժպիտը, մինչեւ վերջին մանրամասը հետ վերադարձնելու տուփսերի պարկեշտությունն իսկապես օրինակելի են հատկապես մեզ՝ հայաստանցիներիս համար։ Միայն թե նույնը չեմ կարող ասել տարադրամի փոխանակման համար՝ միայն Bank of China-ի մասնաճյուղերում, մեկ էլ մեծ հյուրանոցներում կարելի է այդ «դժվար» գործն իրականացնել՝ զանազան թղթեր լրացնելուց հետո...

Ու քանի որ սպասարկման ոլորտի մասին մի քիչ խոսեցի, անհեթեթ է զանց առնել մեծ խաղերից անխուսափելի... տրոնիկներին։ Նրանց հանդիպեցի, ավելի ճիշտ՝ նրանք ինձ հանդիպեցին տարբեր խանութների, տարբեր հյուրանոցների մերձակայքում։ «Մասաժ, մասաժ», հարցնում են նրանք անցնող օտարերկրացիներին, օգտագործելով իրենց մասնագիտական ողջ բառապաշարը՝ անգլերեն (հաց վաստակելու համար նրանք ավելի շուտ են գնացել օտար լեզու սովորելու զոհողության)։ Անշուշտ, «մասաժը» միայն մերսում չի ենթադրում նրանց լեքսիկոնում։ Ու երբ ժխտական պատասխան են ստանում, ցածր ձայնով հայտնում են, որ ավելի ջահել աղջիկներ էլ կան տղամարդության տակ (թեեւ միայն փորձված աչքը կարող է որոշել չինուհիների տարիքը, բոլորն էլ երիտասարդ են երեւում)։ Բայց նրանց ամենավառ ներկայացուցիչներին մյուս հանդիպեցի ավելի ուշ, սահմանամերձ Ռուիլի քաղաքի բուլվարում։ Չորսն էին նրանք, չորս էլ մի... բոյի։ Ջահելուն գլխարկներով, զանգուլակներով, կիսաբաց կրծքերով, թանձր ներկված ու խնամված, վերջապես՝ արհեստի բոլոր ատրիբուտներով զինված՝ իրենց ծառայություններն էին առաջարկում։ Ուզեցի նրանց լուսանկարել։ Մերժեցին, ավելի շուտ՝ փող պահանջեցին։ Չվճարեցի, մտածելով, որ այդպես նրանք դավաճանում էին իրենց նեղ մասնագիտությանը։ Ափսոս։

▼▼▼

Յոյոն հարցիս պատասխանը բերեց։ Հաջորդ առավոտ «Մեծ պարիսպ» գնալու ճանապարհին նա բացատրեց, որ փոքր աստղերից մեկը խորհրդանշում է Չինաստանի գյուղացիությունը, մյուսը՝ բանվորությունը, հաջորդը՝ մտավորականությունը, իսկ վերջինը՝ ազգային կապիտալը։ Ազգային կապիտա՞լ։ Զարմ.։ Եթե Մաո Ցզե Դունը խելամտորեն գիտակցել է դրա կարեւորությունը, գլխավոր պետք է հանել նրան ի պատիվ։ Այդ կապիտալն է, որում՝ չինական տարբեր գաղթօջախներում ու չայնաթաուններում, Հոնկոնգում, թե այլուր, որ թռիչքով է դարձել վերջին 20-30 տարիների տնտեսական բումը, եւ կանխի՝ կապիտալի զարգացման համար։

▼▼▼

Ասում են՝ երկու հազար տարի առաջ կառուցված «Չինական պարիսպը» բնավ էլ չի օգտագործվել նախահարձակներին հետ մղելու նպատակով։ Ոմանք հեգնում են այդ հանգամանքը։ Զարմանում եմ, հեգնելու ոչինչ չկա։ Ընդհակառակը։ Այդ պարսպի գոյությունն է մեծապես արգելել, տարհամոզել ու զսպել բոլոր ագրեսորներին, այդ թվում՝ մոնղոլ-թաթարներին։

Իսկ ինձ, գոնե պարսպի զառիվեր այն հատվածը, որը հաճ կորցնելով բարձրացանք, զարմանալիորեն շնչեց է ու ազդեցիկ։ Այստեղ էլ առեւտուրը աշխույժ է։ Որոշակի տարածություն անցնելուց հետո փոքրիկ զբոսայգի կա, ուր կարելի է մտնել, որոշ վճարում կատարել եւ ստանալ կնքված ու պատմական սերտիֆիկատ՝ հավաստագիր, թե հաղթահարել ես բարձունքը։ Կա նաեւ մի տեղ, ուր կողպեքներ են վաճառում։ Կարող են գնել դրանցից, վրան փորագրել տալ սիրածիդ անունը, խոստանալ հավերժական սեր, կողպեքը անցկացնել պարսպի բազրիքներից եւ բանալին գցել ներքեւի անդունդը ի վար եւ կամ... պահել գրպանումդ, մինչեւ...

Պարսպի ներքեւում բազմաթիվ դպրոցականներ, ուսանողներ կային։ Եկել էին էքսկուրսիայի։ Հետաքրքրությամբ դիտում էին մեզ այնպես, ինչպես երեւի առաջին անգամ Ռոբինզոնն էր դիտել իր Ուրբաթին։ Ավելի համարձակները մոտենում եւ խնդրում էին լուսանկարվել, հատկապես ուկրաինուհի գեղեցիկ Նատաշայի հետ, որը շատ էր ցանկանում, որ իր երկիրն օր առաջ մտնի ՆԱՏՕ եւ Եվրամիություն, մինչդեռ Տաջիկստանից եկած լրագրող Սուլթանն անընդհատ ձեռ էր առնում նրան, խոսքի արանքում չմոռանալով «նախշել» նաեւ... Սաակաշվիլուն, որն այնքան շատ է սիրում Կիեւ գնալ-գալ։

▼▼▼

Չինացիք շատ քիչ բան գիտեն, եթե գիտեն, Հայաստանի ու հայերի մասին։ Մեծ, 4-րդ դարից սկսած հայերն ակտիվ առեւտուր են ունեցել Չինաստանի հետ, անգամ գիրք են վաճառել նրանց։ Այսուհանդերձ, արտգործնախարարությունում, որտեղ մի փոքր հանդիպման առիթ եղավ, գիտեին մեր երկրի մասին, գիտեին նաեւ, անշուշտ, որ հայ մասնագետներն այժմ «Նաիրիտի» նմանակն են կառուցում իրենց մոտ՝ արհեստական կաուչուկ արտադրելու։ Առիթն օգտագործելով՝ շնորհակալություն հայտնեցի, որ իրենց կառավարությունն արգելել է ներդնողներին մասնակցել Բաքու-Ախալքալաք-Կարս երկաթուղու կառուցմանը։ Պատասխանեց, որ, համենայնդեպս, իրենց քաղաքականությունը հիմնված է տարածաշրջանային խաղաղության, հարավկովկասյան երկրների անկախ տնտեսությունները զարգացնելու գործում աջակցություն ցույց տալու վրա։

Ի դեպ, Չինաստանում 10-օրյա կեցությանս ընթացքում չհանդիպեցի ոչ մի հայի։ Տարօրինակ։ Երեւի պետք էր Նանքինգ գնալ, որտեղ ունենք մի փոքրիկ գաղթօջախ։ Հայկական հետքի հանդիպեցի միայն Քուանչժոու քաղաքի կենտրոնում, «Սպիտակ կարապի լիճ» հյուրանոցի մերձակայքում։ Մի ամբողջ թաղամաս էր, մի 12-15 շինություններով, որոնց բոլորի վրա կար միեւնույն արձանագրությունը՝ Shamlian Building, 1878-1912։ Ուրիշ ոչինչ։ Հետաքրքրվեցի, այդ վայրը եղել է երկաթուղու կայարան, իր հարակից մասնաշենքերով ու փաստենյակներով։ Շոգեքարշերից մեկը դեռ այնտեղ էր, սրճարանի վերածված։

▼▼▼

Հա, այն էլ նախկին խորհրդային երկրներից ժամանածների խմբում, առանց շուկայի եւ առեւտրի (ուկրաինուհի Նատաշան այդ բառն արդեն եվրոպականացրել էր՝ shopping, ինչը դարձյալ արժանանում էր Սուլթանի հեգնական ժպիտ-ին)՝ չի կարելի պատկերացնել։ Այցի կազմակերպիչներն առաջարկեցին առեւտրի գնալ՝ նախապես «ստուգելով» խմբի գնողունակությունը։ Կարծեմ Շենժեն քաղաքում էր։ Մալաթիայի կամ Հրազդանի մեր տոնավաճառները ձեզ օրինակ։ Միայն թե ավելի բազմաստղ։ Այստեղ էլ պետք է սակարկել, բայց ավելի վայրենի ձեւով։ Եթե վաճառողն առաջարկեց 100 յուան, ապա ոչ թե 20 կամ 40 պետք է իջնել, այլ... 80։ Բնավ զայրանալ կամ զարմանալ չկա դիմացի կողմից։ Ձեռքի հաշվիչի վրա առաջարկում է իր իջեցրած գինը, որի դիմաց կարելի է մի քիչ բարձրացնել քո գինը, մինչեւ որ համաձայնությունը մի ինչ-որ կետի կգա։

Առիթ ունեցա լինելու նաեւ միջին ու բարձր մակարդակի խանութներում՝ որակյալ եւ առավել բարձր որակի ապրանքներն անփոփոխ են։ Այստեղ արդեն չի կարելի սակարկել, այլ միայն՝ discount (զեղչ) խնդրել։ Կարող են ընդառաջել։ Եվ ապրեն, եվրոպական ու ամերիկյան միջին եւ թանկ խանութներում ցուցադրված հագուստեղենի մեծ մասն այս եւ հարեւան երկրներից չե՞ն։

Մասնավորեցում

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՂԵԿԱՑՆՈՒՄ Է

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ 2008Թ. ՕԳՈՍՏՈՍԻ 15-ԻՆ, ԺԱՄԸ 14:30-ԻՆ, Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/ ՀԱՍՑԵՈՒՄ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ՀՀ կառավարության 2008թ. հուլիսի 3-ի թիվ 693-Ն որոշմամբ օտարվող ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության ենթակայության գույքը

Հ/Հ	Գույքի անվանումը	Գնահատված արժեքը 02.04.08թ. դրությամբ /դրամ/	Մեկնարկային գինը /դրամ/
1	Գեղարքունիքի մարզի Գավառ համայնքի Նալբանդյան 91 հասցեում գտնվող 5872.9 քմ. մակերեսով շենք («Գավառի ժամանակակից ...» ՍՊԸ-ի հին մասնաշենք)	19264000	19264000

[illegible]

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ 2008Թ. ՕԳՈՍՏՈՍԻ 15-ԻՆ ԵՎ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1-ԻՆ, ԺԱՄԸ 11:00-ԻՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ (ՀԱՍՑԵՆ՝ Ք. ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23, 4-ՐԴ ՀԱՐԿ)

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ՀՀ կառավարության 01.12.99թ. N 726 որոշմամբ լուծարվող «Արարատ» ԼԿԶ-ի (հասցեն՝ ք. Երևան, Արշակունյաց 2ա) հաշվեկշռում գտնվող գույքը

N	Գույքի անվանումը	Թողարկման տ/թ.	Քանակ	Մեկնարկային գինը /դրամ/
1	Ավտոմեքենա «ՎԱԶ 21061» շարժիչը՝ 1757666	1991	1	500000
2	Ավտոմեքենա «ԳԱԶ 3102» շարժիչը՝ 0079871	1989	1	573500

[illegible]

ԱՃՈՒՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ 2008Թ. ՕԳՈՍՏՈՍԻ 15-ԻՆ, ԺԱՄԸ 12:00-ԻՆ, «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ, ՀԱՍՑԵՆ՝ Ք. ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23, 4-ՐԴ ՀԱՐԿ)

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

ՀՀ կառավարության 2008թ. հուլիսի 3-ի թիվ 693-Ն որոշմամբ մասնավորեցվող ... բաժնետոմսերը

N	Ընկերության անվանումը	Հասցեն	Բաժնետոմսերի գնահատված արժեքը (դրամ)	Բաժնետոմսերի փաթեթի մեկնարկային գինը (դրամ)	Ընկերության պարտավորությունները (հազ.դրամ)
1	«Աստղաձոր» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերը	Արմավիրի մարզ, ք.Մեծամոր, Հայկական ատոմային էլեկտրակայանի տարածք	71925100	71925100	առ 01.10.07թ.՝ 154748 այդ թվում՝ առևտրական կրեդ.պարտք՝ գնումների գծով՝ 869, կարճ. կրեդ. պարտք՝ 37323, ... գծով՝ 17247, ... գծով՝ 98025, այլ ընթացիկ պարտավորություններ՝ 1284:

[illegible]

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ՝ 2008Թ. ՕԳՈՍՏՈՍԻ 15-ԻՆ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1 -ԻՆ, ԺԱՄԸ 11:30-ԻՆ, «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ, ՀԱՍՑԵՆ՝ Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ՀՀ կառավարության 14.04.05թ. թիվ 348-Ն որոշմամբ լուծարվող **«Ստեփանավանի գ/կ ցուժային գործի և արհեստական սերմնավորման կայան» ՊՓԲԸ-ի** (հասցեն՝ Լոռու մարզ, ք.Ստեփանավան, Սուրբ-Վարդանի 35ա) հաշվեկշռում գտնվող գույքը՝

N	Գույքի անվանումը	Գնահատված մեծությունը դրամ	Մեկնարկային գինը (ներառյալ ԱԱՀ-ն) դրամ
1	ԳԱԶ 66 (ո/հ՝ 57-85 ԱՂԻ)	55000	55000
2	ՈՒԱԶ 315112 (ո/հ՝ 261 LS 37)	10000	10000

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:

Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքները, որոնք մինչև յուրաքանչյուր աճուրդի նախորդ աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են ներկայացրել.

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է 1700 դրամ: մուտքագրման հաշիվն է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի թիվ 16000651014 դրամային հաշիվը: Նախավճարը կարող է վճարվել նաև կանխիկ «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկղ.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Վերը նշված փաստաթղթերի առկայության դեպքում աճուրդային հանձնաժողովը մասնակցին տրամադրում է մասնակցի վկայական:

Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհանդիսացող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Աճուրդի մասնակցի վկայականները տրամադրվում են «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունում (հասցեն՝ Երևան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/) մինչև յուրաքանչյուր աճուրդի նախորդող աշխատանքային օրը, ժամը 17:00, իսկ դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչև աճուրդի սկսվելը:

Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները վաճառվող լոտին (գույքին) կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածը՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (ընդմիջումը ժամը 13:00-ից մինչև 14:00):

Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, ներկայացված մասնակցի վկայականի համարին համապատասխան, տրամադրում է հաշ:

Աճուրդը վարում է աճուրդավարը:

Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով:

Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճի երրորդ հարվածից հետո, հաղթող է ճանաչվում աճուրդի հաղթած մասնակից: Եթե մի քանի մասնակից միաժամանակ գնային հայտ են ներկայացրել հավասար չափով, որից հետո ավելի բարձր գնային հայտ չի ներկայացվել, ապա աճուրդի հաղթած մասնակից է ճանաչվում վիճակահանության արդյունքում ընտրված մասնակիցը:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող ճանաչված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ (մեկից ավելի լոտ ձեռք բերելու դեպքում նախավճարը հաշվարկվում է ամենաբարձր վաճառի գին ունեցող լոտի վճարման ենթակա գումարի մեջ), իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում և նշյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից, իսկ լոտի աճուրդը վերսկսվում է մեկնարկային գնից: Եթե աճուրդում հաղթող ճանաչված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը: Աճուրդում վաճառված յուրաքանչյուր լոտի գոյացած գինը նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափը չգերազանցելու դեպքում հաղթող մասնակիցը աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը:

Աճուրդում չհաղթած մասնակիցներին, գրավոր դիմումի առկայության դեպքում, մուծված նախավճարը վերադարձվում է աճուրդի ավարտից մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում:

Վաճառվող լոտերին ծանոթանալու համար զանգահարել Ա.Վարդանյանին 093-865526 հեռախոսահամարով:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել 1 Երևան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 23-73-00, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

Հնարավոր փոփոխությունների ու լրացումների կիրառվում են այն ձևով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

«Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/ ՀԱՍՑԵՈՒՄ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2008թ. ապրիլի 25-ի թիվ 400-Ա որոշման, «ՀՀ կառավարության աշխատակազմ» պետական կառավարչական հիմնարկին ամրացված օտարման ենթակա գույքը

Հ/Հ	Գույքի անվանումը	Թողարկման/ Ձեռքբերման թ/թ.	Գնահատված արժեքը /դրամ/	16.06.08թ. մեկնարկային գին /դրամ/	16.06.08թ. նախավճար /դրամ/	01.07.08թ. մեկնարկային գին /դրամ/	01.07.08թ. նախավճար /դրամ/	16.07.08թ. մեկնարկային գին /դրամ/	16.07.08թ. նախավճար /դրամ/	31.07.08թ. մեկնարկային գին /դրամ/	31.07.08թ. նախավճար /դրամ/	15.08+M19.08թ. մեկնարկային գին /դրամ/	15.08+M19.08թ. նախավճար /դրամ/
1	«ԳԱԶ-31029» ո/հ 079LL50 (շարժիչը 0121799, թափքը 0057273)	1996թ./1997թ.	2269300	1702000	85100	1361600	68080	1089280	54464	871424	43572	697140	34857
2*	«ԳԱԶ-31029» ո/հ 013LL50 (շարժիչը 0084656, թափքը 0451619)	1996թ./2002թ.	313500	235000	11750	188000	9400	150400	7520	120320	6016	96256	4813
3	«ԳԱԶ-31029» ո/հ 032LL50 (շարժիչը 0312350, թափքը 0510741)	1997թ./1999թ.	1512160	1134000	56700	907200	45360	725760	36288	580608	29031	464487	23225
4	«ԳԱԶ-3110» ո/հ 043LL50 (շարժիչը 3345161, թափքը 0003751)	1997թ./1999թ.	1973400	1480000	74000	1184000	59200	947200	47360	757760	37888	606208	30311
5	«ԳԱԶ-3110» ո/հ 001LL50 (շարժիչը 3384635, թափքը 0179546)	1998թ./1998թ.	1138000	854000	42700	683200	34160	546560	27328	437248	21863	349799	17490
6	«ԳԱԶ-3110» ո/հ 016LL50 (շարժիչը 3334856, թափքը 0111008)	1998թ./1999թ.	1666500	1250000	62500	1000000	50000	800000	40000	640000	32000	512000	25600
7	«ԳԱԶ-3110» ո/հ 042LL50 (շարժիչը 3324737, թափքը 0100633)	1998թ./1999թ.	1927500	1446000	72300	1156800	57840	925440	46272	740352	37018	592282	29615
8*	«ՎԱԶ-21061» ո/հ 023LL50 (շարժիչը 5053481, թափքը 4025517)	1998թ./2000թ.	750000	563000	28150	450400	22520	360320	18016	288256	14413	230605	11531
9*	«ԳԱԶ-3110» ո/հ 075LL50 (շարժիչը 3388430, թափքը 01886854)	1999թ./2007թ.	870000	653000	32650	522400	26120	417920	20896	334336	16717	267469	13374
10*	ԱՄ «ԳԱԶ-2410» (շարժիչը 51171, թափքը 1199345)	/1988թ.	985130	302695	15135	242156	12108	193725	9687	154980	7749	123984	6200
11	ԱՄ «ԳԱԶ-31029» (շարժիչը 0049313, թափքը 0080730)	/1993թ.	1504390	462029	23102	369624	18482	295700	14785	236560	11828	189248	9463
12	ԱՄ «ԳԱԶ-31029» (շարժիչը 96155, թափքը 0224069)	/1994թ.	1314440	403866	20194	323093	16155	258475	12924	206780	10339	165424	8272
13	ԱՄ «ՌԱՖ-2203» (շարժիչը 33685, թափքը 027376)	/1992թ.	1643900	505037	25252	404030	20202	323224	16162	258580	12929	206864	10344

Հ/Հ	Գույքի անվանումը	01.08.08թ. մեկնարկային գին /դրամ/	01.08.08թ. նախավճար /դրամ/	16.09.08թ. մեկնարկային գին /դրամ/	16.09.08թ. նախավճար /դրամ/	01.10.08թ. մեկնարկային գին /դրամ/	01.10.08թ. նախավճար /դրամ/	16.10.08թ. մեկնարկային գին /դրամ/	16.10.08թ. նախավճար /դրամ/
1	«ԳԱԶ-31029» ո/հ 079LL50 (շարժիչը 0121799, թափքը 0057273)	557712	27886	446170	22309	356936	17847	285549	14278
2*	«ԳԱԶ-31029» ո/հ 013LL50 (շարժիչը 0084656, թափքը 0451619)	77005	3851	61604	3081	49284	2465	39428	1972
3	«ԳԱԶ-31029» ո/հ 032LL50 (շարժիչը 0312350, թափքը 0510741)	371590	18580	297272	14864	237818	11891	190255	9513
4	«ԳԱԶ-3110» ո/հ 043LL50 (շարժիչը 3345161, թափքը 0003751)	484967	24249	387974	19399	310380	15519	248304	12416
5	«ԳԱԶ-3110» ո/հ 001LL50 (շարժիչը 3384635, թափքը 0179546)	279840	13992	223872	11194	179098	8955	143279	7164
6	«ԳԱԶ-3110» ո/հ 016LL50 (շարժիչը 3334856, թափքը 0111008)	409600	20480	327680	16384	262144	13108	209716	10486
7	«ԳԱԶ-3110» ո/հ 042LL50 (շարժիչը 3324737, թափքը 0100633)	473826	23692	379061	18954	303249	15163	242600	12130
8*	«ՎԱԶ-21061» ո/հ 023LL50 (շարժիչը 5053481, թափքը 4025517)	184484	9225	147588	7380	118071	5904	94457	4723
9*	«ԳԱԶ-3110» ո/հ 075LL50 (շարժիչը 3388430, թափքը 01886854)	213976	10699	171181	8560	136945	6848	109556	5478
10*	ԱՄ «ԳԱԶ-2410» (շարժիչը 51171, թափքը 1199345)	99188	4960	79351	3968	63481	3175	50785	2540
11	ԱՄ «ԳԱԶ-31029» (շարժիչը 0049313, թափքը 0080730)	151399	7570	121120	6056	96896	4845	77517	3876
12	ԱՄ «ԳԱԶ-31029» (շարժիչը 96155, թափքը 0224069)	132340	6617	105872	5294	84698	4235	67759	3388
13	ԱՄ «ՌԱՖ-2203» (շարժիչը 33685, թափքը 027376)	165492	8275	132394	6620	105916	5296	84733	4237

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2008թ. ապրիլի 25-ի թիվ 400-Ա որոշման՝

-ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության միջոցով աճուրդի հաղթողի հետ 10-օրյա ժամկետում կնքում է առուվաճառքի պայմանագիր, որանում նախատեսելով, որ գնորդը պարտավորվում է՝ իր միջոցների հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը, ինչպես նաև գույքային իրավունքների պետական գրանցման հետ կապված Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:

Բոլոր աճուրդները սկսվում են ժամը 11:00-ին:

Աճուրդով չվաճառված գույքի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր հաջորդ աճուրդի ժամանակ նվազեցվում է վերջին աճուրդի գույքի մեկնարկային գնի 20 տոկոսի չափով: Աճուրդը կայանալու դեպքում հաջորդ աճուրդը (աճուրդները) չի (չեն) անցկացվում:

Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքները, որոնք յուրաքանչյուր աճուրդի համար աճուրդի նախորդ աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ ք. Երևան Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/) ներկայացրել.

-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է՝ յուրաքանչյուր աճուրդի համար յուրաքանչյուր գույքի մեկնարկային գնի 5 տոկոսը, մուտքագրման հաշիվն է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի թիվ 16000651014 դրամային հաշիվը.

-աճուրդի մասնակցության վճարի անդորրագիրը, որի չափն է 10000 դրամ (վճարվում է «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկղ), գույքի գնի մեջ չի ներառվում և անկախ աճուրդի արդյունքներից չի վերադարձվում.

-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:

Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:

Աճուրդի մասնակիցների անձնական ներկայությունը պարտադիր է: Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհանդիսացող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:

Դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչև աճուրդի սկսվելը: Աճուրդի մասնակիցները վաճառվող լոտերին կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածում՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (ընդմիջումը ժամը 13:00-ից մինչև 14:00): Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, տրամադրում հաշ: Աճուրդը վարում է աճուրդավարը: Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով: Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճի երրորդ հարվածից հետո, ճանաչվում է աճուրդի հաղթած մասնակից:

Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող ճանաչված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում և նշյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից: Եթե աճուրդում հաղթող ճանաչված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստորագրում աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը: Աճուրդում վաճառված յուրաքանչյուր լոտի գոյացած գինը նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկի չափը չգերազանցելու դեպքում հաղթող մասնակիցը աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը: Աճուրդում չհաղթող մասնակցին, մուծված նախավճարը վերադարձվում է վերջինիս դիմելուց հետո եռօրյա ժամկետում:

Վաճառվող լոտերին ծանոթանալու համար զանգահարել՝ 52-39-60 հեռախոսահամարով:

Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել 1. Երևան Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 23-73-00, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:

Հնարավոր փոփոխությունները ու լրացումները կիրառվում են այն ձևով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

* Նշված լոտերը վաճառված են:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Ճենաց աշխարհ

Հրաշքների եւ հակասությունների երկիր

▼▼▼

Հականակ զարգացման բուռն տեմպերին, Չինաստանն ունի հսկայական խնդիրներ, որոնցից գլխավորը, բնակչության թվից հետո, էկոլոգիական խնդիրն է: Տասնամյակներ շարունակ երկրում զարգացող ծանր արդյունաբերությունը, քիմիական արտադրությունները եւ, հատկապես, էներգետիկ բնական մյուս ռեսուրսների՝ սեփական նավթի ու գազի բացակայության պայմաններում քարածխի օգտագործումը, երկիրը դրել են աղետալի վիճակի մեջ, ինչի դեմ այժմ պայքարում են բոլոր մակարդակներում: Մայրաքաղաք Պեկինում հուլիսի 8-ից անձնական օգտագործման ավտոմեքենաներն անցել են ըստ համարանիշի կենտ ու զույգ օրերի դուրս երթեւեկելուն: Ֆիլտրացման ու մաքրման նորագույն սարքավորումներ են տեղադրվում ամբողջ երկրի գործարաններում, եւ արդեն, ըստ պաշտոնական տվյալների, նախորդ տարվա հետ համեմատած՝ 2007-ին 30 օրով ավելացել է մաքուր օդի օրերի քանակը: Զարկ է տրվում այլընտրանքային էներգիայի միջոցներին: Ըստ BBC հեռուստաալիքի, Չինաստանում հողմաէլեկտրակայաններն սկսել են հայթայթել սպառվող էլեկտրաէներգիայի 1 տոկոսը: Ծառատնկման եւ կանաչապատման աշխատանքների վրա միլիարդներ են ծախսվում:

Ինձ մանավանդ տպավորեց ճանապարհաշինությունը: Ավտոբուսով հազարավոր կիլոմետրեր անցանք, մայրուղիները ոչնչով չեն զիջում անգամ ամերիկյաններին: Ավելին, այստեղ ճանապարհ կառուցել՝ նշանակում է նաեւ անտառապատել ամբողջ շրջակայքը՝ գրեթե իրար կպած մայրու, սոճու եւ այլ ծառատեսակներով: Նախանձելի հատկապես լեռնային վայրերով անցնող մայրուղիների երկու կողմից բարձրացող բլուրների բուսապատումը: Ասեղնագործի աշխատանք: Բլուրն ի վեր քարերից հյուսել են փոքրակներ, բջիջների մեջ՝ կախվող կամ մագլցող բույսերով: Դրանք ոչ միայն հողի սողքը արգելելու, այլեւ հազարավոր քառակուսի կիլոմետրերով կանաչ մակերեսները, թթվածնի պաշարները մեծացնելուն են ծառայում:

Պակաս տպավորիչ չէին նաեւ խաղերի միջով անցնող արագընթաց մայրուղիները, բոլորն էլ եստակադաների վրա, միայն բազմաբնակարան փողոցներով անցնելիս՝ ձայնախլացուցիչ գեղեցիկ միջնորմներով պաշտպանված: Դա էր պատճառը, որ ինչ էին երթեւեկային խցանումները:

Եղանք մանկական խաղալիքների մի մեծ գործարանում, որտեղ մեզ բացատրեցին, որ իրենց արտադրանքը 99.70 տոկոսով համապատասխանում է ամերիկյան պատվիրատուների պահանջ-ստանդարտներին: Այդ դեպքում՝ ինչո՞ւ արեւմտյան լրատվամիջոցների սարքած այս մեծ աղմուկը չինական խաղալիքների դեմ: Չբացատրեցին, սակայն ասացին, որ ամերիկյան խաղալիք արտադրողների ընկերակցության նախագահն անձամբ եկել եւ ներողություն է խնդրել արհեստական բարձրացված աղմուկի համար: Փաստորեն չեն անդրադարձել CNN-ն ու BBC-ն, աղբեցիկ մյուս լրատվամիջոցները:

▼▼▼

Յոյոյի բացատրությամբ առաջին «փոքր ասողի»՝ բանվորության հանդիպելու առիթներ շատ չունեցանք, եթե չհաշվենք դրդագործական, հիշատակ խաղալիքների, հեռակապի միջոցների եւ ավտոմեքենաների (Honda) մեկական գործարաններում, ավելի մեծ՝ խաղալ-ֆաբրիկներում կայացած շրջագայությունները: Զորոն էլ գեղարվեստական, չորոն էլ լայն բացված դեմքի արտաքին աշխարհի: Մասնագիտացված տասնյակ հազարավոր արհեստավորներ, մեծամասամբ երիտասարդ տարիքի, մաքուր, լուսավոր եւ ներկայանալի պայմաններում աշխատում էին անշտապ, միջին հաշվով ամսական ստանալով 400 դոլարի չափ: Համեմայն դեպս, դատելով մարդկանց մեծ մասի հագնվածքից, օգտագործվող նոր անձնական ավտոմեքենաների քանակից, կարելի է ենթադրել, որ Չինաստանում հետզհետե զգալի է միջին մի խավ, որ սիրում է անել այն, ինչը սիրում են ուրիշ երկրներում՝՝ ավտոմեքենա ու տուն գնել, լավ հագնվել, շաբաթ կամ կիրակի օրերին զբոսնել: Այդ գործարաններից ոմանք անձնական ձեռնարկատիրությունների արդյունք են՝ մեծամասամբ համատեղ ձեռնարկությունների ձեւով: Չինաստանում, որտեղ գտնվում է աշխարհի կանխիկ տարադրամի մեծագույն ռեզերվը, մեծահարուստների պակաս չի զգացվում:

▼▼▼

Յարգող «ասողի»՝ գյուղացիության հետ հանդիպելու ավելի շատ առիթներ եղան Յուննանի նահանգում, որը Չինաստանի ամենակոլորիտային, բազմազգ ու գեղեցկագույն շրջաններից է: Հողը բարեբեր է, գետերն ու լճերը՝ առատ, եղանակը՝ տաք, բայց նաեւ անձրեւառատ, ինչը հաճախ աղետալի հեղեղումներ էլ է պատճառում: Յունանկանում այստեղ են ի գործի դրվում աղքատության հաղթահարման տեղական ու միջազգային ծրագրերը՝ ֆերմերային ձեռնարկություններ ստեղծելու ուղղությամբ: Նահանգում ապրում են 29 տարբեր ազգությունների ներկայացուցիչներ, զեղեր՝ տարբեր խմբերով, տարազներով, սովորույթներով ու կրոններով: Դրանցից ոմանք հազիվ 2-3 տասնյակ հազար են կազմում: Ընդամենը մեկ զավակ ունենալու օրենքը նրանց վրա չի տարածվում: Կարող են ունենալ որքան... ուզում-կարողանում են: Երկու զավակի արտոնություն ունեն գյուղացիները, որոնք սովորաբար ապրում են համեստ պայմաններում, չարաշ աշխատանքի, բայց նաեւ՝ կենսախինդ պարուերգի մթնոլորտում:

Եղանք դայ փոքրամասնության գյուղերից մեկում: Ամբողջովին բամբուկի ծղոտներով կառուցված երկհարկանի տներ, որոնց մուտքին կախված է նավթի լամպը, որը վառում են գիշերները: Դա նշանակում է, որ տանը մարդու տեղու աղջիկ կա: Ավելի մեծ լամպը նշանակում է՝ մի քանի աղջիկ: Առաջին հարկում ձգնվում է խոհանոցն ու նստասենյակը, ուր ընդամենը ունի մեկ մուտք եւ մեկ պատուհան: Ընթրիքից հետո ծնողները բարձրանում են 2-րդ հարկ՝ ննջարան, մինչ տան աղջիկը սպասում է կերցրած ամանները լվալ, խոհանոցը կարգի բերել:

Եվ հենց այդ պահին պատահում է կարեւոր մի բան. հարեւանի տղան մտնում է պատուհանից եւ, մեր լեզվով ասած, խոսեցնում աղջկան: Եթե դրական ընդունելություն գտավ, տղան ասում է աղջկան՝ «գվադալամոն», որը դայերի լեզվով նշանակում է՝ ես քեզ սիրում եմ: Որից հետո տղան մտնում է ներս, բայց միայն պատուհանից: Անակնկալ փախուստի դեպքում անգամ՝ տղան իրավունք չունի օգտագործելու տան մուտքի դուռը, պետք է փախչի սա պատուհանից: Դա է պատճառը, որ աղջիկ ուզելու եկողները առաջին հերթին զննում են խոհանոցի պատուհանագոգը. եթե մաշված է՝ ապա աղջիկը շատ է «ման եկել»...

Ավելացնել պետք է, որ այս նահանգի ժողովուրդը սիրում է նաեւ երգել, պարել, խմել, կենդանի բզեզներն ուտել եւ բրնձի օղին խմել գլխին՝ «կամբեյ, կամբեյ» ասելով, որ նշանակում է «կենաց»:

▼▼▼

Երրորդ դասակարգին՝ գոնե հումանիտար մտավորականության ծանոթանալու առիթ եղավ Պեկինի հասարակական գիտությունների կաճառում: Տխուր եղավ տպավորությունս, հատկապես իմանալուց հետո, որ զանազան դիսցիպլինների շարքում ունեն նաեւ Խորհրդային Միությունը հետազոտող ինստիտուտ: Մեր գոնե դասախոսության թեման էր: Խոր-հր-դա-յին: Հնաքույր ու հնաոճ հիմնարկի տպավորություն թողեց, աշխատակիցները թեեւ շատ բարեհամբույր, սակայն երկարաբան էին: Ինչ ժամանակների ոգու:

▼▼▼

Չորրորդ «ասողի» մասին խոսելու առիթ եղավ վերեւում: Ազգային կապիտալի ներկայացուցիչների հետ հանդիպելու կարիք անձնապես չկար: Դա ամենուր է, արդյունական գործարաններում, վաճառաշահ խաղալներում, հյուրանոցներում, զբոսաշրջիկական ճանապարհների վրա, օդանավակայաններում, հանրային վայրերում, անշուշտ նաեւ բանկերում: Այդ կարգաշարը 30 տարի առաջ, Դեն Սիաո Պինի եւ ընկերների արտոնությունն ու հաջայերանքը ստանալուց հետո, լայն ասպարեզ է գտել կապիտալի հրաշագործությունն ապացուցելու համար: Հրաշքներ, որոնք դեռ շատ են զարմացնելու աշխարհը:

▼▼▼

Իսկ ինչ է անում Յոյոյի ասած «մեծ ասողը»՝ կուսակցությունը: Վերջինիս շնորհված ներկայությունը ես չհանդիպեցի բնավ: Բայց նա կա ամեն տեղ: «Մեկ երկիր, երկու գաղափարախոսություն» կարգախոսի ներքո, իմ տպավորությամբ, նա համակարգում եւ հսկում է ամեն ինչ՝ բազմազգ եւ բազմադավանք երկրի ներքին միասնությունը, արտաքին պաշտպանվածությունը, ներքին կարգուկանոնը, հասարակության ու տարբեր խմբերի ու շահերի հավասարակշռումը: Չինաստանը ժողովրդավարական երկիր չէ: Դեռեւս:

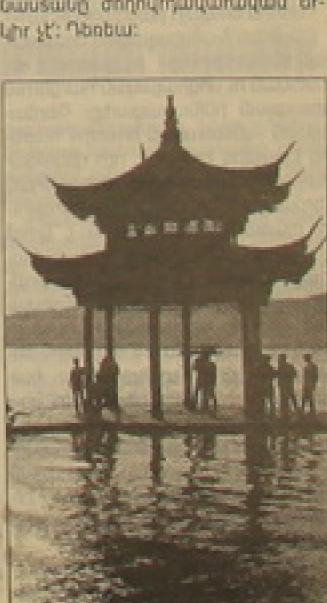

ՀՀ քաղաքակրթության եւ ազգային ներուժի դրսեւորման ուղին

Տնտեսաքաղաքական ակնարկ

ԼԵՎՈՆ Գ. ՇԻՐԻՆՅԱՆ
Քաղաքագիտության դոկտոր

> «... ազգային միասնությունը այն ժայռն է, որի վրա պետք է հենվի նրա բարեկեցությունը, հարգանքի եզրության շենքը, նրա առկա ապահովվածությունն ու գոյությունը, գալիքի վեհությունը»
>
> Ֆրիդրիխ Լիստ

Սերօրյա Հայաստանի ընտրած առաջացած փխրուն հավասարակշռության պահպանման հույժ կարեւորությունը երկրի խաղախական ղեկավարությանը պարտադրելու են, ի վերջո, հրաժարվել առկա հիմնախնդիրների առօրեական լուծումով «լուլա» ցնելու գայթակղությունից եւ փորձել խաղախական համակարգի արմատական վերակառուցման (տե՛ս մեր առաջարկը «Ազգ», 14 հունիսի, 2008 թ.) ենթատեքստում «ծեգրել» տնտեսական գործունեության ողջ համալիրը՝ ոտքակի հայեցակարգի տեսանկյունից: Այլ կերպ ընտրել համաշխարհային զարգացման միտումների (փորձի) շրջանակներում իրականանալի եւ հայոց ազգային (մշակութային) խնամակալության համահունչ տնտեսակարգ: Դրան են տանում եւ կոմկուսյան ժառանգությունից, այսպես կոչված՝ խաղաքական էստաբլիշմենթից, եւ Մերձավոր Արեւելքից ծառացող մարտահրավերներին դիմակայելու անհրաժեշտությունը, եւ ՀՀ ներքին կյանքում կոռուպցիոն-կոնֆլիկտային սահմանագծին գոյատեւելու անհեռանկարայնությունը:

Ուստի արդյունավետ է եւ իրական հեռանկարներ սփյուռքային զարգացման տնտեսագիտության շրջանակներում գտնել ՀՀ տնտեսական զարգացման օպտիմալ (ամենահարմար) տարբերակը ու բարձրել առաջ: Վերջնական ծեգրումն այստեղ, հետեւաբար, պետք է կատարել տնտեսական զարգացման երկու տիպերի միջեւ: Առաջինը, առկան, որը հայտնի է «ամերիկյան ուղղություն» անվան տակ, իրականացվել է տնտեսական ազատականության դասական հայեցակարգով: Այստեղ պետության դերը հասարակության տնտեսական ու սոցիալական հարաբերությունների ոլորտում, ճիշտ է, ընդունվում է, սակայն նրա կարգավորիչ գործառույթն հանգեցվում է ավելի համեստ դեր, քան խնամառու տնտեսական ենթականերին (սուբյեկտներին): Տեսանելի է, որ ՀՀ տնտեսական քաղաքականությունը մինչեւ օրս, որպես իշխող միտում, ընթացել է այս ուղղությունը (տիպը), թեկուզեւ իրական կյանքում այն անճանաչելիորեն ձեւախեղվել է:

Երկրորդը «սոցիալական շուկայական տնտեսության» (ՍՇՏ)* կամ եւ կամ «եվրոպական ուղղությունը»: Այս տիպը գերիշխում է Արեւմտյան Եվրոպայում, որտեղ տնտեսական կառուցակարգը չի պատկերացվում այլ կերպ, քան սոցիալապես ուղղորդված: Այլ կերպ՝ սոցիալական խնդիրը ներակա (implicit) է տվյալ պետական-տնտեսական կառույցին: Այս հայեցակարգն իր էությամբ «ազատ շուկայական տնտեսության» ազատական մոդելի տարատեսակն է՝ դրան հատուկ հավելումներով.

- անհատական ազատությունների երաշխավորվածություն եւ մասնավոր սեփականության իրավունք,
- ընդունելի տնտեսական վիճակների առավելագույնացում,
- ազատ գնագոյացում եւ ազատ մրցակցություն,
- ներքին շուկայի բացվածություն:

Ընդհանուր՝ «սոցիալական շուկայական տնտեսությունը» բացառում է տնտեսական ու սոցիալական հարցերում պետության խնամակալությունը: Գերմանական «տնտեսական հրաշքի» հայրերից Լյուդվիգ Էրհարդը, որի ղեկավարությամբ քաղաքականացված հետպատերազմյան Գերմանիան, գտնում էր, որ պետությունը պատասխանատվություն է կրում պետական տնտեսական քաղաքականության հետեւանքների, կայուն իրավիճակի պահպանման եւ տնտեսական վերելքի ապահովման համար: Նա է պատասխանատու ազգային տնտեսության մրցունակության եւ համաշխարհային տնտեսության հետ նրա օրգանական ինտեգրման համար: Այնինչ, տնտեսական կյանքում կարգավորիչ, պայմանային սկզբունքը, պետության ակտիվ դերի հետ միասին, ըստ Լ. Էրհարդի, ժամանակակցից ցանկացած համակարգի անբաժանելի մասն է:

Երկրորդական բաց միջամտում ցանկալի են, կարելի է ասել, սոցիալական ամբողջության հանդեպ բնածին հակումներ դրսեւորող բնակչությամբ Հայաստանի Հանրապետության համար կենսական խնդիր են՝ ա) հիմնազարգացման ներուժը, բ) սոցիալական խնդրի լուծման հնարավորությունը: Անհրաժեշտ է, որ ազատության ու մրցունակության սկզբունքների վրա կառուցված հասարակարգը առավելագույնս է ազատագրում մարդու ստեղծագործական հնարավորություններն ու նախաձեռնությունը: Էրհարդն ընդգծում էր, որ ինքնահաստատման անհրաժեշտությունը հատուկ է մարդուն: Մրցունակության այդ ոգին է, որ ապահովում է տնտեսական առաջադիմությունը եւ սպառողին թույլ է տալիս օգտվել աշխատանքի ավելի բարձր արտադրողականության պտուղներից: Ուրեմն, շուկայական տնտեսության ավելի բարձր արդյունավետությունը թույլ է տալիս հասնել պահանջմունքների (հանակի, որակի եւ գների մակարդակի տեսանկյունից) առավելագույնս բավարարմանը:

Եվ այդ գործառութային փոխկապվածությունից մեկնելով՝ տվյալ տնտեսական քաղաքականությունը կարելի է կոչել «սոցիալական շուկայական տնտեսություն»: Այստեղ, ոչ միայն շուկան, այլեւ ինքը՝ տնտեսությունը եւ նրա արդյունավետությունն ինքնանպատակ արժեքներ չեն: Նպատակը մարդու ազատությունն է, նրա ներուժի եւ նախաձեռնության առաջ ճանապարհի բացելը, մարդու արժանապատիվ գոյության ապահովումը, ոչ միայն նյութական, այլեւ հոգեւոր պահանջմունքների առավելագույն բավարարումը: Այս տեսանկյունից է միայն, որ կարելի է գնահատել տնտեսական համակարգի իմաստն ու գոյությունը: Ընդ որում, տնտեսական ու սոցիալական առաջընթացը կապված չէ սեփականության ոլորտի ձեւի հետ: Կարեւորն այստեղ արտադրական անկախ միավորների ազատ մրցակցությունն է, մարդու ազատությունն առհասարակ, ինչը, սակայն, հնարավոր չէ կազմակերպել առանց պետության: Այստեղ ընդգծվում է ուժեղ եւ արդիական պետության անհրաժեշտությունը:

Զարգացման արդյունավետ ուղիներ որոնող ներօրյա Հայաստանում եւակյան է ոչ միայն ամբողջական եւ խորքային պատկերացումը «սոցիալական շուկայական տնտեսության», այլեւ նրա տեսական հիմքի՝ օրդոլիբերալիզմի (նոր ազատականության գերմանական դպրոց, որի ներկայացուցիչները միավորված էին 1927 թվականից Ֆրայբուրգի համալսարանում աշխատող Վալտեր Օյկենի «ORDO» տարեգրքի խմբագրության շուրջ) որպես դասական ազատականության «հիմնական կարգի» սոցիալական փիլիսոփայության համակարգի տարբերակ՝ «կարգերի կառուցվածքով մտածողության» մասին: (Ծանոթագրություն.- Կարգի քաղաքականության՝ որպես տնտեսական վերլուծության գործիքի հիմնավորումն ու պետության տնտեսական քաղաքականության համակարգի կենտրոն տնտեսական կարգի առաջարկումը տրված է գերմանացի գիտնական Վալտեր Օյկենի «Տնտեսական քաղաքականության հիմնական սկզբունքները» գրքում (1952 թ.) եւ Ֆրայբուրգյան դպրոցի մյուս ներկայացուցիչների աշխատանքներում):

Այլ պարագաներում՝ շուկայական տնտեսության չկանոնակարգվող ազատական կարգի միտումները ոչ միայն սրում են սոցիալական հակասությունները, այլեւ հանգեցնում են տնտեսական իշխանության կենտրոնացման՝ ավելի շատ սահմանափակելով մարդու ազատությունը:

Նույն Օյկենը XX դարի 30-ական թվականների կեսերին ձեւակերպեց սոցիալական շուկայական տնտեսության մոդելի հիմնական սկզբունքները, որոնցից գլխավորներն են.

- գնագոյացման ազատություն եւ դրամաշրջանառության կայունություն,
- մրցակցություն՝ առանց մենաշնորհների եւ մասնավոր սեփականության անխախտություն,
- տնտեսական ինքնուրույնություն եւ ձեռնարկատերերի պատասխանատվություն,
- պետության սահմանափակ տնտեսական դեր:

Այս դպրոցի ներկայացուցիչները, ինչպես իրավացիորեն նկատում է Վիկտոր Վանբերգը, «համոզված էին, որ տնտեսական առողջ քաղաքականությունը պետք է առաջին հերթին լինի կարգի քաղաքականություն՝ ուղղված իրավական եւ ինստիտուցիոնալ կառուցվածքների ստեղծմանը» (Ծանոթագրություն. Կարգի քաղաքականություն՝ տվյալ հասարակության մեջ գործող նորմերի, կանոնների եւ հաստատությունների միագումար, ուղղորդված ոլորտի տնտեսական կարգի շրջանակներում տնտեսական գործընթացի համար երկարաժամկետ շրջանակային պայմանների ստեղծմանը): Այդ տեսության հիմնադիրները սոցիալական շուկայական տնտեսությունը դիտում էին որպես տնտեսական, սոցիալական եւ քաղաքական կարգ՝ առանձնացնելով հատկապես սոցիալական քաղաքականությունը, դրա յուրահատուկ դրսեւորումով, որպես շուկայի ազատության երաշխավորվածության: Նրանց տեսանկյունից պետությունն ինքը պետք է ոլորտի (գերակշռում) տնտեսակարգի շրջանակները՝ պահպանելով հասարակության մեջ բացասական միտումների առաջացման մասին: Պետությունը պարտավոր է միջամտել տնտեսական գործունեությանը՝ ապահովելու համար մրցակցության նախապայմանները եւ հետեւի հաստատված «խաղի կանոններին»: Նրա դերը այստեղ հանգում է ֆուտբոլային իրավարարի գործառույթին՝ անաչառ կերպով երաշխավորել խաղի կանոնների պահպանումը: Առանց այդպիսի պետության «խելացի շուկայական տնտեսությունը գոյություն ունենալ չի կարող» (Վ. Ռյոպկե):

«Նոր ազատական» («օրդոլիբերալ») հոսանքը հանդես է գալիս առանձին անհատների եւ տնտեսվարող ենթակաների (սուբյեկտների) տնտեսական ուժերի նկատմամբ հասարակական ուժերի գերակայությունից, հասարակական տարբեր շերտերի ներդաշնակ համակեցության հռչակումից, «կապիտալիստների» ու «բանվորների» «սոցիալական գործընկերության» անհրաժեշտությունից: Ուստի, պետությունը պարտավոր է ընդունել այնպիսի օրենքներ եւ որոշումներ, որոնք հասարակությանն ու առանձին անհատներին պաշտպանում են անբարեխիղճ մրցակցությունից, կարգավորում են մրցակցային պայքարի սահմանափակումները: Նա պետք է կարգավորի սոցիալական ոլորտը, պաշտպանի հասարակական խմբերն ու մարդկանց, ծերերի ու երիտասարդության իրավունքները, երաշխավորի սեփականության իրավունքի գործադրումը, պայմանի բռնկվելու եւ այլ իրավունքներ:

Տվյալ հոսանքը թեեւ առաջնությունը վերապահում է անհատական նախաձեռնությանը, պնդում անընդհատ հաստատում է, որ հասարակական կյանքում եռանդ շահը չպետք է սանձարձակության հասնի: Ընդ որում, մրցակցությունը խթանվում է, իսկ շահույթի ոգին ձեւ է բերվում առաջին հերթին իրավական ուժեղ շրջանակների հաստատումով, որն էլ սահմանափակում է տնտեսության մենաշնորհայնացումը (մոնոպոլիզացիան), «անմաքուր մրցակցությունն» առհասարակ: Այնինչ, պետությունը սոցիալական շուկայական տնտեսակարգում իրականացնելով կարգավորում, կոչված է առանձին անհատների եւ ամբողջ հասարակության բարօրությունն ուղղորդել ընդհանուր բարօրության հուն:

Այսպիսով, տնտեսական արդար կարգը եւ տարբեր «խմբային շահերի» համաձայնեցումը, դրանց հավասարակշիռ պահպանումը կարող է ապահովել միայն պետությունը, եթե նա ճիշտ է ըմբռնում իր դերն ու խնդիրները: Դա նշանակում է՝

ա) պետությունը պարտավոր է սահմանել խաղի դաշտը, միասնական եւ արդար կանոններ, որոնք թույլ չեն տա արտոնություններ եւ ոչ էլ՝ խտրականություն,

բ) պետության խնդիրն է հետեւել, որպեսզի այդ կանոնները պահպանվեն խաղի բոլոր մասնակիցների կողմից,

գ) պետությունն ինքը չի միջամտում խաղին, նրա գործառույթը անկողմնակալ իրավարարի դերն է (որը սուրում է խաղացողների վարքագիծը դաշտում՝ համաձայն ձեւակված կանոնների),

դ) նրանց համար, ովքեր ի վիճակի չեն մասնակցել մրցակցությանը առարկայական պատճառներով, պետությունը տրամադրում է սոցիալական պաշտպանության անհրաժեշտ նվազագույնը:

Ասվել է, որ ՍՇՏ համակարգում առանձին հետաքրքրություն է դրսեւորվում լուծելու ոչ միայն տնտեսական, այլեւ սոցիալ-քաղաքական հիմնախնդիրներ: Լայն առումով այն ուղղորդված է մարդուն, նրա ազատության ապահովմանը, սոցիալական պաշտպանվածությանը: Համաձայն Էրհարդի, **տվյալ համակարգի արդյունավետությունն ու արդարության գլխավոր չափանիշը ձեռնարկատերերի շահույթների չափերը չեն, այլ այն առավելությունները, որոնք ստանում են սպառողները:** (ընդգծումն իմն է.- Լ. Շ.): Այս հայեցակարգը, այսպիսով, ճանապարհ է բացում դեպի ազատ, տնտեսապես արդյունավետ, ինքնազարգացող կայուն հասարակություն (Տե՛ս Зарницкий В. Е. Людвиг Эрхард. Секреты экономического чуда, М.,1997 էջ 137): Այնինչ, ընդունելով եւ ընդգծելով տնտեսության նկատմամբ քաղաքականության ու պետության առաջնության տեսակետը, ՍՇՏ շրջանակներում գործունեության լայն ասպարեզ է բացվում ենթակայական (սուբյեկտիվ) գործոնի համար, ինչը չափազանց էական է Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի համար: Մասնավորապես, որ պետության միջամտության նշանակալի տնտեսության ոլորտում սահմանափակված է «գործունակ շուկայական տնտեսությունը» օժանդակելու գործառույթով, իսկ միջամտության միջոցները՝ «շուկայականի» շրջանակներով: Այլ կերպ, պետությունը համապատասխան գործընթացների վրա ազդում է միայն դրամավարկային քաղաքականության լծակներով:

Անվիճելի է, որ «սոցիալական շուկայական տնտեսակարգը», որի գոյության ու առաջընթացի պայմաններն են ազատությունը, իրավունքը եւ կարգը, ցուցադրել է իր տեսական հիմքերի կատարյալ ճշմարտությունն ու գործնական կյանքում իրականացվող արդյունավետությունը, ուստի նրան է նրա քաղաքականության կողը (ծանրակշիռը). տվյալ հայեցակարգը (տնտեսակարգը) առավելագույնս միտված է հաստատելու սոցիալական ազատություն, ստեղծելու ներդաշնակ մի հասարակություն, ուղենիշներ, որոնցով ներծծված է հայ մտավորը Ֆրիկից մինչեւ Փոքր Մհեր եւ Միքայել Նալբանդյան: Ժամանակին հայոց ազգային հեղափոխության ստրատեգ Նիկոլ Դումանը պահանջում էր պաշտպանել հայ բանվորության շահերը՝ թույլ չտալով սպանել հայ արդյունաբերությունը, իսկ «դասակարգային» հակամարտությունը պահել «փափուկ սահմանների մեջ»: Նույն տեսակետն էր պաշտպանում հայ ազատական հոսանքը՝ նրա տիպական ներկայացուցիչ Ալ. Մանթաշյանը: Չէ որ տվյալ հայեցակարգը թույլ կտա վերջապես ներդաշնակեցնել հասարակական-տնտեսական կարգը հայ հոգեկերտվածքի հետ, այն ծառայեցնել ժողովրդի բարոյական ու հոգեւոր վերածննդին: Եվ այդ իմաստով «ազգայնացնել» այն:

Մանավանդ, որ տվյալ համակարգը «ներծծված» է քրիստոնեության սոցիալական դավանանքի երկու՝ **անձի եւ փոխարկելիության** հիմնարար սկզբունքներով: Նրանցից առաջինը մեծության ուսադրության կենտրոն է մղում մարդուն՝ նրան վերածելով տնտեսական ու հասարակական գործունեության չափանիշի: Իսկ երկրորդը, ըստ էության, ծառայում է ընդունելի ընդհանուր որոշումների առավելեցման՝ առավելագույն ինքնուրույնություն ու նախաձեռնություն վերապահելով հասարակական կյանքի կազմակերպման ստորին օղակներին, դառնալով յուրօրինակ անցեղ սահման տնտեսական գործունեության պետական կարգավորման եւ սոցիալական հարաբերությունների միջեւ, ապահովելով առավելագույն ինքնուրույնություն եւ ճկունություն առանձին տնտեսական ենթակաների (սուբյեկտ) ու նրանց միավորումների, պետական հաստատությունների կառուցվածքների ու գործառույթների համար:

Համոզված եմ, որ առաջարկվող հայեցակարգը մեկնելով է ինքնակենտրոնությունը վերականգնող ժողովրդի հիմնական զանգվածի եւ ազգային կապիտալի շահերը, ստեղծում է հասարակության տարբեր շերտերի շահերի փոխներթափանցում՝ դառնալով կայուն եւ բարոյապես առողջ ազգային պետության առանցքը: Սակայն պետք է նկատի ունենալ, որ այստեղ տնտեսական հարցադրումներն ու գործնական քաղաքականությունը պետք է հավասարակշիռ լինեն քաղաքացիներին՝ համոզեն ժողովրդավարության մեջ, լինեն հետեւողական, նրանցի վստահությունը տասնամյակներով քաղաքականությունն է: Դրանք պետք է ուղղորդված լինի ոչ միայն երկարաժամկետ վերջնական արդյունքների ձեռքբերմանը, այլեւ, ինչպես պահանջում էր Էրհարդը, բնակչության ժամանակակից անկախիլների տեսակետից լինեն հանրային ցուցադրական արդյունավետ տրամադրություններով:

Հ. Գ.- Ռուսաստանցի ճանաչված հետազոտող Վ. Ս. Գալինը նկատում է. շուկայական տնտեսության ամերիկյան մոդելը քիչ հարմար է օրգանական սոցիոմշակութային ավանդույթներ ունեցող երկրների համար, քան արեւմտաեվրոպական երկրներինը, որոնց համար ուժեղ են համայնքային, համախմբվածության (համերաշխության) եւ պատերնալիստական արժեքները, սոցիալական ու տնտեսական ռազմավարության մեջ՝ որոշիչ է պետության դերը: Ըստ էության, զարգացման նոր մոդելն իրականանում է ուժ Արեւելյան Ասիայի երկրներում, որտեղ պետական միջամտությունը այնքան մեծ է, որ որոշ հետազոտողներ խոսում են «կառավարվող» շուկայի մասին:

** «Սոցիալական շուկայական տնտեսություն» («Sozialemarktwirtschaft») հասկացությունը գիտական շրջանառության մեջ դրել է Լյուդվիգ Էրհարդի համախոհ, քաղաքականության պրոֆեսոր Ալֆրեդ Մյուլլեր-Արմակը 1947 թվականին:* ■

Վերականգնվող էներգետիկա

ՍԱՄՎԵԼ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ
էլեկտրատեխնիկայի ՀՊՃՀ
տեխնիկական գիտությունների թեկնածու

ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱ

Կա էներգիայի հզոր աղբյուր՝ արեւ, այն պետք է օգտագործել:

Վերջին 10 տարիների ընթացքում աշխարհում արեւային էներգիայի օգտագործման ձեւերի եւ տեխնոլոգիաների հարցերի շուրջ վերափոխասավորման լուրջ խմորումներ են տեղի ունենում: Խնդիրը մեկն է, արեւային էներգիայի օգտագործման կիրառվող եղանակները չեն գոհացնում մարդկությանը: Ժամանակը թելադրում է անցում կատարել գիտական եւ տեխնոլոգիական համաձայն, որակապես նոր լուծումների: Նոր հայեցակարգերի մշակման համար ԱՄՆ-ում եւ Եվրոպայում կատարվում են լուրջ ուսումնասիրություններ, ծախսվում են հսկայական ֆինանսական միջոցներ:

Արեւի էներգիայի օգտագործման ամենատարածված ձեւերը երկուսն են.

- ֆոտովոլտային ձեւափոխումներ, որոնց արդյունքում ստանում են էլեկտրական էներգիա,

- արեւի էներգիայի անմիջական կլանման հետեւանքով ջերմային էներգիայի ստացում:

Առաջին դեպքում, էներգիայի ձեւափոխման արդյունավետության բարձրացման անհրաժեշտությունից ելնելով՝ հետազոտական ոլորտում աշխատանքները կշարունակվեն, եւ արեւի էներգիայի օգտագործման այս ձեւի զարգացման հեռանկարները մեծ են՝ ի հաշիվ տեխնոլոգիական որակական անցումների:

Երկրորդ դեպքում (ջրատաքացուցիչներ) խնդրի զարգացումը պայմանավորված է միայն գործող սարքերի մոդեռնացումով եւ նոր նյութերի փնտրտուքով, որոնք կփոխարինեն ոչնչին (որպես ջերմային էներգիայի կլանիչ նյութ):

Արեւի էներգիայի օգտագործման վերը նշված երկու եղանակներում էլ գործ ունենք արեւային էներգիայի նոմինալ հզորությունների հետ՝ այսինքն 1 մ² մակերեսի էներգիան համապատասխան է աշխարհագրական տվյալ տեղանքում արեւի էներգիայի նոմինալ-բնական հզորությանը:

Արեւային էներգիայի օգտագործման նոր մշակումներում, գիտական եւ ինժեներական միտքը փորձ է կատարել անցնել արեւի էներգիայի նոմինալ արժեքները շատ անգամ գերազանցող տիրույթ, օգտագործելով արեւային ճառագայթների խտացման՝ ֆոկուսացման տարատեսակ եղանակներ: Այս դեպքում 1 մ² մակերեսին ընկնող էներգիան կարող է տասնապատիկ եւ ավելի անգամ գերազանցել նոմինալ՝ բնական հզորությունները:

Այս ճյուղը վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում հայեցակարգային փոփոխություն է, իսկ առաջադրվող բազմաթիվ խնդիրների լուծումը անտրամաբան կերի նորանոր հայտնությունների: Նոր սկզբունքով աշխատող փորձարարական սարքեր, ինչպես, նախագծվում են, իսկ ԱՄՆ-ում գործում է նաեւ էլեկտրական էներգիա ստանալուն ուղղված պայմաններ: Երկար ժամանակ է, որ արեւելյան գիտնականները ջերմացնում են անում նոր սկզբունքով էլեկտրական էներգիա ստանալու խնդրին, սակայն միայն վերջին շրջանում է, որ ծանոթության կենտրոնը տեղափոխվել է այս սկզբունքով ուղղված ջերմային էներգիայի օգտագործման աշխատանքներին:

Եվ դա առնչում է շուրջ տասը տարի թանկարժեք հետազոտություններից հետո:

Նոր հայեցակարգի ջատագովը Հայաստանում, եւ ինչու չէ, աշխարհում պետք է համարել Պարիս Հերունուն, որը ծավալուն զննահատեց խտացված արեւային էներգիայի բանված հնարավորությունները: Սակայն նրա աշխատանքները բավարար շարունակական չստացվեցին, քանի որ գերբարձր հզորությունների տիրույթի ընտրությունը եւ առաջարկվող միանգամից բարդ գիտատեխնիկական խնդիրների լուծման անհրաժեշտությունը չեն ապահովում՝ թույլատրելի ռիսկայնություն՝ ֆինանսական ծախսերի տեսանկյունից: Այլ է իրավիճակը նրա ուղղությունը շարունակող պրոֆեսոր Վահան Համազասպյանի պարագայում, որն իր աշխատանքներն իրագործում է փոքր եւ միջին հզորությունների տիրույթում: Վ. Համազասպյանը շուրջ 10 տարում ստեղծել է արեւային էներգիայի խտացման եւ արեւին հետեւող տեխնիկապես հագեցած ամբողջ համակարգեր, որոնցում ձեւավորված ֆունկցիոնալ եւ տեխնոլոգիական լուծումները հնարավոր կդարձնեն հայ կատարել կիրառական նշանակության արեւային սարքերի արտադրության կազմակերպման ուղղությամբ: Մյուս կողմից՝ այս համակարգերի վրա հնարավոր է իրագործել ցանկացած գիտական ուսումնասիրություն: Տեխնոլոգիական լուծումներին համահունչ կպարձրանան նաեւ նախագծվող սարքերի էներգատարողունակությունը:

Ես անմիջական կապ ունեմ Վ. Համազասպյանի կողմից կատարվող աշխատանքներին: Մենք համագործակցում ենք շատ կոնկրետ խնդիրների շուրջ: Իմ կողմից իրականացվող աշխատանքներն ուղղված են բարձր ջերմաստիճանային ինտերվալներում արեւի էներգիայի կլանիչների ստեղծմանը: Առաջադրված խնդրի ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ հարցի լուծումը անտրամաբանորեն տեղափոխվում է նանոտեխնոլոգիաների ոլորտ եւ այս հարցի շուրջ պետք է աշխատեն տարբեր մասնագիտության գիտական խմբեր: Իսկ Վ. Համազասպյանի հելիոհամակարգերի նմուշների փաստացի առկայությունը լավ նախապայման է համագործակցության շրջանակների ընդլայնման ուղղությամբ: Փաստացի՝ Հայաստանում ձեւավորվում են հելիոտեխնիկայի ոլորտում սարքաշինության հիմքերը, իսկ այդպիսի խնդիր լուծել հնարավոր չէ մեկ մարդու կողմից: Այստեղ խաչաձեւվում են գիտական եւ ինժեներական տարբեր ուղղություններ՝ ծոցից մեքենաշինություն, ֆիզիկա, էլեկտրոնիկա, նյութաբանություն, քիմիա, ճառագայթաֆիզիկա եւ այլն: Մենք գործ ունենք բազմաթիվ տեխնիկական եւ տեխնոլոգիական խնդիրների լուծման անհրաժեշտության հետ, որը պետք է ապահովի արեւային ճառագայթների կառավարելի խտացում՝ ֆոկուսացում, արեւի ջերմային էներգիայի կլանում եւ կլանված էներգիայի օգտագործում (կամ փոխակերպում):

Այս ճյուղում ցանկացած կիրառական սարքի մշակում կապված է յուրահատուկ տեխնիկական եւ տեխնոլոգիական լուծումների հետ: Եթե ուզում ես բարձր ճնշման գոլորշիներ ստանալ՝ ապա պետք է ապահովես գերտաք ջրային հոսքերի ստացում, եթե բարձր ջերմաստիճանների տիրույթում պետք է ապահովել H_2-ի ստացման պրոցես՝ կպահանջվեն տեխնիկական այլ լուծումներ եւ այլն: Բոլոր դեպքերում հարցադրումը նույնն է, կա խտացված էներգիա, այն պետք է արդյունավետ օգտագործել եւ փոխակերպել: Ընդհանուր այս ուղղությամբ աշխարհում կատարվող հսկայական ներդրումներին՝ ինժեներական միտքը դեռ բարդ խմորումների մեջ է: Ես համոզված եմ, որ մենք միեւնույն մակարդակի վրա ենք, եթե ուզում ես այս ոլորտում առաջատարների մեջ լինել, պետք է պարզագույն լուծումները յուրացնելով՝ անցնել բարդ որոնումների:

Նախ անհրաժեշտ է, որ կառավարությունը համապատասխան կառույցների միջոցով (տնտեսական զարգացման նախարարություն, ակադեմիա եւ այլն) վերլուծի եւ ընդունի արեւային խտացված ճառագայթների հիման վրա սարքաշինության ստեղծումը՝ որպես վերականգնվող էներգիայի ոլորտում գերակա ուղղություն, երկրորդ՝ վերականգնվող էներգիայի աղբյուրների ստեղծման հարցերով զբաղվող եւ ֆինանսական միջոցներին տիրապետող կառույցները ծեգտեղեն զբաղվեն իրենց վրա դրված խնդիրներով: Ես նշել եմ գտնվել վերականգնվող էներգիայի ոլորտում գերակա ուղղությունների որոշման խորհրդակցությունների ականատեսը: Սակայն հիասթափված եմ, քանի որ գերակա ուղղություն համարում են ֆոտովոլտային ուղղությունը այն պարագայում, երբ Հայաստանում կիսահաղորդչային տեխնոլոգիաները խարխլված են: Եթե նախարարվում են հետաքրքրական հետազոտություններ այս բնագավառում, ապա բացակայում են կիրառական բնագավառ դրանց տեղափոխման մեխանիզմները եւ ինստիտուցիոնալ կառույցները: Այդպիսի հետազոտությունների ծակատագիրը կկիսվեն նրանով, որ լավագույն դեպքում դրանք կարող են օգտագործել արտասահմանյան ֆիրմաների եւ հետազոտողների կողմից: Այնինչ՝ Տարածքը պետք է լինի տեխնոլոգիական պրոցեսների մշակումը եւ դրանց վերարտադրության ապահովումը Հայաստանում կոնկրետ ծրագրերի ներքո: Պետք է գործնական նշանակություն եւ կիրառություն ունեցող աշխատանքները տարանջատել վերլուծություն (բնույթը անալիզից վերլուծության մակարդակի) պատկանող աշխատանքներից: Հետազոտությունների արդյունքները արդյունավետ կօգտագործվեն, եթե խորապես գնահատված են կիրառական ուղղվածության աստիճանը եւ արդյունքների տեխնոլոգիական վերարտադրության հնարավորությունները: Տեխնիկական, տեխնոլոգիական եւ ֆինանսական միջոցների առկայությունը մեր գիտական միտքը դարձնում է կայացածված, իսկ գիտական արդյունքը՝ ոչ արդյունավետ:

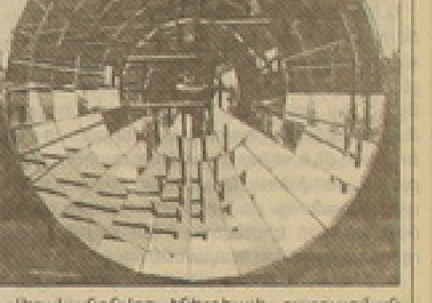

Վերականգնվող էներգիայի զարգացման հիմնադրամի զննույցից չի երեւում, որ այն առաջին հերթին շահագրգռված է Հայաստանի համար վերականգնվող էներգետիկայի ռազմավարական ուղղությունների ձեւավորմամբ եւ գործում է բացառապես ոչ ռիսկային գոտում, բիզնեսի օրենքներին համահունչ, գլխացավանքից հեռու:

Տրամադրվող ֆինանսական միջոցները միգուցե ծախսվում են լավ նպատակների համար, սակայն վերականգնվող էներգետիկայի զարգացման հետ կապ չունեն:

Այսօր խտացված արեւային ճառագայթների էներգիայի օգտագործման խնդիրներով զբաղվող գիտնականների, ինժեներների, արդյունաբերողների համագործակցությունը ի վիճակի է այս ոլորտում մշակել շատ կոնկրետ խնդիրների ծրագրեր եւ իրագործել դրանց լուծումները: Արդյունքում Հայաստանը կդառնա ներդրումների համար գրավիչ, այս հայեցակարգին համապատասխան սարքաշինությունը զարգացում կապրի եւ, համոզված եմ, կստեղծի հայաստանյան նոր բրենդ՝ հելիոսարքաշինություն:

Այս ոլորտում ներդրումային դաշտը գնահատվում է տասնյակ եւ հարյուրավոր միլիոն դոլարների մեծությամբ: Օրինակ՝ այն գիտական խումբը, որը ես ղեկավարում եմ, որպեսզի կարողանա նպատակային աշխատանքներ կատարել, մինչեւ կոնկրետ խնդրի վերաբերյալ արտադրության ձեւավորումը անհրաժեշտություն ունի հնգամյա նպատակային ներդրումային ծրագրի՝ տարեկան 1 միլիոն դոլարի ծախսային բյուջեով:

Իսկ եթե այդ գումարները չկան, ապա մենք պատրաստվում ենք մեր մշակումները շարունակել պատենտավորման ենթակա փորձանմուշների ստեղծման վրա, որոնց ցուցադրումով կգտնենք ներդրողներ, որոնք կներդնեն 5-10 մլն դոլար եւ կստանան 1 մլրդ դոլար շահույթ:

Վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում, գերակա ուղղությունների որոշման հարցը ենթադրում է պրոֆեսիոնալ եւ բազմակողմանի քննարկումներ թե՛ կառավարության, եւ թե՛ գիտությունների ակադեմիայի շրջանակներում: Ամենաանողոքը ժամանակն է, որը մեզ հայերիս պարագայում կբերի հաջողություն, եւ կոչված դանդաղկոտության ու թուլության դեմ պայքարով:

Ես հավատում եմ մեր առաջընթացին եւ գիտական մտքին: ■

Մեծ հետաքրքրությամբ ընթերցեցի «Ազգ» օրաթերթի հուլիսի 12-ի համարում տպագրված «Համազասպյանի անհատական հելիոհամակարգերը» հոդվածը, որը նվիրված է մեր հանրապետությունում էներգիայի այլընտրանքային աղբյուրների, մասնավորապես՝ արեւի էներգիայի օգտագործման հնարավորությունների մասին:

Ինչ է սպասում մարդկությանը՝ էներգետիկ հաց, թե՞ էներգիայի առատություն: Այդ հարցը, որի մասին դեռեւս կես դար առաջ ոչ ոք չէր մտածում, մեր օրերում ծառացել է թերեւս

Արձագանքում են Վահան Համազասպյանի հելիոհամակարգերի մասին «Ազգի» հրապարակմանը

համընդհանուր հետաքրքրություն: Լրագրերի ու հանդեսների էջերից չեն իջնում էներգետիկ ճգնաժամի մասին հոդվածները: Նավթի պաշարով ծաղում են պատերազմներ ու փոխվում կառավարություններ: Սակայն դեռ սեռնայնք են համարում էներգետիկ նոր սարքավորումների գործարկման կամ նրանց հայտնագործությունների մասին հաղորդումները, որոնց օգնությամբ կարելի է «էներգիա ստեղծել» նոր ձեւով:

Ղեկավարապես, ժամանակակից էներգետիկայում ամենատարածված վառելանյութերի՝ նավթի, գազի ու ածուխի պաշարները անվերջանալի եւ անսահման չեն: Միջինասովոր մասնագետներ են պնդում, որ բնության մեջ ստեղծվեն այդ պաշարները: Մինչդեռ դրանք սպառվում են շատ ավելի արագ:

Ահա թե ինչու արեւի էներգիայի, որպես էներգիայի անսպառ եւ անվնաս, էկոլոգիապես մաքուր աղբյուրի օգտագործումը ժամանակի ընթացքում դառնում է ավելի ու ավելի հրատապ:

Այս իմաստով հանրապետության գոտիական համայնքների հելիոէներգետիկայի վերաբերյալ Համազասպյանի ծրագիրը համարում եմ հետաքրքրական եւ ուշադրության արժանի:

Սակայն, նույնիսկ ամենահրատապ սարքային ծրագրերը հնարավոր չէ կյանքի կոչել՝ առանց լուրջ ֆինանսական ներդրումների, առանց համապատասխան ուշադրության: Կարծում եմ, որ թերթը նույնպես պետք է համապատասխան հետեւողականությամբ դրսեւորի իր կողմից բարձրացվող խնդիրները մինչեւ վերջ հասցնելու ուղղությամբ:

«Հարստություն եւ հուզում են միայն մարդկանց գործերը», գրել է Անտուան դը Սենտ-Էքզյուպերին: Եվ մարդկանց գործերը, նրանց հզոր մտքի ու հմուտ ձեռքերի ստեղծագործությունները միշտ կլինեն այն բանալի գրավականը, որ երբեք կանգ չի առնի առաջադիմությունը, էներգիայի անբավարարությունը երբեք արգելք չի դառնա մարդկային հասարակության զարգացման ճանապարհին:

ԷԴԻԿ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ,
ԵՊՃՀ դոցենտ,
Կառավարման տեխնիկական մանկավարժական ինստիտուտ

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Հայաստան-սփյուռք

Ճշմարտության մենաշնորհը...

Մ.Խ.

Դժբախտաբար մեր տնտեսությունը շատ կապված է ոչ Կովկասին, նախկին խորհրդային միության ոչ սիստեմին, որ սակայն փոխարինման շրջանի մեջ է. զգացվում է կարող կապիտալիզմի բոլորովին ժխտական արդյունքությունը: Կապիտալիզմը լավ կողմեր ունի, եթե կիրառվածը մեծ ըլլա, անոր ծառայ կարողանա կիրառողին՝ կապիտալիզմը վատ սիստեմ չէ, բայց երբ փոքր ըլլա, եւ օլիգարխներ...

Մ.Խ.- Այսինքն՝ Հայաստանը փոքր տնտեսությունների երկիր է, դա ինքնին մարզ է, բայց նաեւ տարածաշրջանային եւ միջազգային շահերը չեն ուզում մեզ թույլ տալ, որ մի փոքր հզորանանք, սա որոշ առումով պատասխանող մի- ձակ է՝ անգամ կոռուպցիայի վերացումը մեր երկրում մեծ պետությունների շահերից չի բխում, որովհետեւ կօգնի մեր տնտեսության առողջացմանը. մի խոսքով աշխարհի հզորների շահերի կիզակետում ենք եւ խելքներս պետք է գլուխներս հավաքենք:

Ե.Ա.- Այո, 15 օր է այստեղ եմ եւ բոլոր տվյալները տող-տողի դնելով (ընդդիմությունն ինչ կուզե, պետությունն ինչ կըսե, ժողովուրդն ինչ կուզե), որեւէ մեկին լսելով չեմ տեսած դժբախտաբար: Այս մեր հասկացողության հետ կապ չունի, իրականություններ են, որոնք մեր երկրի ժխտական ընթացքի մեջ դրած են, եւ այդ ժխտական ընթացքը եթե որ ծառերը կերակրեն՝ քաղաքական բեւեռացում կստանան, նաեւ էլ կոստյային:

Մ.Խ. - Մեր կյանքը բարելավելու նման հնարավորությունը գոնե մեզ օգտագործելու իրավունք չունենք, բայց դե երբ հիմնական հարցերը չենք կարողանում լուծել, մեզ էլ այդ նման հնարավորությունը կարող է անտարբեր ուղղորդել: Մեր ժողովուրդը հասու չէ այնքան, որ այս իրողությունները խորքով պատկերացնի, ուղղակի «ազգային ռազմավարությամբ են զբաղվում»՝ առանց դրա կանոններին տեղյակ լինելու: Բայց այն իրողությունը, որ ամեն հայ դրսում կարողանում է կայանալ, դա էլ վկայություն է, որ մի ինչ ավելի նպաստավոր տեղում մեր ընդունակությունները լիովին կդրսեւորվեին:

Ե.Ա.- Մեր երկիրը ծնող թիվ մեկ ազդակը շրջափակումն է: Թուրքիան եւ Ադրբեջանը մեր թշնամիներն են, Վրաստանը բարեկամ-թշնամի է, եւ միայն Իրանը կա իր շահերով, որ Ամերիկայի թշնամին է: Ամերիկան էլ մեզի ձեռք մեկնած է, մենք էլ Իրանի բարեկամն ենք: Եթե մեր շրջափակումը կարենանք մի փոքր մեղմել եւ այդ ձեւով տնտեսությանը օգնել...Գումարած՝ ընտրություններին եւս բոլոր միջազգային գները բարձրացան, բայց եկուր դու այս ժողովուրդին բացատրե, որ առանց արձագանքի են միջազգային սղաճին. սոված մարդը չի հասկնար, այլ կմտածե, որ այս մարդիկ իշխանության եկան՝ բենզինը թանկցավ, հացը թանկցավ...

Մ.Խ.- Սկսած բարձրաձայնում ենք այն, ինչ երբեմն մենք մեզ չենք ուզում խոստովանել. Հայաստանում քաղաքական բոլոր ուժերը համընկնում են տարածաշրջանային շահերի հերթական բախման հետ, եւ մենք այդ ամեն ուժերի առանձնում պետք է կարողանանք գոյատեւել, մեր քաղաքականներն էլ, համաձայնելով կամ չհամաձայնելով, կամ էլ չհամաձայնելու ձեւով՝ այս կամ այն չափով գործիք են դառնում իրավիճակի ստորների այս կամ այն գործալ շահի համատեքստում:

Ե.Ա.- Ընդդիմությունը պետք է հասկնա, եւ կարծես հասկանում է, եւ ես այդ տեսա Տեր-Պետրոսյանի հայտարարած ելույթներով, որ թեեւ օրինակ «Հայաստանյան ծառահատումներ»- Ամերիկան դարերն՝ ժողովուրդի վրա պետք է ազդի, Եվրոպական խորհրդարանում մեր ձայնը դադրեցնել՝ ժողովուրդի վրա պետք է ազդի, եւ անոր վրա հետեւած ըլլալ, կոչ ըլլալ, որ այդ բաները չպատահին: Սխալը՝ որեւէ դրսի միջամտություն, ընդդիմության համար կարծես լավ էր, որ կառավարությունը շտապով պատժվի, բայց եթե կառավարությունը պատժվի, տուժողն ալ ժողովուրդը պիտի ըլլա: Ես չեմ ըսեր, թե ընդդիմությունը պետք է մոռնա այն բոլոր բաները, որ պատահեցան մարտի 1-ին, սեղանին վրայ այդ բոլոր բաները պետք է հետաքննվեն, անմեղները պետք է ազատ արձակվին, բայց պետք է նաեւ ներքին ճակատի վրա համախմբվածություն ցույց տալ: Նախագահը նախաձեռնած է Թուրքիո հետ հարաբերությունների բարելավման, այդ եվրոպական միության եւ Ամերիկայի պահանջն է, սակայն մեր լինելիության, մեր կյանքի հետ կապ ունեցող երկիրներ են, եւ եթե Թուրքիո հետ հարաբերությունները բարելավել կամ Ադրբեջանի հետ լեզու մը գտնելու որեւէ հնարավորություններ կան, ընդդիմությունը... ժողովուրդը պետք է միավորված ըլլա, որովհետեւ, վերջիվերջո, փրկությունը անոր մեջ է, եթե մենք այս պատմական օրհասը հաղթահարենք, եւ մեր տնտեսությունն սկսի ավելի աճիլ, ապահովությունը, բարեկեցությունը, դեմոկրատիան բոլորը անոր կախված են:

Մ.Խ.- Բայց փորձը ցույց է տալիս, որ մեր՝ եւ իշխանությունը, եւ մասամբ ընդդիմությունը գոնե առայժմ այնպես չի երեւում, որ չեն օգտվում դրսի ուժերից եւ Թուրքիո հետ հարաբերությունների մասին ուզած խոսակցություն որպես քաղաքական մահակ չեն գործածում մյուսի դեմ. օրինակ, անցյալում երբ Տեր-Պետրոսյանը Թուրքիո հետ հարաբերությունների մասին խոսեց, շատ առաջ մյուս քաղաքական ուժերը հակադարձեցին, որ դա դավաճանություն է, հիմա նույն մանրադիտակով Տեր-Պետրոսյանն է վերադարձնում Սերժ Սարգսյանին: Այսինքն՝ պետության շահի գիտակցել-չգիտակցելը մեզ մոտ համար երկրորդական է, կարեւոր է դա օգտագործել իշխանության գալու համար: Հայաստանում քաղաքական որեւէ ուժ հանուն պետության հետ չի կանգնում շահարկման հնարավորություններից:

Ե.Ա.- Այո, Աբդուլլահ Գյուլին՝ ֆուտբոլը դիտելու հրավերը Ամերիկայի եւ Չինաստանի հարաբերություններն այնպես սկսան, ինչ՞, սեղանի թենիս խաղալու հրավերից, սկզբում Քիսինջերը գնաց, հետո՝ Նիքսոնը, եւ համաշխարհային ուժերի ողջ հավասարակշռությունը տարբեր ընթացք ստացավ, եւ հավանաբար էլ՝ շատ դժվար պայմաններին բերին, որ Սովետական միության փլուզումն էր, հավանաբար այդ ճանապարհով սկսավ: Այդ գործալ գետնի վրա տեղաշարժեր կըլլան, եթե մենք կարենանք մեր չափերով այնտեղից տեղաշարժեր ստեղծել:

Նախագահի ասած Թուրքիո հետ համաձայնողով կազմելը կուզեի առանձնացնել. ժամանակին Ռաֆայել Իշխանյանն ասում էր՝ Ռուսաստանը թողնենք, Թուրքիո հով երթանք, այդ օրերին Ղարաբաղի 1/3-ը կորսնցուցինք, մինչեւ խելքի եկանք, եւ ռուսներն էլ զգացին՝ մենք մեր դասը առած ենք, եւ կրցան վերագրավել այն հողերը, որ Ղարաբաղի մեջ կորսնցուցած էինք: Անիկա չափազանցություն էր. մենք չէինք կրնար այդքան տարիներով, դարերով մեզի քաղաքական թիկունք եղած ուժ մը անքաղաքագիտությամբ լքել եւ դառնալ թուրքերուն, որոնց մենք դիմած էինք 1921 թվականին, փետրվարյան ապստամբության օրերուն, պատոն Վրացյանը դիմեց Թուրքիո իշխանությանը, թե մենք տապալենք բոլշեւիկները, օգնեք: Մենք 20 հազար երիտասարդներու կորուստ ունեցանք, եւ մեր երկիրը աղետի մեջ խեղդվեցավ՝ Թուրքիան մասը չաւարտեց, որովհետեւ իրենց փափագն է, որ Հայաստանն ավելի կործանվի: Երբեք պետք չէ խաբկանք ունենալ: Թուրք պետությունը, Թուրքիան, խորապես իրենց պատմական էության մեջ կուզեն Հայաստանի բնաջնջումը, բայց քաղաքական պայմաններով չեն կրնար անիկա ընել: Օրինակ՝ Կիպրոսի վրա հարձակեցան, բայց 1974-են ի վեր Կիպրոսի խնդիրը տակավին իրենց համար անլույծ մնացած է:

Մ.Խ.- Իմ կարծիքով այս պահին դա ճիշտ է, որ հարկավոր է Հայաստանին միջազգային նպատակահարմարության տեսանկյունից. Թուրքիան, միեւնույն է, մերժելու է:

Ե.Ա.- Դա կոնտեքստի մեջ պետք է դնել: Նախ առաջարկն այն է, որ կազմվի միջպետական հանձնաժողով, ոչ այն, որ Աբդուլլահ Գյուլն ըսած է, թե պատմաբաններն իրարու հետ գան, ստուգեն՝ եղեռն եղած է, թե ոչ: Հիմա երկու զուգահեռ գծի վրա են այդ բաները գնում. Գյուլը կըսե՝ պատմաբաններու հանձնախումբ կազմենք, եւ կուզեն, որ իրենց վճարած պատմաբանները ըլլան: Նախ պատմաբաններն իրենց վճիռը տված են, երկրորդ՝ երբ որ թուրք-հայկական հանձնաժողովի այդ առեւտուրը եղավ, որուն դեմ էին շատ մարդիկ, ես ալ, վերապահություններ ունեինք, եւ հետո անգամ գրած եմ, բայց շատ հետաքրքիր բան պատահեցավ. թուրքերու եւ հայերու մասնակցությամբ «Արդարադատության միջազգային միջնորդական ատյանը» վճռեց, որ այն, ինչ կատարված է՝ ցեղասպանություն է, թուրքերն անկե ավելի ինչ կուզեն՝ միայն սուտ խնդիր կը ստեղծեն... Բայց թուրքերն իրենց քաղաքականության համար պետք է ըսեն: Բուն իշխանության կողմե շատ պատեհապաշտ բան է, որովհետեւ ներքին մեր (սփյուռք-Մ.Խ.) զանգվածը լսեցին, կըսեն՝ թուրքերն ինչ ավելի առաջարկ կընեն, նախաձեռնությունները, աղ բաներ խոսակցությամբ կըլլան: Թուրքերը սուտ խնդիր կընեն, Բուշն ալ, եւ Ամերիկայի հաջորդ իշխանությունն ալ սուտ խնդիր պիտի ընեն... որեւէ մեկը փոքր ժողովուրդի շահերուն հետ չի հաշվակցեր իր շահերը: Ուրեմն՝ Նախագահ Սարգսյանի առաջարկը կոնտեքստին մեջ դնելով՝ այն չէ, ինչ որ Թուրքիո նախագահը կառաջարկե, այլ՝ միջպետական հանձնաժողով մը, որուն մեջ քննենք բոլոր առկախ հարցերը: Իսկ երկրորդ հանգրվանն՝ այդ հանձնաժողովը կգումարվի այն ատեն, երբ մեր դիվանագիտական հարաբերությունները կհաստատվին եւ սահմանները կբացվին: Թուրքիան ալ կըսե, որ պետք է անպայման Ղարաբաղը Ադրբեջանին հանձնել եւ մեր վիզը Ադրբեջանի դանակին տալ՝ այն ատեն մենք սահմանները կբանանք: Ուրեմն՝ Թուրքիան սուտ խենթ կը ձեւանա, քաղաքական խաղ մըն է այս կռվանը, որ իրարու դեմ-դիմաց գանք, այն ատեն բոլոր հարցերը պետք է քննենք եւ լուծենք, եւ ոչ միայն ցեղասպանության, եւ այդոր մեջը վատ բան չկա, որ բոլոր հարցերու վերաբերյալ Թուրքիո հետ նստենք: Այնպես որ շատ դրական է նախագահին այդ առաջարկը քաղաքական շահավետության տեսակետով:

Մ.Խ.- Կարծես ընդհանուր մի եզրակացության եկանք՝ սփյուռքն ու հայրենիքը իրար վատ գիտեն: Սփյուռքի դերն էլ գուցե վերանայելու խնդիր կա, այնտեղ էլ նոր շեշտադրումներ ուղղորդելու կարիք կա՝ էլի ներսից, թե ոնց անենք, որ ճիշտ օգտագործվի սփյուռքի ներուժը, խնդիրները ճիշտ դրվեն, որ այն չդիտվի միայն որպես իշխանության համար փող «կթելու» միջոց: Ինձ շատ է ներդաշնում այն փաստը, որ ասացիք, թե իշխանության մոտեցումները տարածող մարդիկ չկան սփյուռքում:

Ե.Ա. - Հ1-ը կրկնեմ, երանի կարենայի մյուսներուն էլ ըսել: Բացի լուսավորությունը (որ հաճախ չի բավարարեր սփյուռքի հետաքրքրությունը եւ շատ միակողմանի է), ուրիշ բաներ կան, որ հետաքրքրում են. կեսգիշերին՝ ժամը երկուքին-երեքին Հ1-ով պատմաբաններ կխոսին, սքանչելի կերպով վերլուծումներ կընեն այնպիսի խոր հայրենասիրությամբ, բայց տարբեր լեզուներով պետք է ըլլա կամ օրվա մեջ՝ գոնե Ամերիկայի համար, շատ հետաքրքրությամբ կդիտվեն: Հետո՝ մեր Առաջին հանրապետության պետական այրերի մասին կպատմեն՝ մարդոց մեջ հայրենասիրություն արթնցնող բաներ են արդեն: Երիտասարդությունը, ցավոք, հայախոս չէ եւ չի նայում: Սամոնյան գաս՝ Լոս Անջելեսի մեջ շատ կազմակերպություններու, անհատներու հեռուստացույցի ծրագիրներ կան, եւ սրանք ալ սնվում են այստեղի ընդդիմադիրներեն, լուրեր կառնեն, իսկ Դաշնակցությունը շատ հետաքրքրական դիրք մը ունի, այստեղի կերակրասեղանի ծայրին նստած՝ իրենք լավ օգտվում են, միեւ չեզոք դիրք մը ունին, իբրեւ թե ընդդիմադիր են եւ կհանդուրժեն այնքան, որ իրենց կերակրասեղանը չկորսնցնեն:

Մ.Խ.- Իսկ մեր մյուս կուսակցություններու մասին բավարար պատկերացում ունե՞ք այդտեղ:

Ե.Ա.- Ես ունեմ, բայց ժողովուրդը չգիտե: Ինչու, գիտեք, այդ «Ռամկավարի» մարդիկը, որոնց քաղաքական կարծիքային հետեւած են, Հայաստանի հանրապետության հռչակումեն գոնե երեք կամ չորս հանգրվաններեն անցած են, տարբեր խմբավորումներու մեջ եղած են, տարբեր կուսակցություններու պատկանած են՝ ալ ես հեռու կորսնցուցած եմ՝ ինչ էր-ով էր: Օրինակ՝ Ռաֆֆի Պետրոսյանն այսօր Հանրապետականի՞ մեջ է, ռամկավար էր ժամանակին եւ անոնց ծառայական ղեկավար դիրքին վրա գտնվող, ըսավ՝ երեխուս համար կուսակցությունս փոխեցի:

Մ.Խ.- Դուք որպես կուսակցական կյանքին քաջատեղյակ մարդ եք այդպես խոսում, իսկ միջին սփյուռքահայը ինչ աստիճանի տեղեկացվածություն ունի:

Ե.Ա. - Միջին սփյուռքահայը այստեղի կուսակցությունների մեծ մասի անունը չգիտե, որովհետեւ ամեն ամիս կփոխեն անունները:

Սփյուռքի մեջ կան մարդիկ, որոնք անտարբեր են, այդ է վտանգը: Մարդիկ կան՝ գիտնական են, քաղաքական գործիչներ են միջազգային մակարդակով, բայց եւ Հայաստանի համար կորսված են: Օրինակ՝ Էդվարդ Ջերեջյանը, արտաքին գործոց փոխնախարար էր, դեսպան էր Սուրիո, Սուրիո մեջ, եւ այսօր «Բեյքր» ինստիտուտի տնօրենն է, բայց անհրաժեշտ շահերեն կողմնակից չի եղեր, որ Հայաստանին օգտակար ըլլա: Պատրիկ Դեւեջյանը Ֆրանսիայի մեջ պահպանողական կուսակցության մեծն է, չնայած սա մի փոքր ավելի ոգեւորված է հայկականությամբ, բայց նույնն է... Այս թվարկումները շատ են, եւ մեր պետության խնդիրն է դրսի ուժերը ճիշտ գործածելու ձեւը գտնել:

Մ.Խ.- Իսկ նոր ստեղծվելիք սփյուռքի նախարարությունը կարո՞ղ է այդ խնդիրները լուծել:

Ե.Ա.- Ես միշտ կողմնակից եղած եմ, որ սփյուռքի նախարարություն ստեղծվի, բայց սփյուռքի նախարարությունը շատ հստակ ծանրաշով պետք է լինի. այստեղ իմ ստացած արձագանքներու համաձայն արտաքին գործոց նախարարությունը, մշակույթի կամ այլ նախարարություններ արդեն Սփյուռքի հետ տարբեր գծերով աշխատանքի մեջ են, ավելի տրամաբանական պիտի ըլլար, որ կոմիտե մը ըլլար ու այդ նախարարություններու գործունեությունը ներդաշնակեր: Բայց անձամբ ես կողմնակից եմ, որ սփյուռքի նախարարություն ըլլա, շատ ավելի հեռանկարային է. օրինակ Լիբանանը, Իսրայելն ունին: Լիբանանի բնակչությունը միչեւ Հայաստանի չափ է, ավելի շատ դուրսը մարդ ունին՝ Միջին Ամերիկա, Հարավային Ամերիկա, ամեն երկրին մեջ: Հետո նաեւ կարեւոր է՝ իր ծանրաշին մեջ կա՞ քաղաքական գործունեություն, թե՞ չկա, դա էլ կարեւոր է: Մյուս երկիրներու համար, որոնք ունին սփյուռքի նախարարություն՝ նաեւ իրենք քաղաքական գործոնը ունին, որ իրենց սփյուռքը նախ քաղաքական գործոնի վերածեն. երկրորդ՝ այն, ինչ որ մյուս երկիրները կընեն՝ դժբախտաբար մենք չենք կրցած ընել, չենք էլ կարեր, որ անմիջապես կրնանք ընել՝ հսկա ֆինանսական աղբյուրներ կհայթայթեն իրենց մայր երկրին: Իսկ մենք ինչ կընենք՝ մեր այս թելեթոնը որ կա, ամբողջ աշխարհը՝ Ամերիկան, Եվրոպան, Ղարաբաղը իրար խառնելով՝ 11 կամ 15 մլն դոլար կհավաքենք՝ անոր է, մեկ հոգի սփյուռքի մեջ կարող է այդքանի չեկը գրել, մեկ հոգի: Անոր սփյուռքին, անոր հայ ժողովուրդին, որ այդ հսկա կարողականությամբ՝ 11 մլն կհավաքենք: Անցյալ օր իմացա Ղարաբաղի նախկին պաշտոնյաներեն մեկեն, որ այդ 11 մլնն ալ չի հավաքվիր, մեծ մասը խոստում է:

Մ.Խ.- Գուցե սփյուռքի նախարարությունը կարողանա լցնել նաեւ քարոզչության բացը, ինչը արտաքին գործոց նախարարությունը չի կարողանում անել ի պաշտոնե:

Ե.Ա.-Երկիրը պետք է արդարեւ ներկայացնեն, նույնիսկ՝ ինչ մըն ալ պրոպագանդեն, ինչ-որ դրական կա երկրին մեջ՝ կարենան մամուլով, հեռուստացույցով եւ այլ միջոցներով, նաեւ՝ օտար լեզուներով հասցնել:

Երկու հարցի մասին չխոսեցանք. նախ՝ կուզեմ անդրադառնալ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի հեղինակությունը մանրելով խնդիր առաջ դարձնելու հարցին. առաջինը հետեւանքն է այն անհավատության, որ 70 տարի մարդոց հոգիներու մեջ տեղավորված է, եւ շատ հեշտությամբ, ժամանակավոր տակտիկական առավելություններ ձեռք ձգելու նպատակով, սիմվոլները, խորհուրդները, հեղինակությունները վարկաբեկելու շատ անցանիկ գործն է, որ կկատարվի այս սոված, հակամարտ բեւեռացված վիճակին մեջ: Միայն կուզեմ ըսել, որ երբ այդ սիմվոլները դարերու պատմությամբ են կերտված եւ քաղաքական ժամանակավոր նպատակներով վարկաբեկելու փորձ կըլլան, դա ժողովուրդի առաջային եւ աշխարհայացքի վրա շատ վատ կանդրադառնա, եւ սիմվոլները հետո չեն վերականգնվիր:

Երկրորդը, այս հակամարտության մեջ (նկատի ունի ներքաղաքական իրավիճակը Հայաստանում-Մ. Խ.) երկու կողմերն իրենց հակադիր կողմի մեջ ոչ մեկ արժանիք ունեցող մարդու նկատմամբ հարգանք կցուցաբերեն. օրինակի համար ընդդիմությունը, որ ավազակապետություն հռչակած է կառավարությունը, նկատի չառներ, որ այսօր վարչապետ մը կա՝ Տիգրան Սարգսյան, որ տեխնոկրատ մըն է, եւ այսօր այս երկիրը տնտեսական վերակառուցման պետք ունի, եւ այդպիսի միջազգային հեղինակություն մը կղեկավարե կառավարությունը: Նույնը նաեւ Սեյրան Օհանյանի նկատմամբ՝ պաշտպանության նախարարի, որը համազգային հարգանք կվայելե իբրեւ զինվորական հեղինակություն: Եւ այդպես պետք չէ չորին հետ նաեւ թացն այրել...

Կամ մեր արտաքին գործոց նախարար Էդվարդ Նալբանդյանը, որ մեր շրջանին՝ Կովկասի մեջ, նույնիսկ նախկին Սովետական միության որեւէ հանրապետության մեջ իբրեւ դիվանագետ միշտ մեծ պատիվով ընդունվեր՝ ինչ կըսեն մամուլը:

Եվ երրորդ՝ նախկին ազատամարտիկներու նկատմամբ վերաբերմունքն է: Նախկին ազատամարտիկները երբ իրենց հերոսությունը գործադրած են, իրենց դափնիներով պետք է ժողովրդին հարգանքը վայելեն եւ այդ դափնիներով պահպանեն իրենց կյանքը, բայց այնպես կասկածելի, որ նախկին ազատամարտիկները խաղաղության շրջանին իրենց զենքերով վեր հանված են: Երվանդ Օտյանի «Հեղափոխության մակաբույծներ» գիրքը ճշմարիտ նկարագրած է այդ երեւույթը:

Պետքարտուղարությունը մեղավոր է Յովանովիչի թեկնածության հաստատումը ձգձգելու գործում

Այս կարծիքին է «Կալիֆոռնիա կուրիեր» թերթի հրատարակիչ եւ խմբագիր Հարութ Սասունյանը, որի հուլիսի 24-ի հոդվածից թարգմանաբար քաղում ենք հետեւյալը:

Հայաստանում Մ. Նահանգների նորանշանակ դեսպանի թեկնածու Մարի Յովանովիչի հաստատումը անհարկի հետաձգվում է գործադիր մարմինների անճարակության հետեւանքով: Հակառակ բազմիցս կատարված առաջարկներին, պետքարտուղարությունը համառորեն մերժում է հանդիպել ամերիկահայ կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ՝ քննարկելու Ջոն Էվանսին փոխարինողի համար թեկնածուի հարցը:

Այն փաստը, որ Մ. Նահանգները Հայաստանում դեսպան չունի արդեն ավելի քան երկու տարի, խոսում է պետքարտուղարության մեղավորության մասին: Ջոն Էվանսին անարդարացիորեն հետ կանչելուց եւ ապա Ռիչարդ Հոգլանդի անհաջող թեկնածությունը առաջ քաշելուց հետո Նախագահ Բուշը իր պաշտոնավարության նախավերջին ամիսներին սպասեց նշանակելու համար մի նոր թեկնածու:

Մարի Յովանովիչը հայտնվել է հիմար դրության մեջ: Պետքարտուղարության իր վերադասները ստիպում են նրան, որ խուսափողական պատասխաններ տա Հայոց ցեղասպանությանը վերաբերող սենատորների հարցերին: Որպես փորձառու դիվանագետ, նա ի վիճակի է հստակ պատասխաններ տալ բոլոր հարցերին, եթե «ձեռքերը կապված չլինեն»:

Սենատում լսումների ժամանակ նա անկեղծ կարեկցանք հայտնեց հայ ժողովրդի անասելի տառապանքների համար, ելնելով այն հանգամանքից, որ իր ընտանիքն էլ էր անցել այդ նույն ճանապարհը նացիստական հետապնդումների օրերին:

Իմ նախորդ հոդվածներից մեկում նշել էի Սենատի արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի ութ անդամներից 5-ի հարցերը՝ ուղղված նրան: Այժմ տրամադրության տակ են նաեւ մյուս երեքի հարցերը, որոնք ներկայացնում եմ ստորեւ, կցելով նաեւ մեկ-երկուսի պատասխանները:

Սենատոր Բարաք Օբամա (դեմոկրատ՝ Իլինոյսից).

- Ինչպե՞ս եք բնութագրում Հայոց ցեղասպանությունը:

Պատասխան: - Մ. Նահանգները ճանաչում է եւ սգում զանգվածային սպանությունները, էթնիկական զտումները եւ բռնի տեղահանությունները, որոնք Օսմանյան կայսրության վախճանին պատճառ դարձան ավելի քան 1,5 մլն հայերի բնաջնջման:

- Եթե հաստատվի ձեր թեկնածությունը, ինչ քայլեր կձեռնարկեք հիշելու Հայոց ցեղասպանության զոհերին:

Պատասխանը, որտեղ «Մեծ եղեռն» բառերն են հնչում, տպագրված է «Ազգ»-ի հունիսի 21-ի համարում:

- Ինչ քայլեր է ձեռնարկում պետքարտուղարությունը խթանելու Հայոց ցեղասպանության ուսումնասիրությունն ու ճանաչումը Թուրքիայում:

- Ինչպե՞ս եք աջակցելու Անկարայում ձեր պաշտոնակիցների հետ Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ քննարկումները առաջխաղացնելու համար: Պետքարտուղարությունը բավարարված է 301-րդ հոդվածի փոփոխություններով:

Սենատոր Նորմ Քոուլման (հանրապետական՝ Մինեսոտայից).

- Ընդունո՞ւմ եք, որ Օսմանյան կայսրության իրագործած բռնագաղթի եւ սպանությունների հետեւանքով 1915-ի իրադարձություններում կոտորվեցին 1,5 մլն հայեր:

Պատասխան՝ «Այո»:

- Ձեր կարծիքով, Մ. Նահանգները ինչպիսի՞ որոշակի քայլեր պետք է ձեռնարկի թուրքական կառավարությանը համոզելու համար, որ ցեղասպանությունը ժխտելու եւ երրորդ կողմի դեմ ուղղված այդ ոճրագործությունը հաստատող երկրների դեմ գործել առավել մեղմ ոչ մի կոնստրուկտիվ նպատակ չի կարող հետապնդել:

- Որպես դեսպան ինչ եք անելու Հայաստանի կառավարությանը եւ նրա ժողովրդին վստահեցնելու, որ Մ. Նահանգները մտահոգված է 1915-ի իրադարձությունների հետեւանքով դեռեւս չլուծված մնացած խնդիրներով:

- Ինչպես գիտեք, Հայաստանը ցանկանում է տեսնել, որ պատրաստ է առանց նախապայմանների հարաբերություններ հաստատել Թուրքիայի հետ: Որպես դեսպան ինչ որոշակի քայլեր կձեռնարկեք Թուրքիայի մեր գործընկերների հետ, որպեսզի արագացնեք այդ հարաբերությունների նորմալացումը եւ Թուրքիայի դրական պատասխանի ձեռքբերումը:

Սենատոր Ռասել Ֆեյնգոլդ (դեմոկրատ՝ Վիսկոնսինից).

- Ինչ պայմաններ են անհրաժեշտ, որպեսզի վարչակազմը վերջապես ճանաչի որպես «ցեղասպանություն» Ա. համաշխարհային պատերազմի ժամանակ Օսմանյան կայսրության իրագործած 1,5 մլն հայերի բնաջնջումը: Եթե մասնավորապես Թուրքիան ընդունի կատարվածը որպես ցեղասպանություն, ապա Մ. Նահանգները նույնպես կընդունի՞ որպես այդպիսին: Եվ երկրորդ, ինչո՞վ է ցեղասպանությունը ճանաչելու հարցում նախագահի քաղաքականությունը տարբերվում թուրքական կառավարության քաղաքականությունից:

Իր պատասխանում Յովանովիչը հստակ նշեց տարբերությունը:

- Եթե հաստատվի ձեր թեկնածությունը, ինչպես եք գործնականում խթանելու հայ-թուրքական հաշտեցման գործընթացը, որպեսզի այն ի վերջո հանգեցնի ցեղասպանության ընդունմանը ինչպես Թուրքիայի, այնպես էլ Մ. Նահանգների կողմից:

Մնում է սպասել Սենատի որոշմանը տեսնելու, թե բավարարված է արդյոք Յովանովիչի պատասխաններով: Եթե ոչ, ապա սենատոր Բարբարա Բոքսերը (դեմոկրատ՝ Կալիֆոռնիայից), որն անցյալ ամիս իր հավանությունը ուշացրեց, կարող է նույն ձեւով վարվել այս անգամ եւս, եւ դա կնշանակի թեկնածությունը «սառեցնել», քանի որ Սենատը արձակուրդի է գնում, հետո էլ նախագահական ընտրություններն են: Այդ դեպքում նոր նախագահը կարող է վերստին առաջարկել նրա թեկնածությունը եւ այս անգամ թույլ տալ նրան ասելու ամբողջ ճշմարտությունը Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ:

Թարգմ. Հ. Ծ.

Բացվեց ԵՄ-ՀԱՀ առաջին գագաթաժողովը

Բորդո քաղաքում երեկ բացվել է Եվրոմիություն-Հարավաֆրիկյան Միություն առաջին գագաթաժողովը, որն անցկացվում է Ֆրանսիայի եւ ՀԱՀ նախագահներ Նիկոլա Սարկոզիի եւ Թաբո Մբեկիի համանախագահությամբ: Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ հանդիպումը թույլ կտա ամփոփել 2007-ի մայիսին ծավալված երկկողմ ռազմավարական գործընկերության արդյունքները:

Նշելով Աֆրիկայի տնտեսական առաջատարի դերը, ՀԱՀ-ը համարվում է ամբողջ Աֆրիկայի խոսնակը: Բացի դրանից, ՀԱՀ-ը վերջերս երկու տարով դարձել է ՄԱԿ-ի ԱԽ անդամ:

Եվրոմիությունը ՀԱՀ-ին միջնորդի դեր է հատկացրել Զիմբաբվեի հետ իր հարաբերություններում: Մի քանի ամիս տեւած բռնություններից հետո Զիմբաբվեում վերընտրված նախագահ Ռոբերտ Մուգաբեն համաձայնել է բանակցել ընդդիմության առաջնորդ Մորգան Ցվանգիրայի հետ: Զիմբաբվեի ղեկավարության նկատմամբ եվրոպականների ձեռնարկած պատժամիջոցները ըստ եվրոպացիների որոշակի դեր են խաղացել Մուգաբեի դիրքորոշման այդ փոփոխության մեջ:

Մուգաբեն երկու տարի չէր հանդիպել Ցվանգիրայի հետ: Եվ երկուշաբթի օրը տեղի ունեցած հանդիպումն ու ձեռքսեղմումը աշխարհում գնահատվեցին որպես դրական եւ նշանակալից քայլ:

ԵՄ-ՀԱՀ գագաթաժողովի քննարկման գլխավոր թեմաներից են նաեւ Չադի եւ Սուդանի կլիմայական փոփոխությունները, գաղթի խնդիրը, պարենային անվտանգությունը, ինչպես նաեւ տնտեսական համագործակցության հարցերը:

ՀԱՄԱՑԱՆՑ

Օբամայի մեծ շրջագայությունն ավարտվեց Փարիզում

Բեռլինում նրան համարեցին Ջոն Քենեդու վերամարմնավորումը

Մերձավոր եւ Միջին Արեւելքի երկրներում սկսած շրջագայությունը ԱՄՆ նախագահության դեմոկրատ թեկնածու Բարաք Օբաման ավարտել է ուրբաթ օրը Փարիզ կատարած այցելությամբ: Նախորդին նա Բեռլինում էր: «Ֆիգարո» թերթը տեղեկացնում է, որ այնտեղ նրան ընդունել է կանցլեր Անգելա Մերկելը:

Իր ելույթում Օբաման եվրոպացիներին խնդրել է Ամերիկային օգնել հակաահաբեկչական պայքարում, մասնավորապես՝ Աֆղանստանում:

Գերմանացիները դեմոկրատ սենատորին ընդունել են ցնծությամբ: Ըստ «Ֆիգարոյի», Բեռլինում նրան համարում են ԱՄՆ նախկին դեմոկրատ նախագահ Ջոն Ֆիցջերալդ Քենեդու վերամարմնավորումը:

Հինգշաբթի երեկոյան Բեռլինում ունեցած ելույթում Իլինոյսի դեմոկրատ նահանգապետն ավելի մեծ չափով է հաշվի առնել եվրոպացի դաշնակիցների կարծիքը, քան ներկայիս նախագահ Ջորջ Բուշը: Բայց մյուս կողմից, նա եվրոպացիներին խնդրել է ավելի մեծ պատասխանատվություն ստանձնել Աֆղանստանում, որն անվանել է հակաահաբեկչական պատերազմի նոր ճակատ:

Ուրբաթ օրը Փարիզում Օբաման ավարտել է իր մեծ շրջագայությունը, որը միջազգային դիտորդները համարում են դեմոկրատ թեկնածուի անձնական խոշոր հաջողությունը:

Թեեւ շրջագայության ընթացքում Օբամային մեծ մասամբ ցույց են տրվել նախագահին վայել պատիվներ, բայց նա իր ելույթներում բավական զգուշավոր է եղել, հասկացնելով, որ ինքը այստեղ եկել է ավելի շատ լսելու, քան խոսելու: Մասնավորապես Աֆղանստանի նախագահ Կարզայը, Իրաքի վարչապետ Մալիքին, Հորդանանի Աբդուլլահ թագավորը Օբամային ընդունել են ինչպես նախագահի: Աբդուլլահ թագավորը նրան ուղեկցել է օդանավակայան, իսկ Իսրայելի նախարարներն անձամբ են լուսանկարվել Օբամայի հետ:

Ընդհանուր առմամբ շրջագայության ընթացքում Օբաման ձեռք է բերել դիվանագիտական այնպիսի կարգավիճակ, որը նրան սահմանազատում է նրա հանրապետական ախոյան Ջոն Մակքեյնից:

Պատրաստեց Գ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԸ

Նորզելանդացի ուսանողները 3700 դոլար կվճարեն Ռայսի ձերբակալման դիմաց

Իրաքի պատերազմի դեմ բողոքող նորզելանդացի ուսանողները 3700 դոլար պարգեւավճար են խոստացել ներկայումս Նոր Զելանդիայում գտնվող ԱՄՆ պետքարտուղար Կոնդոլիզա Ռայսի ձերբակալության դիմաց:

Ասոշիեյթիդ պրեսս գործակալությունը նշում է, որ խումբն այսպես կոչված քաղաքացիական ձերբակալության մասին է, երբ ձերբակալությունն իրականացնում են ոչ թե իրավապահները, այլ հասարակ քաղաքացիները:

Օքլենդի համալսարանի ուսանողների ընկերակցությունը գտնում է, որ Ռայսը մեղսակից է Իրաք կատարված «անօրինական ներխուժման եւ շարունակվող օկուպացիայի»:

Ռայսը Նոր Զելանդիա է մեկնել Սինգապուրից, որտեղ մասնակցում էր անվտանգության հարցերին նվիրված համաժողովի: Նա այդօրինակ ուսանողական բողոքները համարում է ժողովրդավարական քաղաքական ավանդույթի բաղկացուցիչ մասը:

2003-ի գարնանը Կոալիցիոն ուժերը ԱՄՆ-ի գլխավորությամբ Իրաք ներխուժեցին: ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը հավանություն չտվեց այդ ներխուժմանը, բայց հետագայում այդ միջազգային կազմակերպությունը փաստորեն օրինականացրեց Իրաքում օկուպացիոն զորքերի ներկայությունը:

Իտալիան փոխհատուցում կվճարի Լիբիայի գաղութացման դիմաց

Իտալիան եւ Լիբիան հասել են նախնական համաձայնության, ըստ որի Հռոմը խոշոր փոխհատուցում կվճարի Լիբիայի երեսնամյա գաղութացման դիմաց: Այդ մասին հաղորդում է Ռոյթեր գործակալությունը, վկայակոչելով Լիբիայի նախագահ Մուամմար Քադաֆիի ավագ որդուն:

«Մի քանի օրից Լիբիան Իտալիայի հետ կստորագրի փոխհատուցման համաձայնագիր: Դա միլիարդանոց համաձայնագիր է», հայտարարել է Քադաֆիի որդին Տրիպոլիում հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ հանդիպման ժամանակ:

Համաձայնագիրը նախատեսում է Լիբիայի տարածքում արդիական ավտոճանապարհի կառուցում, կրթության բնագավառի համագործակցություն, ինչպես նաեւ գաղութատիրության ժամանակներում դրված ականների ոչնչացում:

Ավելի վաղ Իտալիայի վարչապետ Սիլվիո Բեռլուսկոնին հայտարարել էր, որ հույս ունի Լիբիայի հետ «բարեկամության պայմանագիր» ստորագրել մինչեւ օգոստոսի վերջը:

Լիբիան Իտալիայի առեւտրական կարեւոր գործընկերն է. իտալացիներն այնտեղից են ներմուծում ամբողջ նավթի 25 եւ գազի 33 տոկոսը:

Անցյալում Լիբիայի տարածքը Օսմանյան կայսրության մաս է կազմել: 1911-ին իտալական զորքերը գրավեցին եւ գաղութացրին երկիրը, իսկ 1943-ին այդ տարածքն անցավ Մեծ Բրիտանիայի եւ Ֆրանսիայի վերահսկողության տակ:

ԱԶԳ Մշակույթ

Հասմիկ Պողոսյան. «Բավական չէ՞ անտաղանդին տաղանդավոր համարենք»

«Ինչ որ անում ենք՝ վստահությամբ ենք անում: Ինչ-որ ժամանակ ճարպիկ հասցասցել են որոշ օղակներում եւ հիմա փորձում են իրենց տեղը պահպանել: Մինչդեռ մշակույթի զարգացման համար ազատ բեմեր են պետք», այսպիսին է մշակույթի նախարար Հասմիկ Պողոսյանի գործելակերպի առանցքը: Իսկ ազատ բեմ ասածն էլ նոր ռեսուրս չի պահանջում, այլ եղածների հանդեպ մենաշնորհային մոտեցման վերացումը: Հայաստանյան թատրոններում որոշակի ռեժիսորների աշխատանքներն են միայն ներառվում խաղացանկ, եթե անգամ կա ավելի արժանի գործ: Սունդուկյանի թատրոնը որոշ ժամանակ գեղղեկ չի ունենա: Եվ կաշխատի գեղխորհրդի ձեւավորման ուղղությամբ ու գեղղեկ կընտրի թատրոնում մի քանի տարբեր ռեժիսորների բեմադրությունները համադրել-գնահատելով: Այլապես մշակույթի նախարարի վստահեցմամբ, անհնար է հաղթահարել թատրոնում տիրող անառողջ մթնոլորտը, որը մեծապես խանգարում է ոչ միայն զարգացմանը, այլեւ առողջ աշխատանքին՝ այն տանելով լճացման: «Սա ամենեւին էլ Սունդուկյանի թատրոնի գեղղեկ Վահե Շահվերդյանի դեմ չի ուղղված, պարզապես կան անքննելի ու հիմնավորված դժգոհություններ, որոնք էլ հիմք են դարձել նման փոփոխություններ ձեռնարկելու: Կաշխատեն մի քանի ռեժիսորներ եւ եթե Վահե Շահվերդյանի գործը կլինի լավագույնը, ապա նա էլ կլինի գեղղեկը», պարզաբանեց Հասմիկ Պողոսյանը:

Նույն կերպ՝ մթնոլորտի առողջացման անհրաժեշտությունից դրդված նախարարը փոփոխություններ է իրականացնում եւ իրավիճակը փորձում անձամբ պարզաբանել Գյումրիի թատրոնում. «Ռեժիսոր Նիկոլայ Ծատուրյանի բնականոն աշխատանքի համար դժվարություններ են ստեղծվում: Հուլիսի 23-ին գնացի պարզաբանելու եւ կարծում եմ հարցերն այնտեղ էլ կլուծվեն: Իհարկե Նիկոլայ Ծատուրյանը պետք է աշխատի Գյումրիի թատրոնում, որտեղ դերասանական կազմը հենց այդ ողջի պահանջ, ցանկություն արտահայտեց»:

Վճռական է Հասմիկ Պողոսյանը թատրոնների ստեղծագործական ընթացքին խանգարող ներքին խնդիրները լուծելու հարցում եւ գտնում է, որ. «Փոփոխությունների դեմ են արտահայտվում նրանք, ովքեր որոշ օղակներում տեղ են գտել ու մոռացել ստեղծագործելու անհրաժեշտությունը: Բավական չէ՞ անտաղանդին տաղանդավոր համարենք, ի վերջո մի օր պետք է իրականությունը փաստենք»:

Այս խնդիրներին երեկ հրավիրված ասուլիսի ավարտին անդրադարձավ մշակույթի նախարարը, իսկ բուն նպատակը նախարարության 2008-2012 թվականների միջոցառումների ծրագրերը ներկայացնելն էր: Ուշադրությունից դուրս ուղղություն չի մնացել, ակնկալիքն էլ արդյունավետ աշխատանքն է ու մշակույթի ոլորտի զարգացումը: Նախարարության հաջողականությունն, ըստ նախարարի, ոլորտում պետության անելիքի հստակեցումն է եւ առավելագույն իրականացումը:

Նախարարը դեմ է հավասար մոտեցմամբ աշխատելուն, մեկին կամ մյուսին չնեղացնելու սկզբունքով ֆինանսավորելուն եւ խիստ կարեւորում է որեւէ բեմադրություն սկսելիս հասցեատիրոջն ու նրա ակնկալիքն էլ հաշվի առնելը:

ՆԱՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Վալմարի կտավներից հնչում է երաժշտություն

Արվեստում ամենակարեւորը մտածողության ինքնատիպությունն է ու երեւակայությունը, որոնք բնորոշ են Վալմար նկարչին: Նրա արվեստի սրահում հաղորդակցվում ես բազմաշերտ նկարչության նուրբ հուզումներին ու գունային բազմաթիվ զուգորդություններին, որոնք դիտողի առջեւ բացում են նոր աշխարհ ու կերպարներ: Վալմարի արվեստի առանձնահատկությունը թերեւս երաժշտականությունն է, յուրաքանչյուր կտավում ունկնդրում ես մեղեդու նուրբ եւեւէջները: «Նկարելու ընթացքում ժպտում ես, հեգնում, հաշտվում, հանդուրժում ես, պարզեւում սիրուց ու տառապանքից կամ տառապելից սիրուց աշխարհ եկած ապրելիքը, որ հիմա էլ ուրիշները ժպտեն կամ ընդունեն, սիրեն ու հասկանան», ասում է նկարիչը:

Արվեստագետի երանգապնակը հարուստ է ու բազմազան: Նկարներում իշխող գույները բացահայտում են Վալմարի ներաշխարհը, որ մե՛կ երջանիկ է, մե՛կ տառապում է, երբեմն հիասթափված կամ վիրավորված: Զգացումներ, առանց որոնց չէին ծնվի արվեստի այդ ստեղծագործությունները:

«Յուրաքանչյուր ստեղծագործության մեջ պետք է փնտրել արվեստագետի աշխարհը: Տարիներ անց, երբ նայում եմ իմ վաղ շրջանի ստեղծագործությունները՝ այլ կերպ եմ ընկալում, զգացողություններն ուրիշ են: Դա կապված է աշխարհայացքի, կյանքի փիլիսոփայության փոփոխման, հասունացման հետ: Յուրաքանչյուր տարիք ունի իր գունային կոլորիտը: Վաղ շրջանի գործերում գերիշխում էր կապույտը, տարիներ անց՝ կարմրականաչավունը, հետո՝ դեղնավունը, ոսկեգույնը: Սա նման է հասունության, երբ կանաչ պտուղը դառնում է միրգ», ասում է նկարիչը:

Վալմարի համար երջանկություն է ընտանիքի բարեկեցությունը, զավակների հաջողակը, ընկերների աջակցությունն ու անկեղծ նվիրումը: «Երջանկությունը ներքին զգացում է, ապրումներ, որոնք երբեմն անհնար է բացատրել: Պետք չէ երջանկության մասին խոսել, պետք է զգալ ու ապրել: Կյանքում ունեցել եմ բազմաթիվ դժվար օրեր: Զգացել եմ բարձունքի եւ հասել տառապանքով: Հաղթանակները շատ են, բայց դրանից չեմ մեծամտանում: Թերեւս հաղթանակի զգացողությունն էլ կարելի է երջանկություն համարել», ասում է նա:

- Ես գյումրեցի եմ,- հպարտությամբ ասում է Վալմարը, իսկ հարազատ ծննդավայրի նկատմամբ սերն արտահայտել է «Իմ պապու տանից» նկարաշարում, որտեղ կտավներին է փոխանցել իր հոգու քնքշությունը: Նկարիչը խոստովանում է, որ կարոտում է հին Գյումրվա փողոցները, շենքերն ու ճարտարապետական կոթողները: «Արվեստը դուրս է ժամանակի, տարածության եւ ազգային սահմանափակումներից, կարեւորը ոգին է՝ արվեստի ոգին»: Ավանդույթ է դարձել, որ գարնան գալուստը հայ արվեստասեր հասարակությունը դիմավորում է Վալմարի կտավների ցուցադրությամբ: Նկարչի խոսքերով, դա յուրատեսակ հաշվետվություն է:

Ամեն տարի Վալմարը ցուցահանդեսներով ներկայանում է աշխարհի բազմաթիվ երկրներում, արվեստի հայտնի կենտրոններում: Շուտով Վալմարը կմեկնի ԱՄՆ, ուր կբացվի նրա հերթական անհատականը, հետո նախատեսված բազմաթիվ երկրներ՝ ներկայացնելու հայ ժողովրդի ավանդական միտքը, ոգին ու հերոսականությունը:

ՎԱՐՍԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՊԱՏՄԱՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ

Ցաքուցրիվ տեղեկությունների մեկտեղում

Երբ բարդ էր որեւէ տեղից Երեւանի արձանների մասին ամբողջական տեղեկություններ ստանալ, իսկ դա շատ վաղ անցյալում չէր՝ ընդամենը մի քանի տարի առաջ, Արսուշ Խանջյանը հավաքագրում էր տեղեկությունները ու նախ գիրք հրատարակեց, ապա CD թողարկեց՝ զետեղելով մայրաքաղաքում տեղադրված 100-ից ավելի արձանների լուսանկարներ, բնութագրական տվյալները, ստեղծման պատմությունները, քանդակագործների կենսագրությունները: Սա տեխնիկական գիտությունների թեկնածու Արսուշ Խանջյանի ստեղծած միակ CD-ն չէ եւ տասնամյակների աշխատանքի արդյունք են նրա կազմած մի քանի CD-ները, յուրաքանչյուրը 500 տպաքանակով: «Զննյալ դրանցում զետեղված տեղեկությունները հետաքրքրական են եւ ուսուցողական, սակայն լայն հասարակության ուշադրությունը հրավիրելու համար գովազդել է պետք, ինչի կազմակերպմանը անհրաժեշտ գումարը չեմ տնօրինում», զրույցում ասաց Արսուշ Խանջյանը՝ հավելելով, որ դրանք հարմար են նաեւ ուսումնական ծրագրերում որպես հավելված, օգնական նյութ օգտագործելու եւ օտարերկրացիներին երկիրը ներկայացնելու համար: Անկախ ունենալիք շահույթի փոքր չափից նա շարունակում է իր գործը, որ սկսել է սեփական նախաձեռնությամբ:

Խերթվիս բերդը. Ջավախք

Շենգավիթի, Կարմիր բլուրի, Էրեբունու, միջնադարյան եւ 19-րդ դարի շենքերի ու շինությունների՝ հին ու նոր Երեւանի ավելի քան 500 գունավոր լուսանկարով, 3 լեզվով պատմում ու ցուցադրում է հայոց մայրաքաղաքի մասին Արսուշ Խանջյանը հին ու նոր Երեւանը համանուն CD-ում:

Կոմիտասի անվան զբոսայգու պանթեոնը CD-ում ներկայացված են այնտեղ հողարկավորված բոլոր անձանց կենսագրությունները, լուսանկարները, պանթեոնի ստեղծման պատմությունը: Հեղինակի նույնանուն գրքի տարբերակն է, որ նաեւ հայ մեծերի ձայներն ու հայկական հոգեւոր երաժշտության լավագույն կատարումներ է ներառում: Արսուշ Խանջյանն այն նվիրել է իր ջավախահայ նախնիներին եւ ստեղծել եւս մի CD՝ «Ջավախք» ու ներկայացրել հայրենի երկրամասի բնությունը, պատմությունը եւ հուշարձանները: Առանձին բաժիններով ներկայացված են Փարվանա լիճը, Թմուկ եւ Խերթվիս բերդերը:

Փարվանայի ափին

Արդեն մեկ այլ CD-ում ամփոփված են «Սասունցի Դավիթ» էպոսի մասին հայ եւ օտարազգի ավելի քան 100 մասնագետների կարծիքները: Էպոսի 1000-ամյակի տոնակատարությունների համառոտ տարեգրությունը, լուսանկարներն ու հոբելյանական հրատարակությունների 60 նկարազարդումներն էլ տեղ են գտել CD-ում: Դրանցից 8-ը Թամարա Աբակելիայի հեղինակածն են՝ էպոսի վրացերեն հրատարակության համար եւ ուղեկցվում են էպոսի երգային 30 կտորով, էպոսին նվիրված դասական գործերի՝ Էդգար Հովհաննիսյանի «Սասունցի Դավիթը» օպերաբալետի եւ Կարլոս Ափինյանի համանուն օրատորիայի հատվածների կատարումներով: Ինչպես տեղեկացրեց Արսուշ Խանջյանը, «Էպոսին անդրադարձը սկսել եմ «Սասունցի Դավթի» արձանի պատմությունը ներկայացնելու գաղափարից: Աշխատանքի ընթացքում հասկացա, որ գիրքը կարող է ունենալ երկու լիակատար բաժին՝ արձանին եւ էպոսին նվիրված: Դրանցից յուրաքանչյուրն էլ իր հերթին երկու մաս ունի: Նախ արձանի առաջին տարբերակի՝ էպոսի 1000-ամյակի կապակցությամբ քանդակված ու 1939-ին առաջ տեղադրվածի պատմությունն եմ ներկայացնում, ապա արդեն երկրորդի, որը հիմա էլ հիացնում է յուրաքանչյուր դիտողի»: Էպոսի CD-ում զետեղված ընթերցումներն էլ Ժան Էլոյանինն են, որ համարվում են լավագույնը: Ի դեպ եկող տարի արձանի ստեղծման 50 եւ Երվանդ Քոչարի ծննդյան 110-ամյակը կլրանա եւ հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն CD-ի գրքով հրատարակումը ավելի քան տեղին կլիներ: Եվ արդեն իսկ պատրաստ է գրքի տարբերակը երկու լեզվով՝ հայերեն եւ ռուսերեն: Անգլերեն տարբերակը ներառում է Նյու Յորքի «Արարատ» ամսագրում տպագրված Արփին Շալյանի, Յակոբ Մեսրոպյանի, Լեւոն Սյուրմելյանի անգլերեն մեկնաբանական հոդվածներն ու էպոսի մի քանի դրվագների թարգմանությունը:

Տեխնիկական գիտությունների թեկնածու Արսուշ Խանջյանն իր բոլոր CD-ները գրանցել է Հայհեղինակ կազմակերպությունում եւ երախտագիտությամբ նշել բոլոր նրանց անունները, ովքեր աջակցել են գործի կայացմանը, ինչը՝ Խանջյանը դեռ տասնամյակներ առաջ Լեզվի ինստիտուտի «Վանատուր» արշավախմբում շրջել է Հայաստանում, Նախիջեւանում, Ջավախքում եւ այլ վայրերում ու լուսանկարել, դրանք են տեղ են գտել նրա կազմած CD-ներում:

ՆԱՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Միերն առայժմ վեցերորդն է

Արդեն ավանդական է դարձել հայ երիտասարդ կատարողների մասնակցությունը Լատվիայի Յուրմալա քաղաքում անցկացվող «Նոր ալիք» փոփ երաժշտության մրցույթին: Հուլիսի 23-28-ն անցկացվելիք մրցույթին Հայաստանը ներկայացնում է երիտասարդ մոսկվաբնակ երգիչ Միերը: Հուլիսի 24-ին մրցութային առաջին օրը Միերը ներկայացրեց համահայտ «Queen» խմբի «We are the champions» երգն ու հավաքելով 108 միավոր զբաղեց վեցերորդ հորիզոնականը, իսկ մրցույթը գլխավորում է Իտալիայի ներկայացուցիչը: Մրցութային հաջորդ երկու օրերին մասնակիցները պետք է կատարեն ազգային հիթ եւ հատուկ մրցույթի համար գրված երգ: Միերը կկատարի Արմեն Մեսրոպյանի «Հայաստան» եւ «Ով» երգերը:

Հ.Հ.

Հայաստանի մարզիկներն օլիմպիական խաղերում

Ֆաինա Մելնիկի «ոսկե» նետումը

1972, Մյունխեն, 20-րդ ամառային օլիմպիադա

1972-ին Մյունխենում կայացած օլիմպիական խաղերը ռեկորդային էին մասնակիցների քանակով: Օլիմպիական պարգեւները վիճարկեցին 122 երկրների 7894 մարզիկներ: Խաղերի մասնակիցները սահմանեցին 152 օլիմպիական ռեկորդներ, որոնցից 49-ը գերազանցում էին համաշխարհային բարձրագույն նվաճումները: Մյունխենյան օլիմպիադայի իսկական հերոսը ամերիկացի լողորդ Մարկ Սփիցն էր, որը նվաճեց 7 ոսկե մեդալ: Քառամյա ընդմիջումից հետո ոչ պաշտոնական թիմային հաշվարկով հաղթող ճանաչվեցին խորհրդային մարզիկները, որոնք նվաճեցին 99 մեդալ (50 ոսկե, 27 արծաթե, 22 բրոնզե):

ԽՍՀՄ հավաքականի կազմում ընդգրկված էր հայաստանցի 7 մարզիկ՝ թեթեւաթլետուհի Ֆաինա Մելնիկը, մարմնամարզիկ Էդուարդ Միքայելյանը, ֆուտբոլիստներ Արկադի Անդրեասյանն ու Հովհաննես Զանազանյանը, ջրացատկորդ Դավիթ Համբարձումյանը եւ ձիասպորտի ներկայացուցիչներ Ալեքսանդր Նեբոգովն ու Կամո Զախարյանը: Առաջին չորսը դարձան օլիմպիական խաղերի մրցանակակիրներ՝ Հայաստանին պարգեւելով մեկ ոսկե, մեկ արծաթե եւ երկու բրոնզե մեդալ:

Մյունխենի նորակառույց օլիմպիական մարզադաշտում անցկացված թեթեւաթլետիկական մրցումներում գերազանց հանդես եկավ Ֆաինա Մելնիկը: Նա ոչ միայն նվաճեց օլիմպիական խաղերի չեմպիոնուհու կոչումը, այլեւ սահմանեց համաշխարհային նոր ռեկորդ: Նրա նետած սկավառակը վայրէջք կատարեց 66 մ 62 սմ սահմանագծում: Ֆաինա Մելնիկը մինչ օլիմպիական մրցապայքար դուրս գալն արդեն բավական մեծ ճանաչման արժանացած մարզուհի էր: 1971-ին նա դարձել էր Եվրոպայի չեմպիոնուհի, 1970 եւ 1972-ին ուժեղագույնն էր ճանաչվել երկրի առաջնությունում, միջազգային մի շարք մրցաշարերի մրցանակակիր էր: Եվ ահա Մյունխենում նա հասավ փառքի գագաթնակետին: Չեմպիոնի տիտղոսին արժանանալու համար Ֆաինա Մելնիկը պարգեւատրվեց «Պատվո նշան» շքանշանով: Նրան շնորհվեց սպորտի վաստակավոր վարպետի պատվավոր կոչում:

Հայկական մարմնամարզության լավագույն ավանդույթների շարունակողը դարձավ Էդուարդ Միքայելյանը: 12 տարվա ընդմիջումից հետո մարմնամարզության խորհրդային թիմի կազմում կրկին հայ մարզիկ էր ընդգրկվել, որն իր վստահ ելույթներով նպաստեց թիմային պայքարում ԽՍՀՄ հավաքականի 2-րդ մրցանակակիր դառնալուն՝ արժանանալով արծաթե մեդալի:

Ինչպես միշտ, մեծ հետաքրքրություն էր ներկայացնում ֆուտբոլի մրցաշարը: Հայ ֆուտբոլասերների մոտ այդ հետաքրքրությունը կրկնապատկվել էր, քանի որ նման խոշոր մրցաշարին մասնակցող ԽՍՀՄ հավաքականի կազմում էին «Արարատի» կիսապաշտպաններ Հովհաննես Զանազանյանն ու Արկադի Անդրեասյանը: Հարկ է նշել, որ օլիմպիական ուղեգիր նվաճելում մեծապես նպաստել էին «Արարատի» ֆուտբոլիստները: ԽՍՀՄ օլիմպիական հավաքականը, որը գլխավորում էր «Արարատի» նախկին մարզիչ Ալեքսանդր Պոնոմարյովը, գերազանց անցկացրեց ընտրական մրցափուլը Հոլանդիայի (4-0, 0-0), Ավստրիայի (4-0, 1-0) եւ Ֆրանսիայի (5-1, 3-1) հավաքականների հետ: Այդ հանդիպումներին մասնակցեցին արարատցիներ Նորայր Մեսրոպյանը, Արկադի Անդրեասյանը, Սերգեյ Բոնդարենկոն, Լեւոն Իշտոյանն ու Հովհաննես Զանազանյանը: Հավաքականի խփած

17 գոլերից 7-ը բաժին հասավ արարատցիներին (Զանազանյան, Անդրեասյան՝ 3-ական, Իշտոյան՝ 1): Հատկապես հիշարժան էր 1971-ի նոյեմբերի 3-ին նորակառույց «Հրազդան» մարզադաշտում Ֆրանսիայի հավաքականի հետ կայացած ընտրական մրցախաղը (5-1), որին մասնակցեցին «Արարատի» նշված 5 ֆուտբոլիստները: Հաշիվը բացեց Զանազանյանը, ապա երկու անգամ աչքի ընկավ Անդրեասյանը, իսկ քիչ անց Իշտոյանը խփեց 4-րդ գնդակը:

Մյունխենում մեր թիմը նախ հաղթեց Բիրմայի ընտրանուն (1-0), ապա 2-1 հաշվով պարտության մատնեց Սուդանի հավաքականին: Այդ խաղում 2-րդ գոլը խփեց Զանազանյանը: Ավարտական խաղում էլ հաղթելով Մեքսիկայի ընտրանուն (4-1), ԽՍՀՄ հավաքականը անցավ 2-րդ փուլ: Այստեղ հաղթելով Մարոկկոյի (3-0) ու Դանիայի (4-0) հավաքականներին եւ զիջելով լեհերին (1-2), ԽՍՀՄ հավաքականն իրավունք ստացավ ԳԴՀ-ի ընտրանու հետ վիճարկելու բրոնզե մեդալները: Խաղակեսը հաջող էր խորհրդային ֆուտբոլիստների համար: Արդեն 10-րդ րոպեին Բլոխինը բացեց հաշիվը, իսկ 20 րոպե անց Խուրցիլավան այն կրկնապատկեց: Սակայն մեր թիմը չկարողացավ պահպանել առավելությունը: Շուտով Կրայթեն 11 մ հարվածով կրճատեց հաշվի տարբերությունը, իսկ 2-րդ խաղակեսում Ֆոգելը վերականգնեց հավասարակշռությունը: Նշանակված լրացուցիչ ժամանակում հաշիվը չփոխվեց: Գործող մրցակարգի համաձայն, երկու թիմերին էլ հանձնվեցին բրոնզե մեդալներ:

Օլիմպիադայում Հայաստանի 5-րդ ներկայացուցիչը սակավին պատանի, 16-ամյա ջրացատկորդ Դավիթ Համբարձումյանն էր: Չնայած երիտասարդ տարիքին, նա արդեն կրում էր Եվրոպայի եւ ԽՍՀՄ գավաթակիր, ինչպես նաեւ ԽՍՀՄ չեմպիոնի տիտղոսները: Օլիմպիադայի նորեկն իրեն բնավ էլ վատ չդրսեւորեց: Աշխարհի ուժեղագույն ջրացատկորդների հետ համառ մրցավեճում Դավիթ Համբարձումյանը գրավեց նորեկի համար պատվավոր 5-րդ հորիզոնականը:

Ձիասպորտի մրցումներին մասնակցեց միայն Ալեքսանդր Նեբոգովը, որն անհատական պայքարում գրավեց 14-րդ տեղը: Կամո Զախարյանին բախտ չվիճակվեց օլիմպիական մրցապայքար դուրս գալ:

1976, Մոնրեալ

Մոնրեալում կայացած ամառային 21-րդ օլիմպիական խաղերում Հայաստանի մարզիկներից հանդես եկան ծանրորդ Վարդան Միլիտոսյանը, բռնցքամարտիկ Դավիթ Թորոսյանը, թեթեւաթլետուհի Ֆաինա Մելնիկն ու ջրացատկորդ Դավիթ Համբարձումյանը:

Ծանրորդների մրցավեճում հաջող հանդես եկավ մինչեւ 75 կգ քաշային, գյումրեցի Վարդան Միլիտոսյանը: Չեմպիոնի կոչման համար պայքարում նրա հիմնական մրցակիցներն էին բուլղարացի Յորդան Միտկովն ու գերմանացի Պետեր Վենցելը: Պոկում վարժությունում երեք ծանրորդներն էլ ցույց տվեցին միեւնույն արդյունքը՝ 145 կգ: Ամեն ինչ վճռեց հրում վարժությունը: Այստեղ լավագույն արդյունքը (190 կգ) ցույց տվեց Յորդան Միտկովը եւ երկամարտի 335 կգ (145+190) արդյունքով նվաճեց օլիմպիադայի չեմպիոնի տիտղոսը: Հայ ծանրորդը նրանից հետ մնաց 5 կգ-ով եւ երկամարտի 330 կգ (145+185) արդյունքով արժանացավ արծաթե մեդալի: Բրոնզը բաժին հասավ Պետեր Վենցելին՝ 327,5 կգ (145+182,5):

Մրցանակակիր դարձավ նաեւ Դավիթ Թորոսյանը: Նա իր յուրօրինակ ոճով կարողացավ պարտության մատնել մրցակիցներին եւ մտնել կիսաեզրափակիչ, որտեղ սակայն զիջեց հակառակորդին ու բավարարվեց բրոնզե մեդալով: Մյունխենյան օլիմպիադայի չեմպիոնուհի Ֆաինա Մելնիկին չհաջողվեց այս անգամ էլ մրցանակակիր դառնալ: Նա գրավեց 4-րդ տեղը: Իսկ Դավիթ Համբարձումյանը զբաղեցրեց 7-րդ հորիզոնականը:

20 մլն եվրո Մուտուի համար

Իտալական «Ռոման» «Ֆիորենտինային» 20 մլն եվրո է առաջարկել ռումինացի Ադրիան Մուտուի տեղափոխման դիմաց: Իսկ ֆուտբոլիստը կստանա 3,2 մլն եվրո մեկ տարում:

«Ֆիորենտինայի» մարզական տնօրեն Պանտալեո Կորվինոն նշել է, որ թեեւ ակումբը ձգտում է չկորցնել իր լավագույն ֆուտբոլիստներին, սակայն երբ տարիքը մոտենում է 30-ին, ցանկության դեպքում չեն խոչընդոտում այլ թիմ տեղափոխվելը:

Ուկրաինային թերեւս փոխարինի Գերմանիան

ՈւԵՖԱ-ի ղեկավարությունը դժգոհ է Եվրո-2012-ի Ուկրաինայի նախապատրաստությունից, ինչպես նաեւ անհանգստացած է երկրի քաղաքական իրավիճակից: Եթե Ուկրաինային չհաջողվի կատարել ՈւԵՖԱ-ի պահանջները եւ ժամանակին շահագործման հանձնել մարզադաշտերը, ապա նրա փոխարեն Լեհաստանի հետ մեկտեղ առաջնությունը կանցկացվի Գերմանիայի Բեռլին եւ Լայպցիգ քաղաքներում:

ԾԱՆՐԱՄԱՐՏ

Հրում վարժությունում հայ մարզուհին լավագույնն էր

Ֆրանսիայի Ամիեն քաղաքում ընթացող ծանրամարտի Եվրոպայի պատանեկան առաջնությունում մեր հավաքականին 2-րդ մեդալը պարգեւեց Ալլա Սամվելյանը: 17-ամյա մարզուհին մրցանակակիր դարձավ մինչեւ 58 կգ քաշայինների մրցավեճում:

Առաջին վարժությունում Ալլան այնքան էլ հաջող հանդես չեկավ՝ բարձրացնելով 72 կգ-անոց ծանրաձողը: Այդ արդյունքը 14 մասնակիցների մեջ 4-րդն էր: Իսկ լավագույն ցուցանիշին հասավ գերմանուհի Սաբինե Կուսեռոբը (82 կգ): Ի պատիվ հայ մարզուհու, Սամվելյանն իրեն գերազանց դրսեւորեց հրում վարժությունում՝ գերազանցելով բոլորին: Նա հաղթահարեց 99 կգ ծանրությունը եւ հրում վարժությունում արժանացավ ոսկե մեդալի: Դա հնարավորություն տվեց Ալլային երկամարտի 171 կգ (72+99) արդյունքով դառնալու առաջնության բրոնզե մրցանակակիր: Ընդ որում, 2-րդ տեղը զբաղեցրած թուրք մարզուհի Էդա Չախալը երկամարտում նույնպիսի արդյունք էր ցույց տվել: Ալլան ընդամենը 180 գրամով ծանր էր Չախալից, այլապես կդառնար Եվրոպայի փոխչեմպիոն: Իսկ ոսկե մեդալը նվաճեց գերմանուհի Սաբինե Կուսեռոբը՝ 175 կգ (82+93):

Մինչեւ 63 կգ քաշային մարզուհիների մրցավեճում Հայաստանը ներկայացուցիչ չուներ: Այստեղ Եվրոպայի չեմպիոն հռչակվեց ռուսաստանցի Նատալյա Կավերինան: Նա երկամարտում ցույց տվեց 210 կգ (95+115) արդյունք: Մինչեւ 69 կգ ծանրորդների մրցավեճում հայաստանցի Վարդգես Կարապետյանը 17 մասնակիցների մեջ երկամարտի 250 կգ (117+133) արդյունքով զբաղեցրեց 7-րդ տեղը: Իսկ լավագույնը ռուսաստանցի Ալբերտ Սայախովն էր՝ 279 կգ (126+153):

Խորեն Գեւորը կվիճարկի Եվրոպայի չեմպիոնի տիտղոսը

Պրոֆեսիոնալ հայ բռնցքամարտիկ Խորեն Գեւորը միջին քաշում Եվրոպայի չեմպիոնի թափուր տիտղոսի համար կմենամարտի ֆինն Ամին Ասիկայնենի հետ: Վերջինս այդ տիտղոսի պարտադիր հավակնորդն է: Եվրոպայի չեմպիոնի տիտղոսը թափուր է մնացել այն բանից հետո, երբ Սեբաստիան Սիլվեստրը հրաժարվեց այն պաշտպանել Ասիկայնենի հետ մենամարտում՝ նախընտրելով իր ողջ ուշադրությունը կենտրոնացնել WBA-ի վարկածով միջին քաշում աշխարհի չեմպիոն Ֆելիքս Շտուրմի հետ առաջիկայում կայանալիք հանդիպման վրա:

Երկու բռնցքամարտիկներին մինչեւ սեպտեմբերի 4-ը ժամանակ է տրվել մենամարտի կազմակերպման հարցերը լուծելու համար: Եթե կողմերը համաձայնության չգան, ապա բռնցքամարտի եվրոպական միությունը մրցույթ կհայտարարի: Անցյալ տարի Խորեն Գեւորը մարտահրավեր էր նետել Արթուր Աբրահամին՝ փորձելով նրանից խլել միջին քաշում IBF-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը: Սակայն փորձն անհաջողությամբ ավարտվեց: Աբրահամը 11-րդ ռաունդում նոկաուտի ենթարկեց մրցակցին:

Ամին Ասիկայնենը ժամանակին Եվրոպայի չեմպիոնն էր, սակայն անցյալ տարի նա այդ տիտղոսը զիջեց Սեբաստիան Սիլվեստրին: 32-ամյա Ասիկայնենը պրոֆեսիոնալ ռինգում 25 մենամարտ է անցկացրել, որից 24-ում հաղթել է (16-ը՝ նոկաուտով), կրել է միայն մեկ պարտություն: Խորեն Գեւորը մրցակցից 3 տարով երիտասարդ է: Նա 32 մենամարտից 29-ում է հաղթել (15-ը՝ նոկաուտով), կրել է 3 պարտություն: Նախկին էջմիածնեցի բռնցքամարտիկը ներկայում բնակվում է Համբուրգում:

Մաքս Մոսլին շահել է իր դեմ հարուցված դատը

Լոնդոնից CNN-ի թղթակից Գլեն Սկենլոնը հաղորդում է, որ «Ֆորմուլա-1-ի» վարչական մարմնի 68-ամյա նախագահ Մաքս Մոսլին շահել է «Նյուզ օվ դը Ուորլդ» (News of the World) թերթի իր դեմ հարուցած դատը եւ գրպանել ռեկորդային համարվող 120 հազար դոլար:

Թերթը, որ դեղին մամուլին պատկանելու համբավ ունի, գրել էր (եւ լուսանկարներ տպել), որ նա մասնակցել էր 5-ժամյա սանձարձակ գինարբուքի, որի ժամանակ իբր նացիստական «դրսեւորումներ են իրագործել»:

Մոսլին, որը որդին է վերջերս մահացած բրիտանացի ֆաշիստ առաջնորդ Օսվալդ Մոսլիի, ընդունելով հանդերձ, որ մասնակցել է սադոմազոխիստական գինարբուքի, կտրականապես հերքել է «նացիստական դրսեւորումների» գաղափարը եւ նշել, որ մեծապես տուժել է նման հիմար պնդումների հետեւանքով:

Դատարանը թերթին պարտադրել է նաեւ վճարել նրա դատական բոլոր ծախսերը, որոնք կազմում են մոտ 900 հազար դոլար: «Թեյլոր Ուեսինգ» իրավաբանական ֆիրմայի զանգվածային լրատվության բաժնի վարիչ Նիրի Շանի կարծիքով, դա մեծ գումար է, եւ ծանր հարված՝ ուղղված մամուլի ազատությունների դեմ: Իսկ թերթի խմբագրի՝ Քոլին Մայլերի համաձայն, տպագրված նյութը «օրինական էր եւ հասարակության հետաքրքրում էր»: «Մարդկանց անձնական կյանքը լուսաբանելու Եվրոպայից եկող արգելքները դժբախտաբար հարված են հասցնում մամուլի ազատությանը», ասել է նա, ավելացնելով, որ շարունակելու է պայքարը:

Դատը հօգուտ Մոսլիի վճռելու գործին նպաստել է նաեւ այն, որ գինարբուքին մասնակցած կանանցից մեկը հրաժարվել է վկայություն տալուց:

Հ. Ծ.

Սուպերգավաթը «Բորուսիային»

Գերմանիայում նոր մրցաշրջանի մեկնարկի առթիվ խաղարկվեց երկրի Սուպերգավաթը: Պատվավոր մրցանակը վիճարկեցին երկրի չեմպիոն ու գավաթակիր Մյունխենի «Բավարիան» եւ գավաթի եզրափակչի մասնակից Դորտմունդի «Բորուսիան»: Ապրիլին այս թիմերը հանդիպել էին երկրի գավաթի խաղարկության եզրափակչում: Այն ժամանակ հաղթել էր «Բավարիան»:

Եվ ահա «Բորուսիան» ռեւանշի հասավ մրցակցի նկատմամբ: Արդեն առաջին խաղակեսում Յակուբ Բլաշչիկովսկին ու Թոմաշ Զոյդոլյան երկու անգամ գրավեցին «Բավարիայի» դարպասը: Վերջինիս միայն խաղավարտից 17 րոպե առաջ հաջողվեց կրճատել հաշվի տարբերությունը: Աչքի ընկավ Էկիցին: Նշենք, որ այս հանդիպումը «Բավարիայի» գլխավոր մարզչի պաշտոնում Յուրգեն Կլինսմանի նորամուտն էր, որն անհաջող ստացվեց:

Էջը պատրաստեց ՍԵՐՈԲ ՎԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Կարաջիչին էլ հանձնեցին: Հետո՞...

Մոսկվայի ճանաչված մի հայ բժիշկ, որ ժամանակին կլինիկա էր ունեցել Չարավսկալայիայում, պատմում էր, որ իրեն հաճախ էր հյուր հրավիրում Ռադովան Կարաջիչը: Եվ որպես օսմաններից սառսափած երկու ցեղի ներկայացուցիչներ, ասում էր դոկտորը, մենք ժամերով խոսում էինք եվրոպայում ցեղի ունեցող որոշ անհասկանալի քաղաքական գործընթացների մասին: Ամեն անգամ Կարաջիչը խոսս վերադարձնում էր եւ կենդանական անուններով որակում Արեւմուտքի այն կառավարիչներին, որոնք չեն տեսնում կամ, ավելի ճիշտ, չեն ուզում տեսնել եվրոպայի մահմեդականացման բացահայտ միտումները եւ զբաղված են բարբաջել [illegible] մարդու իրավունքների, հանդուրժողականության, քաղաքական նրբանկատության մասին:

13 տարի հետո Կարաջիչին վերջապես գտան: Եվ նույնիսկ այս մի փաստի մեջ կրկին երեւում է քաղաքականության, որպես երեւույթի, երկերեսանությունը: Եվրոպան սերբերին պահանջ էր ներկայացրել՝ նրանք բոլոր սերբ ռազմահանցագործներին պետք է հանձնեն միջազգային դատարան, հետո միայն կարող է խոսակցություն բացվել Եվրոմիությանը միանալու մասին: Այնինչ, արեւմտյան հետախուզական ծառայությունները ուզում էին ձերբակալել Կարաջիչին, բայց չէին կարողանում: Անհեթեթություն:

«Financial Times»-ի կարծիքով, դրան պարզապես դեմ էին ամերիկացիները, որոնք երաշխավորել էին Կարաջիչի անվտանգությունը, պայմանով, որ նա դուրս գա քաղաքականությունից: Բացի այդ, սերբ նացիոնալիստի ձերբակալումը ընտրություններում աղետալի կլիներ նորաթուխ սերբ դեմոկրատների համար: Եվ հետո, ամերիկացիները դեռ չէին լուծել Կոսովոյի հարցը:

Ի վերջո պարզվեց այնպես, որ սերբերն իրենք հանձնեցին Կարաջիչին: Երկրի նախագահ, «արեւմտասեր» Բորիս Տադիչը այդ քայլին դիմեց այն բանից հետո անմիջապես, երբ հետախուզության ղեկավար նշանակեց իր մարդուն: Արեւմտահաճության դրսեւորո՞ւմ: Ստեղծվում է մի հանգամանք: Եվրոպայի պատմության այս վերջին շրջանում երեւի ոչ մի ժողովրդի այնքան խոստումներ չեն տվել, այնքան չեն խաբել, որքան սերբերին: Դժվար էլ դժվար է հավատալ, թե Կարաջիչին «ծախելուց» հետո (սա ռուս կոմունիստների արտահայտությունն է) Եվրոմիությանը անդամագրվելու գործընթացը Սերբիայի համար կարագանա: Ախր, դեռ պետք է հանձնել նաեւ մյուս «կրկնահանցագործին»՝ գեներալ Ռատկո Մլադիչին: Սակայն սա էլ մանրուք է:

Եվրոմիությունն ինքը իր ընդլայնման հարցում բախվում է լուրջ խնդիրների, որոնք երջափակում են հարցի լուծումները: Տակավին չի մշակվել ընդհանուր որոշումների ընդունման մեխանիզմը (Լիսաբոնի պայմանագիրը): Չասկապես կամավոր ու ճնշված են միության նորընծա անդամները, որոնցից «հնաբնակներն» արդեն հոգնել են: Եվ ինչպե՞ս կարելի է պատկերացնել, որ «եվրոմիութենականները» կարող են իրենց վերաբերմունքը փոխել մի ժողովրդի հանդեպ, որին արդեն որերորդ տարին ներկայացնում են որպես մայր ցամաքի (եթե ոչ աշխարհի) ամենաբարբարոս, ամենադաժան, ամենաազգայնամոլ եւ առհասարակ ամենա-ամենա բացասական ցեղի: Եվ, ամենակարեւորը, սերբերը երբեք չեն ընդունի Կոսովոյի անկախությունը, իսկ դա էլ հիմնական խոչընդոտը կլինի: Տարօրինակ չէ՞, որ սերբերն այդ ամենից հետո շարունակում են, մեղմ ասած, սիրաշահել Եվրոպային: Ճա՞ր չունեն: Գուցե:

Այն, ինչ տեղի է ունենում Սերբիայում, ուսանելի է հայերիս համար: Այն մտայնությունը, թե Արեւմուտքը կարող է մեզ սատարել, որովհետեւ մենք քրիստոնյա ենք, նվազ հուսալի հենարան է: Նավթ եւ հավատ հասկացությունները քաղաքականության մեջ հստակ ընտրություն ունեն: Պարզվում է այնպես, որ գլոբալ գործընթացներում ընկածին են խփում: Եվ սերբերը դրա կենդանի դառնացումներն են:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ,
Մոսկվա

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Լրագրողական մրցույթ դպրոցականների համար

UNICEF-ը եւ **«Ազգ»** օրաթերթը 10-16 տարեկան դպրոցականների համար հայտարարում են շարադրության մրցույթ՝ **«Ի՞նչ եմ ուզում ես»** կամ **«Ի՞նչ են ուզում երեխաները»** վերնագրով: Հաղթողները անվճար կմասնակցեն **«Ժուռնալիստիկայի հիմունքներ եւ վարպետություն»** դասընթացին, կտպագրվեն «Մանկապատանեկան Ազգ»-ի հավելվածում: Աշխատանքները **մինչեւ օգոստոսի 18**-ը կարող եք ուղարկել **susmark2002@yahoo.com** էլ. հասցեին կամ բերել խմբագրություն: Հասցե՝ Հանրապետության 47:

Չեսադրած հասցեն եւ հեռախոսահամարի առկայությունը պարտադիր են:

Մրցույթի մանրամասներին կարող եք ծանոթանալ **www.azg.am** կայքէջում տեղադրված հայտարարության ծավալուն տարբերակից:

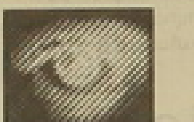

Նորարար փորձառական արվեստի կենտրոնը
օգոստոսի 1-23-ը ներկայացնում է
Անուշավան Յովակիմյանի
«Ցանկության թակարդներ»
անհատական ցուցահանդեսը

Համադրող՝ Դավիթ Կարեյան
Բացումը՝ օգոստոսի 1-ին, ժ.17:00-ին
Դիտման ժամերը՝ երկուշաբթի-ուրբաթ՝ 11:00-17:00
շաբաթ՝ 11:00-15:00

ՀՀ կենտրոնական բանկը տեղեկացնում է, որ արժութային շուկայում ձեւավորվել են հետեւյալ արտարժույթների միջին փոխարժեքները. 25.07.2008 թ.

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Միջին փոխարժեք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	301.09
EUR	1	ԵՎՐՈ	472.89
RUR	1	Ռուս. ռուբլի	12.89
GEL	1	Վրաց. լարի	215.53

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՊՁԲ-08/41» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության կարիքների համար համակարգչային հավաքածուների ձեռքբերման նպատակով**: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 625 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Բեջ-գալ» ՍՊԸ-ի, 24723006158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Վ. Հովհաննիսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 12.30-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱԾՁԲ-08/50 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Երեւանի քաղաքապետարանի կարիքների համար Երեւան քաղաքի կ / 2 / աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով**: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 2800 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայցրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Գ.Հովսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 10.00-ն:

26.07.08թ. հայտարարված

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱԾՁԲ-08/51 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ ԱՍՀՆ -ի կարիքների համար ՀՀ ԱՍՀՆ սոցիալական ապահովության պետական ծառայության Չարենցավանի տարածքային բաժնի կապիտալ վերանորոգման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով**: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 1000 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայցրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Ա. Անտոնյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 11.30-ն:

***

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱԾՁԲ-08/52 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ ԱՍՀՆ -ի կարիքների համար ՀՀ ԱՍՀՆ սոցիալական ապահովության պետական ծառայության Գյումրիի եւ Գորիսի տարածքային բաժինների կապիտալ վերանորոգման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով**: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 1000 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայցրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Գ.Հովսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 12.30-ն:

26.07.08թ. հայտարարված

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱԾՁԲ-08/53 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ ԱՍՀՆ -ի կարիքների համար ՀՀ ԱՍՀՆ սոցիալական ապահովության պետական ծառայության Ախուրյանի տարածքային բաժնի կապիտալ վերանորոգման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով**: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 1000 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայցրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Ա. Անտոնյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 14.30-ն:

***

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱԾՁԲ-08/54 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ ԱՍՀՆ -ի կարիքների համար ՀՀ ԱՍՀՆ սոցիալական ապահովության պետական ծառայության Սիսիանի տարածքային բաժնի կապիտալ վերանորոգման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով**: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 1000 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայցրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Գ.Հովսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 15.30-ն:

26.07.08թ. հայտարարված

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱԾՁԲ-08/55 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ ԱՍՀՆ -ի կարիքների համար ՀՀ ԱՍՀՆ սոցիալական ապահովության պետական ծառայության Մեղրիի տարածքային բաժնի կապիտալ վերանորոգման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով**: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 1000 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայցրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Ա. Անտոնյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 16.30-ն:

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Յակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 25.07.2008, գինը՝ 100 դրամ, տպագրվում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում՝ Արշակունյաց 2: